

Sammanträdesdatum
22.5.2024

Nr
5

Paragrafer
68-84

Plats och tid	Kommunkansliet i Klemetsby, Lumparland. Onsdag 22.5.2024 kl. 19.00–20.38.
Beslutande	Eriksson Pia, ordförande Mörn Tomas, vice ordförande Alm-Ellingsworth Göta Jansson Eva Rosbäck Mikael Williams Robert
Frånvarande	
Övriga deltagande	Jansryd Mattias, kommundirektör, föredragande och sekreterare Björkqvist Guy, kommunfullmäktiges ordförande Alm Anton, kommunfullmäktiges I vice ordförande
Underskrifter	<p>Pia Eriksson Ordförande</p> <p>Mattias Jansryd Sekreterare</p>
Protokolljustering Plats och tid	Lumparland 22.5.2024
Underskrifter	<p>Eva Jansson</p> <p>Mikael Rosbäck</p>
Protokollet framlagt till påseende Plats och tid	Kommunkansliet i Lumparland 24.5.2024
Intygar	
Utdragets riktighet bestyrker Plats och tid	Lumparland / 20
Underskrift	

För närmare information om besluten i detta protokoll, kontakta kommundirektör Mattias Jansryd per telefon +358 18 359 025 eller +358 40 1763 314 eller e-post mattias.jansryd@lumparland.ax.

Plats: Kommunkansliet i Klemetsby, Lumparland

Tid: Onsdag 22.5.2024 kl. 19.00

ÄRENDEN

68 §	Sammanträdet konstituerande	1
69 §	Anmälningssärenden	2
70 §	Bokslut 2023 (Dnr: 115/2024).....	3
71 §	Fastställande av kommunal serviceboendeavgift vid uthyrning av plats på serviceboende med heldygnsomsorg till annan kommun (Dnr: 148/2024)	4
72 §	Aktiviteter för barn (Dnr: 79/2024)	5
73 §	Upphandling av skolskjutsar 2024–2025 (Dnr: 60/2024)	8
74 §	Multisportarena på skolgården (Dnr: 133/2024)	13
75 §	Gemensam byggnadsinspektion på södra Åland (Dnr: 108/2024).....	14
76 §	Danells gåvokonto (Dnr: 146/2022)	16
77 §	Anhållan från Folkhälsan i Lumparland r.f. om projektbidrag 2023 (Dnr: 212/2022)	17
78 §	Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2024–2027 (Dnr: 119/2024).....	18
79 §	Landskapsregeringens förslag till målsättningar och riktlinjer för digitalisering för Ålands landskapsregering (Dnr: 127/2024)	20
80 §	Demokratistrategi för åren 2024 – 2031 (Dnr: 124/2024).....	22
81 §	Stipendier 2024 (Dnr: 120/2024)	23
82 §	Anmälan om mervärdesskattefri privat socialservice (Dnr: 134/2024).....	24
83 §	Samarbete om ett schemalägnings- och bemanningssystem (Dnr: 140/2024).....	25
84 §	Sammanträdet avslutande	26

---

68 § Sammanträdets konstituerande

Laglighet och beslutförhet

Konstaterades att kommunstyrelsen sammanträder i beslutfört antal på lagenlig kallelse.

Protokolljustering

Till protokolljusterare utsågs Eva Jansson och Mikael Rosbäck.

Protokolljustering sker direkt efter sammanträdets avslutande.

Godkännande av föredragningslistan

Föredragningslistan godkändes enhälligt med § 68–84 med följande tillägg:

83 § Samarbete om ett schemalägnings- och bemanningssystem

---

69 § Anmälningssärenden

Ks § 69/22.5.2024

1. Beslut gällande forskningstillstånd, ÅLR.
2. Förfrågan om deltagande i gemensam talterapeutjänst, Mh Stad.
3. Budget 2025, budgetprocess tidtabell, KST.
4. Beslut om undersökning gällande skadegörelse, Ålands Polismyndighet.
5. Kallelse till ordinarie bolagsstämma, Ålands Vatten.
6. Kallelse till förbundsfullmäktigemöte, SÅUD.
7. Kallelse till förbundsstämma, Ålands kommunförbund.
8. Behov av att se över rutiner för informationshantering vid avbrott i vatten och avlopp.
9. Svinö byalag vill ha diskussion med landskapsregeringen om Svinövägen.
10. Kevas utjämningsavgift.
11. Kallelse till bolagsstämma, Svinryggens Deponi.
12. Ämnesförslag till seminarium 12.9.2024.
13. Personalärende.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar anteckna de ovan nämnda ärendena till kännedom.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

---

70 § Bokslut 2023 (Dnr: 115/2024)

Ks § 70/22.5.2024

Enligt 67 § i kommunallagen (1997:73) gäller, utöver vad som stadgas i nämnda lag om kommunens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut, i tillämpliga delar vad som stadgas i bokföringslagen (FFS 1336/1997).

I enlighet med 68 § i kommunallagen är kommunens räkenskapsperiod ett kalenderår. Styrelsen ska göra upp ett bokslut för varje räkenskapsperiod och överlämna bokslutet till fullmäktige före utgången av juni månad året efter räkenskapsperioden. I bokslutet ska ingå en resultaträkning, en balansräkning och till dessa tillhörande bilagor samt en översikt över budgetutfallet och en verksamhetsberättelse. Bokslutet ska undertecknas av styrelseledamöterna och kommundirektören.

I verksamhetsberättelsen ska styrelsen redogöra för hur de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige ställt upp har nåtts samt för väsentliga frågor som gäller kommunens förvaltning, ekonomi och koncernbokslut och som inte redovisas i resultaträkningen eller balansräkningen.

I enlighet med 70 § i kommunallagen ska kommunstyrelsen, när verksamhetsberättelsen överlämnas till fullmäktige, föreslå åtgärder med anledning av räkenskapsperiodens resultat och för att balansera ekonomin. I enlighet med 77 § 2 mom. i kommunallagen ska de redovisningsskyldiga, om fullmäktige så beslutar, beviljas ansvarsfrihet.

Bokslut 2023 inklusive verksamhetsberättelse har uppgjorts, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 70

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar godkänna bokslut 2023 samt underteckna handlingarna. Med anledning av resultatet föreslår kommunstyrelsen att underskottet på 233 262,75 euro bokas mot tidigare års underskott.

Handlingarna överlämnas till revisorerna för slutrevision 30.5.2024.

Kommunfullmäktige ska även besluta om eventuell ansvarsfrihet för de redovisningsskyldiga.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

---

71 § Fastställande av kommunal serviceboendeavgift vid uthyrning av plats på serviceboende med heldygnsomsorg till annan kommun (Dnr: 148/2024)

Ks § 71/22.5.2024

Andra kommuner hyr ibland plats vid Kapellhagens serviceboende med heldygnsomsorg. Avgiften för platsen justeras varje år i samband med bokslutet att gälla från 1.6.

Den kommunala avgiften för tjänsten från och med 1.6.2024 har räknats ut av ekonomichefen. Avgiften om 200,70 euro per dygn motsvarar kommunens egna kostnader för verksamheten plus ett administrativt påslag om 8,5 procent. Beräkningen baserar sig på bokslut 2023 och framgår av bilaga:

- Bilaga A – Ks § 71

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar föreslå fullmäktige att den kommunala avgiften vid uthyrning av plats vid Kapellhagens serviceboende med heldygnsomsorg till annan kommun fastställs till 200,70 euro per dygn från och med 1.6.2024 i enlighet med Bilaga A – Ks § 71 att gälla tills ny avgift fastställs. Avgiften uppdateras årligen i enlighet med senast fastställda bokslut.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

---

72 § Aktiviteter för barn (Dnr: 79/2024)

Ks § 47/20.3.2024

Vid kommunstyrelsens sammanträde 28.2.2024 deltog Hem och skolföreningen i Lumparland och framlade önskemål om aktiviteter för barn i årskurs 1–5 eftersom dessa inte har rätt att besöka ungdomsgården och således inte har några aktiviteter att gå på som ordnas av kommunen. Önskemål om starka barn och att ungdomsgården skulle vara öppen en annan tid för dessa barn lyftes fram.

Förvaltningens har därför utrett vad som skulle kunna vara görbart att ordna i kommunal regi.

Starka barn

Starka barn kan ordnas av kommunen via Ålands Idrott där kommunen får ersättning för aktiviteterna och ledarens lön. Det ankommer dock på kommunen att hitta en lämplig ledare och bestämma tid för aktiviteten. Så länge kommunen hittar en ledare (eventuellt kan en av lärarna i skolan vara ledare) så skulle detta kunna starta upp i höst. Starka barn finns dels som steg 1 för årskurs 1–2 och dels steg 2 för årskurs 3–4.

Här behöver det närmare utredas hur skolskjuts i praktiken ska ordnas ifall ett barn går på starka barn och samtidigt har rätt till skolskjuts. Det är dock ingen omöjlighet att barnet ifråga har eftisplats och därför ingen skolskjuts alls.

Ungdomsgård

Efter diskussion med kommunens ungdomsgårdsledare finns möjlighet att ha ungdomsgården öppen en ytterligare dag utöver fredag. Byggnaden är redan uppvärmd så det skulle inte innebära någon merkostnad på det viset. Ungdomsgårdsledaren skulle dock behöva utökad arbetstid och det finns också skäl att fundera över huruvida kommunen ska erbjuda något mellanmål, vilket beror på när ungdomsgården skulle vara öppen. Vid en jämförelse med andra kommuner förefaller det vanligast att en ungdomsgård som har öppet för yngre barn har öppet direkt efter skolan fram till middagstid.

Vad gäller vilka som skulle ha rätt att besöka ungdomsgården görs bedömningen att det skulle vara lämpligast med barn i årskurs 3–6. För årskurs 1–2 har kommunen fritidshemsverksamhet, vilket är en i lag reglerad verksamhet, och det är inte att rekommendera att blanda ungdomsgårdskonceptet med kommunens fritidshemsverksamhet utan hålla dessa verksamheter helt separata.

Sammanfattningsvis skulle ungdomsgården kunna vara öppen en eftermiddag i veckan, förslagsvis tisdag, från när skolan avslutas till kl. 16.00. Om den har

öppet direkt efter skolan bör kommunen bestämma hur mellanmål ska ordnas; genom kommunen eller på eget ansvar av vårdnadshavaren. Om kommunen ordnar mellanmål finns möjlighet att ta ut en måltidsavgift. Kostnaden för att utöka öppettiderna hänför sig främst till ungdomsgårdsledarens lön vilket uppskattningsvis skulle vara 2 000 euro för ett halvår. Sedan tillkommer förbrukningsel och eventuellt mellanmål.

Om ungdomsgården ska vara öppen ytterligare ett tillfälle behövs ett beslut i kommunfullmäktige. Beslut om Starka barn kan dock tas att kommunstyrelsen då det inte rör sig om några utökade kostnader.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar ta ställning till huruvida kommunen ska gå vidare med att planera för att utöka ungdomsgårdens öppettider för att inkludera barn i årskurs 3–6 så att kommunfullmäktige kan ta ställning i frågan innan sommaren och om kommunen ska planera för att återigen ha Starka barn som aktivitet efter skolan.

Beslut

Kommunstyrelsen beslöt enhälligt att gå vidare med att planera för att utöka ungdomsgårdens öppettider för att inkludera barn i årskurs 3–6 så att kommunfullmäktige kan ta ställning i frågan innan sommaren och att kommunen ska planera för att återigen ha Starka barn för årkurs 1–2 som aktivitet efter skolan. Ungdomsgårdens öppettider för årskurs 3–6 behöver sammanfalla med Starka barn.

Ks § 72/22.5.2024

Skolan planerar att ha Starka barn för årskurs 1–2 på onsdagar under höstterminen. Det vore därför lämpligt att ungdomsgården eventuella utökning av öppettider för barn i årskurs 3–6 skulle vara på samma dag efter skolan.

En utökning av ungdomsgårdens öppettider beräknas kosta 742,82 euro, vilket medför att ungdomsgårdens årliga lönekostnad för 2024 skulle bli 6 074,52 euro. Utöver det tillkommer eventuella inköp som görs för att anpassa ungdomsgården till årskurs 3–6.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar att Starka barn för årkurs 1–2 ordnas av Lumparlands skola under kommande läsår. Bidrag för ändamålet söks av skolan från Ålands idrott.

Kommunstyrelsen beslutar föreslå fullmäktige att ungdomsgårdens öppettider utökas under nästa läsår så att gården är öppen kl. 14-16.30 en dag i veckan för årskurs 3–6, preliminärt onsdagar, och beviljar tilläggsmedel om 742,82 euro.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

---

73 § Upphandling av skolskjutsar 2024–2025 (Dnr: 60/2024)

Ks § 36/28.2.2024

På grund av att upphandlingen av skolskjutsar läsåret 2023–2024 blev ungefär 100 procent dyrare än ursprunglig budget gav kommunfullmäktige i samband med att man beviljade tilläggsmedel kommunstyrelsen i uppdrag att se över hur man framledes ska ordna skolskjutsar med tanke på kostnadsökningarna.

Kommundirektören, utbildningschefen och skolföreståndaren har i februari sett över vilka eventuella alternativ som finns vad gäller ordnandet av skolskjutsar.

För det första kan konstateras att skolskjuts regleras i del III 12 kap. 64 § i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola (LBG), landskapsförordningen (2008:140) om skolskjutsning, landskapslagen (1976:33) om yrkesmässig trafik och kommunens utbildningsstadga.

I LBG regleras vem som har rätt till skolskjuts:

- 1) en elev i årskurserna ett till tre som har en skolväg som är längre än tre kilometer och en elev i årskurs fyra till nio som har en skolväg som är längre än fem kilometer,
- 2) en elev vars skolväg är alltför ansträngande eller farlig med beaktande av elevens ålder eller andra omständigheter samt
- 3) en elev inom träningsundervisningen, om elevskjuts behövs med beaktande av skolvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Skolskjutsen är avgiftsfri för eleven.

Lumparlands kommun har frångått lagens krav om tre och fem kilometer i 1 punkten ovan och har istället två och tre kilometer i utbildningsstadgan.

För att en person eller juridisk person ska få köra skolskjuts krävs dels ett trafikillstånd enligt 2 § i landskapslagen om yrkesmässig trafik och dels ska föraren av skolskjutsfordonet ha gått en av landskapsregeringen godkänd utbildning för att få köra skolskjuts enligt landskapsförordningen om skolskjutsning.

Förutom detta behöver enligt nämnda förordning själva fordonet en kvadratisk skylt med en svart symbol på gul botten omgiven av en röd bård. Därtill krävs förstahjälpen-utrustning samt också ett alkoholås.

Således kan inte vem som helst åta sig att köra skolskjuts utan det krävs en person med taxitillstånd att framföra fordonet, utbildning i skolskjuts samt en lämplig bil som uppfyller kraven.

I 46 § i utbildningsstadgan finns en möjlighet för skolföreståndaren att överenskomma med vårdnadshavaren till en elev som är skjutsberättigad att understöda skolskjuts som anordnas av vårdnadshavaren. I andra kommuner har detta gjorts någon gång och då har ersättning enligt Skatteförvaltningens regler betalats ut. Skolföreståndaren i Lumparlands skola har tagit kontakt med vårdnadshavare till de elever som kommer vara berättigad till skolskjuts nästa år, men ingen har möjlighet att skjutsa eleven till skolan de tidpunkter som krävs enligt skolans öppettider. Skolans nuvarande öppettider mallar därtill bra med närliggande skolor, så det bör inte vara ett problem för intresserade trafikidkare.

Det kan också nämnas att kommunens regler som styr vilka som är berättigade till skolskjuts utreddes redan förra året och där var kommunfullmäktiges beslut att de inte skulle ändras till att endast följa det som lagen kräver. Enligt nuvarande regler kommer preliminärt två elever vara berättigade till skolskjuts nästa läsår. Maximalt kan det vara tre beroende på om den nya ettan går på eftis eller inte.

Avslutningsvis var det endast en anbudsgivare förra upphandlingen och det har funnits en tanke att tidpunkten för själva upphandlingen var för sen vilket kan ha medfört att det inte fanns tillräckligt med potentiella anbudsgivare kvar på marknaden, men utbildningschefen tror snarare att det kan vara en fördel att ha en något senare upphandling för att kunna få anbud från de trafikidkare som inte fått tillräckligt många skolskjutsar till och från andra skolor eller som har vunnit upphandlingar i närliggande skolor och som går att kombinera med skolskjutsarna i Lumparland.

Sammanfattningsvis har översynen kommit fram till att det inte finns några andra möjligheter än att upphandla skolskjutsen på samma sätt som tidigare år för nästa läsår. Det som eventuellt skulle kunna vara en alternativ lösning är att flera skolor upphandlar skolskjutsar gemensamt för att möjligen kunna få ner kostnaderna, men det kräver dels en längre utredning och dels någon eller några kommuner där en sådan samarbetsupphandling skulle kunna vara till fördel för, vilket är oklart i dagsläget.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar med hänvisning till beredningen ovan att upphandling av skolskjutsar för läsåret 2024–2025 sker i likhet med tidigare år och meddelar detta kommunfullmäktige.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

Kf § 34/27.3.2024

Beslut

Kommunstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Utbildningschefens beredning

Enligt kommunens utbildningsstadga ska elever som har två kilometer eller längre till skolan få skolskjuts ordnad och bekostad av kommunen. Skolskjutsarna regleras i ett flertal dokument, främst i trafiksäkerhetslagstiftningen och i skolskjutsförordning som är riktade till bussbolag och trafikidkare samt Lumparlands skolskjutsinstruktion. Instruktionen är tänkt att ingå som bilaga vid upphandling av skolskjutsar. Vidare har ett utkast till anbudshandlingar och skolskjutsavtal uppgjorts för läsåret 2024–2025, se bilaga:

- **Bilaga A – Ks § 59**

Anbudshandlingar för upphandling av skolskjutsar för skolbarn bosatta i Lumparland och som går i Lumparlands skola har uppgjorts. Skolbarn som bor längre än två km från skolan äger rätt till skolskjuts. 4 elever är berättigade till skolskjuts och eleverna är fördelade på 9 linjer. Anbudstävlingen pågår under tiden 23.4 - 7.5.2024. Anbudstävlingen publiceras i en upphandlingsannons i lokala tidningar på Åland 23.4.2024. Anbudshandlingarna erhålls från förbundskansliets hemsida www.saud.ax under fliken upphandlingar.

Utbildningschefen förordar

Kommunstyrelsen beslutar upphandla skolskjutsarna till och från Lumparlands skola läsåret 2024–2025 i enlighet med bilagda anbudshandlingar.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar fastställa instruktion för skolskjuts till/från Lumparlands skola samt uppsamlingsplatserna enligt Bilaga A – Ks § 59.

Kommunstyrelsen beslutar vidare upphandla skolskjutsarna till och från Lumparlands skola läsåret 2024–2025 enligt Bilaga A – Ks § 59.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt med tillägget att bildningsförvaltningen utreder möjligheten till att upphandla det för flera år i taget.

Ks § 73/22.5.2024

En upphandling av skolskjutsar till och från Lumparlands skola har pågått under tiden 29.4-13.5.2024. En upphandlingsannons har publicerats i lokala tidningar på Åland 29.4.2024. Vid anbudstidens utgång 13.5.2024 kl. 12.00 har två anbud inkommit. De inkomna anbuden uppfyller de ställda kraven i anbudsförfrågan. Av de godkända anbuden har vid öppningstillfället sedan en prisjämförelse genomförts, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 73

Det bolag som har inlämnat det lägsta priset per linje bör antas, detta i enlighet med punkt 9.2 i anbudsförfrågan.

Utbildningschefen förordar

Kommunstyrelsen beslutar i enlighet med punkt 9.2 i anbudsförfrågan anta följande leverantörer till Lumparlands skolas skolskjutsar på följande linjer:

Linje nr	Antal resor/ vecka	Leverantör med lägsta pris	Lägsta pris per resa exkl. moms
1	5		
2	1		
3	1		
4	1		
5	1		
6	1		
7	1		
8	1		
9	1		

2. Utbildningschefen befullmäktigas att ingå avtal med respektive leverantör.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar i enlighet med punkt 9.2 i anbudsförfrågan anta följande leverantörer till Lumparlands skolas skolskjutsar på följande linjer:

Linje nr	Antal resor/ vecka	Leverantör med lägsta pris	Lägsta pris per resa exkl. moms
1	5		
2	1		
3	1		
4	1		
5	1		
6	1		
7	1		
8	1		
9	1		

Utbildningschefen befullmäktigas att ingå avtal med respektive leverantör.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

_____

---

74 § Multisportarena på skolgården (Dnr: 133/2024)

Ks § 74/22.5.2024

Det finns önskemål från Lumparlands skola om en multisportarena på skolgården där nuvarande grusplan är anlagda. Exempel på arena, enligt bilaga:

- Bilaga A - Ks § 74

Landskapsregeringen har tidigare beviljat bidrag för liknande anläggningar om 25 % så det torde vara möjligt att få stöd därifrån vid eventuellt investeringsbeslut. Enligt en genomgång av marknaden förefaller de ligga på omkring 30 000 euro, lite beroende på utformning.

Det kan dock konstateras att alla investeringar bör finansieras med lån och kommunen har en redan hög skuldbörda. Det vore åtminstone lämpligt att avvakta med slutsumman för byggnationen av parhusen innan några investeringar utöver de nödvändiga tas beslut om.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar invänta slutsumman för byggnationen av parhusen innan eventuellt beslut tas om en multisportarena.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

---

75 § Gemensam byggnadsinspektion på södra Åland (Dnr: 108/2024)

Ks § 75/22.5.2024

Lemlands kommun har i sin budget ett uppdrag till byggnads- och miljönämnden i Lemland och Lumparland att undersöka intresset för en gemensam byggnadsinspektion på södra Åland.

Nämnden har behandlat ett förslag uppgjort på tjänsteinnehavarnivå, vilket omfattar nulägesanalys, förslag på en ny organisation samt utrymmesbehov för ett gemensamt kansli samt en kostnadskalkyl med förslag till kostnadsfördelning. Förslag, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 75

Byggnadsinspektörerna på södra Åland har haft ett gemensamt diskussionstillfälle där de kommit fram till följande för- och nackdelar:

Fördelar

- Lättare att samarbeta med räddningsmyndigheten
- Möjligen större sakkunskap i nämnden
- Lättare att rekrytera
- Lättare att hantera frånvaro
- Möjlighet till specialisering
- Samma avgifter i hela området
- Bättre service
- Jämlikare beslut

Nackdelar

- Längre avstånd mellan kund och kontor
- Kopplingen till tekniska sektorn och planläggare kan bli sämre
- Sämre lokalkännedom
- Likabehandling kan betyda ökade krav för vissa byggherrar

Lemland och Lumparland håller just nu på att diskutera hur det framtida samarbetet inom byggnadstekniska sektorn framöver ska se ut. Nuvarande samarbetsavtal löper ut vid årets slut och rimligen är det här förslaget till gemensam byggnadsinspektion på södra Åland inte redo att verkställas från årsskiftet oavsett hur positiva kommunerna ställer sig till förslaget. Således bör detta förslag inte inverka allt för mycket på de nuvarande diskussionerna med Lemland.

Ifall en framtida gemensam byggnadsinspektion endast skulle handha sådant som rör tillstånd och tillsyn av byggnationer kommer den nya myndigheten i princip bara handlägga sådant som styrs av lag eller kommunal byggnadsordning. Således bör det inte vara någon politik som behandlas i den gemensamma byggnadsinspektionen, vilket gör ett samarbete mellan flera kommunerna påtagligt enklare. Det finns dock risk att lokalkännedomen och närheten till service försämras med det föreslagna upplägget. Det vore bra ifall man åtminstone skulle kunna boka tid med byggnadsinspektionen i både Lumparland och Eckerö för att bibehålla service i periferin.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar meddela Lemlands kommun att Lumparlands kommun är positiv till en framtida gemensam byggnadsinspektion eftersom den endast skulle handha byggnadstillsyn och enskilda avlopp. Det är väsentligt att tillgången till service är jämlig över hela södra Åland om en gemensam byggnadsinspektion förverkligas.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

---

76 § Danells gåvokonto (Dnr: 146/2022)

Ks § 76/22.5.2024

I stadgan för hur gåvan från Danell ska användas kallas det konto som gåvans penningmedel förvaras på för en fond. Mer korrekt vore att kalla det Danells gåvokonto eftersom det inte i dess rätta bemärkelse kan kallas en fond då det är kommunens egna medel men som kommunen, för att uppfylla gåvans villkor, har på ett separat konto för att inte blanda in gåvan i kommunens drift. Ett förslag till ny stadga har tagits fram, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 76

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar föreslå fullmäktige att Stadgan för Danells fond ändrar benämning till Stadga för Danells gåvokonto enligt Bilaga A – Ks § 75.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

---

77 § Anhållan från Folkhälsan i Lumparland r.f. om projektbidrag 2023 (Dnr: 212/2022)

Ks § 77/22.5.2024

Folkhälsan i Lumparland r.f. har beviljats 608 euro i projektbidrag för år 2023 för att utföra nödvändig upprustning av befintligt omklädningsrum. Föreningen har dock inte haft några kostnader för det projektet eftersom de kunde använda material som blivit över från föregående projekt.

Föreningen anhåller om att få använda dessa beviljade medel till rivningskostnader för nuvarande omklädningsrum istället för att behöva återbetala projektbidraget samtidigt som det inte minskar på projektbidraget för 2024. Projektbidraget för 2024 är på 820 euro och får användas till att bygga nya omklädningsrum. Anhållan, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 77

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar att projektbidraget för 2023 får användas till rivningskostnaderna för nuvarande omklädningsrum utan att det minskar på projektbidraget för 2024. Redovisning av bidraget för 2023 ska ske samtidigt som redovisning av bidraget för 2024 görs till Lumparlands kommun.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

---

78 § Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2024–2027 (Dnr: 119/2024)

Ks § 78/22.5.2024

Landskapsregeringen har berett ett utkast till landskapsregeringens program för integrationsfrämjande för åren 2024–2027. Målet med programmet är att främja ett inkluderande samhälle där alla, oavsett bakgrund, känner sig välkomna och har möjlighet att aktivt delta i samhällslivet. Programmets syfte är att utveckla ett dynamiskt och anpassat tillvägagångssätt för att effektivt stödja de individer som söker en tillvaro på Åland, med ett särskilt fokus på att omfamna mångfald och hantera nutida utmaningar på ett öppet och engagerat sätt.

Landskapsregeringen begär nu in utlåtanden i syfte att säkerställa att programmet är välgrundat och omfattar relevanta perspektiv. Remissvar kan innehålla både allmänna kommentarer gällande programmets övergripande inriktning samt eventuellt specifika förslag till förändringar eller tillägg. För att synpunkterna ska kunna beaktas i det fortsatta beredningsarbetet ska det vara landskapsregeringen tillhanda senast den 24.5.2024. Utkast till program, enligt bilaga:

- Bilaga – Ks § 78

Åtgärder som kan komma att inverka på kommunens verksamhet

- Landskapsregeringen tillhandahåller konkreta verktyg för att stöda kommunerna i det integrationsfrämjande arbetet.
- Rådgivning för myndigheter, kommuner och tredje sektorn gällande integrationsfrågor.
- Landskapsregeringen ser över den åländska integrationslagstiftningen
- Landskapsregeringen följer upp ersättningsförfarandet mellan riket och åländska aktörer.
- Kommunerna redogör för sina åtgärder och ansvarsområden i respektive kommunalt integrationsfrämjande program
- Riktade åtgärder för att säkra att berörd personal inom barnomsorg och grundskola har goda färdigheter om mångfald, mångkulturalism och flerspråkighet

Det kan avslutningsvis konstateras att frågan om integrationsarbetet i kommunen fortfarande är öppen.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar att inte lämna in några synpunkter på utkastet till landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2024–2027, men

---

konstaterar att kommunen bör uppdatera sitt egna program när det blir aktuellt. Det kan också konstateras att en samordning av det kommunala integrationsarbetet inte ännu kommit till stånd.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

---

79 § Landskapsregeringens förslag till målsättningar och riktlinjer för digitalisering för Ålands landskapsregering (Dnr: 127/2024)

Ks § 79/22.5.2023

Landskapsregeringen ger Lumparlands kommun möjligheten att komma med synpunkter på landskapsregeringens förslag till målsättningar och riktlinjer för digitaliseringen för Ålands landskapsregering, senast 3.6.2024. förslag, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 79

Det finns även ett förslag till informationshanteringslag ute på remiss där tiden för utlåtande går ut 1.7.2024 som direkt kommer att påverka Lumparlands kommun till skillnad från dessa riktlinjer och målsättningar som endast berör landskapsregeringen. Informationshanteringslagen är så pass omfattande att det ärendet lyfts på nästa kommunstyrelsesammanträde.

Sammanfattning

Riktlinjerna för digitaliseringen av Ålands landskapsregering baseras på en strävan om att skapa ett samhälle där digital förändring bidrar till mervärde, effektivitet, tillgänglighet och innovation.

Förbättrad tillgänglighet utgör en central del av riktlinjerna. Genom att digitalisera information och tjänster samt göra dem tillgängliga oavsett tid och plats kan utmaningar som fysiska avstånd övervinnas, särskilt för en ö-region som Åland.

Slutligen är främjandet av innovation centralt för digitalisering. Att skapa en miljö där nya idéer och tekniska framsteg kan blomstra är avgörande för regionens långsiktiga framgång och välbefinnande.

För att effektivt koordinera dessa projekt och samla den spetskompetens som krävs, är det nödvändigt att Ålands landskapsregering tar ett aktivt och ledande ansvar för digitaliseringen på Åland.

Riktlinjerna föreslås delas in i tio delar enligt följande:

1. Digitalisering av processer och arbetssätt, vilket fokuserar på att använda digitalisering för att effektivisera och förbättra befintliga processer och arbetsmetoder
2. Samordning och prioritering, som säkerställer att digitaliseringsinitiativ är koordinerade och i linje med övergripande mål.

3. Automation, där teknologi tillämpas för att automatisera repetitiva och tidskrävande uppgifter, frigörande tid för mer värdeskapande aktiviteter.
4. Strukturerad datahantering, som innebär organiserad och effektiv hantering av data för att göra informationen lättillgänglig och användbar.
5. Användarcentrerade lösningar, där utvecklingen av tekniska lösningar utgår från användarens behov och upplevelser för att skapa mer värde.
6. Öppen data som främjar tillgänglighet och återanvändning av data, vilket underlättar innovation och transparens.
7. Data-drivet beslutsfattande, där beslut baseras på dataanalys för att öka precisionen i beslutsprocesserna.
8. Kompetensutveckling, som fokuserar på att utveckla färdigheter för att möta de nya kraven som digitaliseringen för med sig.
9. Förvaltning av digitalisering, vilket innebär effektiv hantering och styrning av digitaliseringsprojekt för att säkerställa deras långsiktiga framgång.
10. Cybersäkerhet som är kritisk för att skydda digital infrastruktur, data och systemmot cyberhot och attacker.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar att inte lämna några synpunkter på landskapsregeringens förslag till målsättningar och riktlinjer för digitaliseringen för Ålands landskapsregering då det inte berör kommunen, men välkomnar att landskapsregeringen tar en ledande roll i digitaliseringen på Åland.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

---

80 § Demokratistrategi för åren 2024 - 2031 (Dnr: 124/2024)

Ks § 80/22.5.2024

Landskapsregeringen har berett ett utkast till demokratistrategi för åren 2024–2031. Demokratistrategin är ett dokument som syftar till att fastställa målsättningarna för demokratiutvecklingsarbetet och demokratipolitiken på längre sikt. Strategin fokuserar på landskapsregeringens åtgärder men har relevans för hela det åländska samhället.

Landskapsregeringen begär nu in utlåtanden rörande demokratistrategin genom en öppen remiss. Vilken privatperson eller organisation som helst kan lämna ett utlåtande. För att synpunkterna ska kunna beaktas i det fortsatta beredningsarbetet ska det vara landskapsregeringen tillhanda senast 14.6.2024. Förslaget finns tillgängligt på följande webbsida:

<https://www.regeringen.ax/demokrati-jamstalldhet/demokratistrategi-remissversion>

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar meddela landskapsregeringen att Lumparlands kommun inte har några invändningar mot förslaget till demokratistrategi för åren 2024–2031.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

---

81 § Stipendier 2024 (Dnr: 120/2024)

Ks § 81/22.5.2024

Två stipendier för studerande á 300 euro har annonserats på kommunens webbplats och infoblad. Ansökningstiden gick ut 17.5.2024.

Principerna för utdelning av stipendierna är följande:

- 1) Stipendierna kan utdelas till i Lumparlands kommun hemmahörande studerande som under minst fyra terminer med framgång bedrivit studier efter avslutad högstadieskola. Stipendierna, två stycken, kan utdelas till två personer i Lumparlands kommun. Stipendierna behöver dock inte årligen utdelas om sökandena inte uppfyller föreskrivna kriterier. Stipendiet kan beviljas endast en gång till samma person.
- 2) Vid utdelning av stipendierna fästs bl.a. avseende vid uppnådda studieframgångar. Utdelningen sker på basen av en helhetsbedömning. Vid val mellan likaberättigade sökanden kan hänsyn tas till en fördelning av stipendierna på olika studieriktningar. En förutsättning för utdelande av stipendierna är att längre tid än ett år inte har förflutit från det att sökanden avlagt examen till stipendieansökningstidens utgång.
- 3) Till stipendieansökan bifogas, förutom ämbetsbetyg, utredning över avlagda förhör eller tentamina och uppnådda studieframgångar. Av den bestyrkta utredningen bör framgå antalet avklarade studieveckor eller -poäng samt studiernas totala längd. Utredningen bör om möjligt göras på blankett som läroanstalten tillhandahåller.

Under ansökningstiden har totalt en ansökan inkommit. Förteckning över sökande, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 81

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar, utifrån principerna för utdelning av stipendier, att till stipendiat för 2024 utse NN. Ett belopp på 300 euro utbetalas till stipendiaten.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

---

82 § Anmälan om mervärdesskattefri privat socialservice (Dnr: 134/2024)

Ks § 82/22.5.2024

En anmälan om privat socialservice från företaget StädAX (FO-nummer: 3362046-8) har inkommit. Företagets verksamhetsområde är städtjänster. Verksamheten är ej dygnet runt och kräver inget tillstånd från Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM). Det räcker således med en anmälan till kommunen som godkänner verksamheten.

Efter att kommunen godkänt anmälan om privat socialservice och infört företaget i registret över godkända privata producenter kan sedan kunderna anlita företaget. Villkoret är att en vård- och serviceplan uppgörs samt att ett skriftligt avtal upprättas mellan kund och företag. Inget beslut från kommunen om service behövs. Kunden har sedan rätt att få service från företaget momsfrött. Skatteförvaltningen har att utöva tillsyn över de godkända socialserviceproducenterna som finns i kommunen.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna anmälan om privat socialservice från StädAX (FO-nummer: 3362046-8) då verksamheten uppfyller förutsättningarna enligt lagen om privat socialservice (FFS 922/2011) samt enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice (2012:36). Verksamheten bedrivs inte dygnet runt och behöver därmed inget tillstånd i övrigt. StädAX införs i registret över godkända privata socialserviceproducenter i kommunen.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt med tillägget att anmälningar om mervärdesskattefri privat socialservice framöver får godkännas av kommundirektören.

_____

---

83 § Samarbete om ett schemalägnings- och bemanningssystem (Dnr: 140/2024)

Ks § 83/22.5.2024

Mariehamns stad bjuder in samtliga kommuner och kommunalförbund på Åland av vara med i upphandlingen av ett schemalägnings- och bemanningssystem. Mariehamn stad föreslår följande upplägg i samarbete med Åda:

- Åda är huvudman
- Mariehamns stad delar med sig av sin förstudie i projektet Tid & bemanning
- Mariehamns stad administrerar och genomför upphandlingen av en SaaS-lösning (molntjänst)
- deltagande kommuner/kommunalförbund är med på systemvisningarna
- Åda tecknar avtal med vald leverantör
- kommunerna/kommunalförbunden avropar tjänsten enligt ett ramavtal inom 6–12 månader
- kommunerna/kommunalförbunden tecknar ett eget avtal med systemleverantören via Åda
- Åda ansvarar för förvaltningen av systemet med representanter från samtliga deltagare.

Mariehamns stad står för förstudien och administration av upphandlingen. Åda ansvarar för att ta fram ett ramavtal, och debiterar för sina timmar som fördelas på samtliga deltagare.

Mariehamns stad emotser svar om deltagande senast 7.6.2024.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar meddela Mariehamns stad om deltagande i upphandlingen av ett schemalägnings- och bemanningssystem. Lumparlands kommun förbehåller sig dock rätten att inte avropa den upphandlade tjänsten.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

---

84 § Sammanträdet avslutande

Sammanträdet avslutades kl. 20.38.

ANVISNING FÖR RÄTTELSEYRKANDE OCH BESVÄRSANVISNING

Förbud att söka ändring

Eftersom nedan nämnda beslut endast gäller beredning eller verkställighet kan enligt 112 § i kommunallagen (1997:73) eller 6 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019) rättelseyrkande inte framställas eller kommunalbesvär eller förvaltningsbesvär anföras över beslutet.

Paragrafer i protokollet: **68, 69, 75, 76, 78, 79, 80, 84.**

Besvär kan inte anföras över nedan nämnda beslut, eftersom ett skriftligt rättelseyrkande enligt 110 § i kommunallagen kan framställas över beslutet.

Paragrafer i protokollet: **70, 72, 73, 74, 77, 81, 82, 83.**

Anvisning för rättelseyrkande

Skriftligt rättelseyrkande får framställas av den som ett beslut avser eller den vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt av kommunmedlemmarna.

Myndighet hos vilken rättelse yrkas är:

Kommunstyrelsen i Lumparland
Kyrkvägen 26
AX-22 630 Lumparland

Paragrafer i protokollet: **70, 72, 73, 74, 77, 81, 82, 83.**

Yrkandet ska framställas inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. Vid elektronisk delgivning anses en part ha fått del av beslutet tre dagar efter att meddelandet sändes, om inte något annat påvisas. En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att ett meddelande om att beslutet finns tillgängligt på kommunens webbplats publicerades på kommunens elektroniska anslagstavla. I vardera fallen räknas inte framlägnings- eller delgivningsdagen med i besvärstiden.

Av rättelseyrkandet ska framgå yrkandet och vad det grundar sig på.

KOMMUNALBESVÄR

BESVÄRSANVISNING

I nedan nämnda beslut kan ändring sökas skriftligt genom besvär.

Paragrafer i protokollet:

Besvärsrätt

Ändring i beslut kan sökas av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) och kommunmedlemmar. Ändring i ett beslut med anledning av rättelseyrkanden kan sökas genom kommunalbesvär endast av den som framställt rättelseyrkandet. Om beslutet har ändrats med anledning av rättelseyrkandet, kan ändring i beslutet sökas genom kommunalbesvär också av den som är part eller av en kommunmedlem.

Besvärstid

Besvärstid är 30 dagar från dagen för delfäendet av beslutet. En part anses fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. Vid elektronisk delgivning anses en part ha fått del av beslutet tre dagar efter att meddelandet sändes, om inte något annat påvisas. En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att ett meddelande om att beslutet finns tillgängligt på kommunens webbplats publicerades på kommunens elektroniska anslagstavla.

Besvärsgrunder

Ett beslut får överklagas genom kommunalbesvär på följande grunder:

1. beslutet tillkommit i felaktig ordning,
2. den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller
3. beslutet annars strider mot lag.

Besvärsskrift

I besvärsskriften ska uppges:

- ändringssökandens namn, kontaktuppgifter och postadress,
- det beslut i vilket ändring söks (det överklagade beslutet)
- till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas (yrkandena)
- grunderna för yrkandena,
- vad besvärsrätten grundar sig på om det överklagade beslutet inte avser ändringssökanden själv.

Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. Medan besvären är anhängiga ska förvaltningsdomstolen utan dröjsmål underrättas om ändringar i kontaktuppgifterna.

Till besvären ska följande fogas:

1. det överklagade beslutet med besvärсанvisning,
  2. utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet, eller annan utredning om när besvärstiden börjat löpa,
-

-
3. de handlingar som ändringssökanden åberopar som stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till myndigheten.

Besvärsmyndighet

Ålands förvaltningsdomstol
PB 31, Torggatan 16
AX-22 101 Mariehamn
E-post: aland.fd@om.fi

Inlämnande av besvärshandlingarna

Besvären ska lämnas in till besvärsmyndigheten senast under besvärstidens sista dag innan besvärsmyndigheten stänger.

Avgift

Enligt lagen om domstolsavgifter (FFS 1455/2015) är rättegångsavgiften i förvaltningsdomstolen 260 euro. Rättegångsavgift tas ut också då förvaltningsdomstolen avvisar besvär utan prövning samt då besvär återtas. Avgift tas inte ut om ändringssökanden har framgång i ärendet.

FÖRVALTNINGSBESVÄR

BESVÄRSANVISNING

I nedan nämnda beslut kan ändring sökas skriftligt genom besvär.

Paragrafer i protokollet:

Besvärsrätt

Besvär får anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt av den som har besvärsrätt enligt särskilda bestämmelser i lag. En myndighet får även anföras besvär över beslutet om överklagandet är behövligt med anledning av det allmänna intresse som myndigheten ska bevaka.

Besvärstid

Besvärstid 30 dagar från delfäendet av beslutet. En part anses fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. Vid elektronisk delgivning anses en part ha fått del av beslutet tre dagar efter att meddelandet sändes, om inte något annat påvisas. Beslutet anses dock ha kommit till en myndighets kännedom på ankomstdagen.

Besvärsskrift

I besvärsskriften ska uppges:

- ändringssökandens namn, kontaktuppgifter och postadress,
- det beslut i vilket ändring söks (det överklagade beslutet)
- till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas (yrkandena)
- grunderna för yrkandena,
- vad besvärsrätten grundar sig på om det överklagade beslutet inte avser ändringssökanden själv.

Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. Medan besvären är anhängiga ska förvaltningsdomstolen utan dröjsmål underrättas om ändringar i kontaktuppgifterna.

Till besvären ska följande fogas:

1. det överklagade beslutet med besvärсанvisning,
2. utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet, eller annan utredning om när besvärstiden börjat löpa,
3. de handlingar som ändringssökanden åberopar som stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till myndigheten.

Besvärsmyndighet

Ålands förvaltningsdomstol
PB 31, Torggatan 16
AX-22 101 Mariehamn
E-post: aland.fd@om.fi

Inlämnande av besvärshandlingarna

Besvärshandlingarna ska inlämnas till besvärmyndigheten före besvärstidens utgång. Besvärshandlingarna kan även sändas med post eller genom bud, men i så fall på avsändarens eget ansvar. Handlingarna ska lämnas till posten i så god tid att de kommer fram innan besvärstiden går ut.

Avgift

Enligt lagen om domstolsavgifter (FFS 1455/2015) är rättegångsavgiften i förvaltningsdomstolen 260 euro. Rättegångsavgift tas ut också då förvaltningsdomstolen avvisar besvär utan prövning samt då besvär återtas. Avgift tas inte ut om ändringssökanden har framgång i ärendet.

Bokslut 2023

Lumparlands kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Kommundirektörens översikt.....	4
2. Allmänna uppgifter om Lumparlands kommun	5
2.1. Kommunens förvaltning.....	5
3. Kommunfullmäktiges vision och målsättningar.....	7
3.1. Vision.....	7
3.2. Verksamhetsmål 2023.....	7
3.3. Verksamhetsmål 2024–2025.....	7
3.4. Åtgärder för att uppnå de uppställda målen.....	7
3.5. Måluppföljning.....	7
4. Den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen inom kommunens område	8
4.1. Befolkningsuppgifter.....	8
4.2. Näringsliv.....	9
4.3. Kommunens hyresbostäder	9
4.4. Uppskattning av den sannolika kommande utvecklingen.....	9
4.5. Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling.....	10
4.6. Miljöfaktorer.....	10
4.7. Skattesatser.....	10
4.8. Kommunens skuldsättning.....	11
4.9. Soliditet.....	11
4.10. Ekonomiska nyckeltal.....	11
4.11. Granskning av ekonomin som helhet.....	12
4.12. Granskning av koncernen	12
4.13. Den interna kontrollen.....	12
4.14. Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut.....	13
4.15. Tvister och rättegångar.....	15
4.16. Andra icke-finansiella aspekter	15
4.17. Väsentliga förändringar i kommunens verksamhet.....	16
5. Uppgifter om kommunens personal	16
5.1. Friskvård.....	17

6.	Behandling av räkenskapsperiodens resultat och åtgärder för att balansera ekonomin ..	17
7.	Räkenskapsperiodens resultat och finansieringsanalys	18
7.1.	Räkenskapsperiodens resultat.....	18
7.2.	Finansieringsanalys	19
7.3.	Balansräkning	20
7.4.	Kommunens totala inkomster och utgifter	22
8.	Sektorvisa verksamhetsberättelser.....	23
8.1.	Centralförvaltningen	23
8.2.	Den gemensamma lantbruksnämnden	25
8.3.	Samordnad socialtjänst.....	27
8.4.	Äldreomsorgsförvaltningen	28
8.5.	Bildningsförvaltningen.....	32
8.6.	Kultur- och fritidsförvaltningen.....	36
8.7.	Den gemensamma byggnads- och miljönämnden	39
8.8.	Den gemensamma tekniska nämnden.....	43
8.9.	Den gemensamma räddningsnämnden (Räddningsområde Ålands landskommuner)...	50
9.	Budgetutfallet.....	55
9.1.	Allmänna mål	55
9.2.	Investeringarnas utfall	55
9.3.	Utfallet av anslag och beräknade inkomster	57
9.4.	Resultaträkningens utfall (interna och externa)	58
9.5.	Finansieringsdelens utfall	59
9.6.	Sammandrag för år 2023.....	60
10.	Bokslutskalkyler.....	61
10.1.	Resultaträkning.....	61
10.2.	Finansieringsanalys.....	62
10.3.	Balansräkning.....	63
11.	Bokslutsnoter	65
11.1.	Tillämpade bokslutsprinciper (not 1).....	65
11.2.	Noter till resultaträkningen	66
11.3.	Grunderna för avskrivning enligt plan (not 6)	67

11.4.	Noter till balansräkningen	69
11.5.	Noter angående säkerhet, ansvarsförbindelser och arrangemang som inte tagits med i balansräkningen	72
11.6.	Not angående personalen samt revisorsarvode (not 18)	74
11.7.	Transaktioner med intressenter (not 19)	75
11.8.	Periodisering av försäkringar (not 20)	75
11.9.	Danells donationsfond/gåvokonto (Not 21)	75
12.	Handlingar som bekräftar bokslutet	75
13.	Bokslutets undertecknande	76
14.	Revisorsanteckning	77
	Förteckning över använda bokföringsböcker	78

1. KOMMUNDIREKTÖRENS ÖVERSIKT

Lumparlands kommun kan lägga ytterligare ett år bakom sig med ett bokslut som visar ett underskott på 233 262,75 euro. Ett resultat som är hela 373 856,65 euro bättre än budgeterat. Trots ett mycket bättre resultat än budgeterat fortsätter kommunen att visa underskott. Lumparlands kommun har inte sedan 2020 gjort ett positivt resultat.

Skatteinkomsterna bidrog väsentligt till att resultatet blev bättre än budgeten. Det flöt in cirka 130 000 euro mer i skatteinkomster än budgeterat. I övrigt bidrog lägre personalkostnader med cirka 53 000 euro samt försäljningsintäkter i form av skolplatser och barnomsorgsplatser med cirka 53 000 euro. Bokföringstekniskt förde vi också in försäljningsvinster från genom gåva förvärvade markområden in i kommunens bokföring för första gången vilket orsakat en extraordinär intäkt på 50 000 euro.

Verksamhetsintäkterna ökade med 15 693,24 euro jämfört med föregående år till 426 679,03 euro. Verksamhetskostnaderna ökade med 87 943,56 euro till -2 989 708,48 euro. Personalkostnaderna minskade med 61 748,55 euro. Den sammanlagda skattefinansieringen (skatter och landskapsandelar) ökade med 113 174,70 €euro. Årsbidraget uppgick till -116 929,83 euro och motsvarar således inte avskrivningarna.

Kommunens sammanlagda nettoinvesteringar uppgick till 639 972,71 euro. Årsbidraget motsvarar inte investeringarna. Den sammanlagda skuldsättningen är 2 miljoner euro eller 5 377 euro per invånare. Skuldsättningen ökade med cirka 400 000 euro. Soliditeten, som utvisar kommunens förmåga att klara sina förpliktelser på lång sikt, sjönk till 27,68 procent (35,72 procent i bokslut 2022).

I övrigt kan nämnas att kommunens projekt att bygga nya lägenheter i kommunen har gått framåt under året. Byggnationen startade under sommaren 2023 och tidsplanen om att de ska vara färdigställda i början på hösten gäller fortsättningsvis.

År 2023 resulterade sålunda i ett bättre resultat än budgeterat. Det är dock tydligt att kommunen, trots ökande skatteinkomster inte kan tillhandahålla lagstadgad service och samtidigt nå en balans i sin ekonomi. Det behövs en förändring av finansieringen eller lagstadgad service för att Lumparlands kommun ska ha förutsättningar för att skapa en ekonomi i balans.

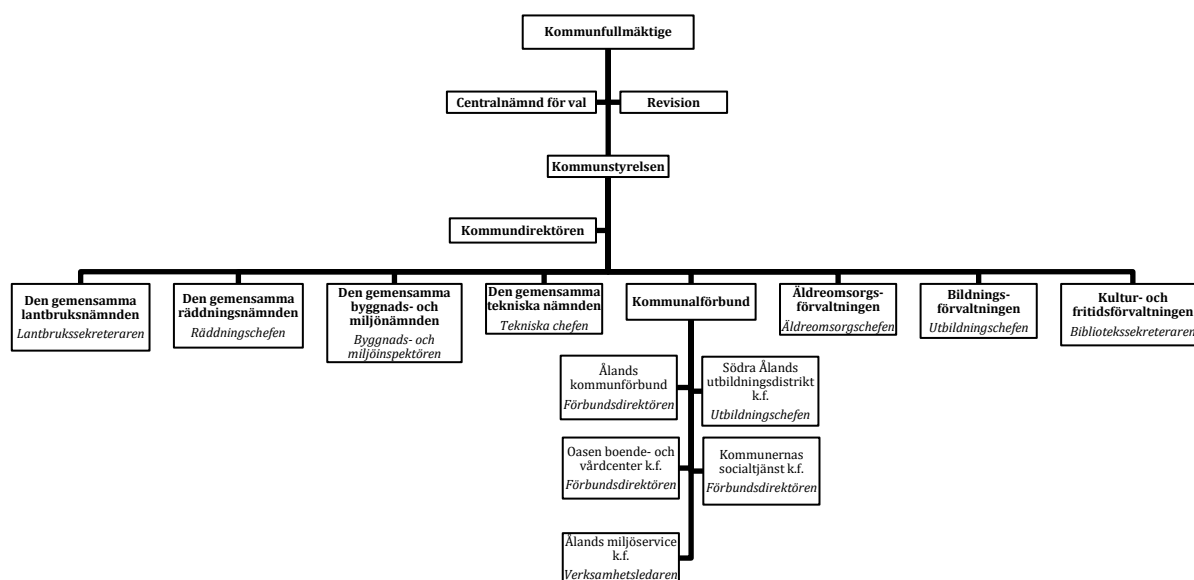
Mattias Jansryd

2. ALLMÄNNA UPPGIFTER OM LUMPARLANDS KOMMUN

Statistik	Bokslut 2022	Bokslut 2023
Befolkning 31.12 enl. ÅSUB	360	366
Skattesats	19,50 %	19,50 %
Verksamhetens kostnader (1 000 euro)	-2 902	1 348
Verksamhetens intäkter (1 000 euro)	411	427
Skatteinkomster (1 000 euro)	1 669	1 684
Skatteinkomster, euro/inv.	4 637	
Landskapsandelar (1 000 euro)	722	820
Årsbidrag (1 000 euro)	-117	-117
Avskrivningar och nedskrivningar (1 000 euro)	-171	-167
Lån 31.12 (1 000 euro)	1 566	1968
Lån, euro/inv.	4 349	5377

2.1. Kommunens förvaltning

Kommunfullmäktige bestod av nio ledamöter för mandatperioden 2020–2023. Kommunstyrelsen bestod i sin tur av sex ledamöter med personliga ersättare. Därtill består kommunen av förvaltningar underlydande kommunstyrelsen samt nämnder som är gemensamma med andra kommuner. Kommunstyrelsen utses för två år i sänder. Nämnderna tillsätts i regel för fullmäktiges mandatperiod.

2.1.1. Kommunfullmäktige 2020–2023

Ledamöter
Ordförande: Robert Williams (2023) I vice ordförande: Ulrika Nordberg II vice ordförande: Brage Wilhelms Annsofi Joelsson Linda Boman Matti Lindholm Jessica Sjölander Martin Staf Brage Stenberg
Ersättare
Markuz Sandsnäcka

2.1.2. Kommunstyrelsen 2022–2023

Ordinarie	Ersättare
Ordf.: Pia Eriksson Vice ordf.: Tomas Mörn Göta Alm-Ellingsworth Eva Jansson Johan Malén Mikael Rosbäck	Irén Norell-Sjöwall Andreas Perjus Gea Jansén Gun Nordqvist-Alm Stefan Finnerman Mikael Koskinen

2.1.3. Nämnder

Nämnder	Ordförande	Föredragande
Tekniska nämnden (gemensam med Lemlands kommun)	Robert Williams	Tekniska chefen
Byggnads- och miljönämnden (gemensam med Lemlands kommun)	Henrik Olofsson (Lemlands kommun)	Miljö- och byggnadsinspektören
Gemensamma räddningsnämnden	Kristian Aller (Jomala kommun)	Räddningschefen
Gemensamma lantbruksnämnden	Tage Mattsson (Eckerö kommun)	Lantbrukssekreteraren

3. KOMMUNFULLMÄKTIGES VISION OCH MÅLSÄTTNINGAR

3.1. Vision

- Att ge kommuninvånarna en prisvärd relevant service av hög kvalitet. Lumparland fortsätter att existera som en självständig kommun och erbjuder närdemokrati för invånarnas bästa.

3.2. Verksamhetsmål 2023

- Att se till att kommunens basservice (barnomsorg, skola och äldreomsorg) sköts så effektivt och förmånligt som möjligt i egen regi.

3.3. Verksamhetsmål 2024–2025

- Att utveckla servicen både självständigt och i samarbete med andra aktörer.

3.4. Åtgärder för att uppnå de uppställda målen

- Möjliggöra inflyttning genom att erbjuda bostäder och bostadstomter, vilket leder till högre skatteintäkter samt fler kommuninvånare
- Effektivisera servicen inom ramen för en självständig kommun med hjälp av relevanta IKT-lösningar.

3.5. Måluppföljning

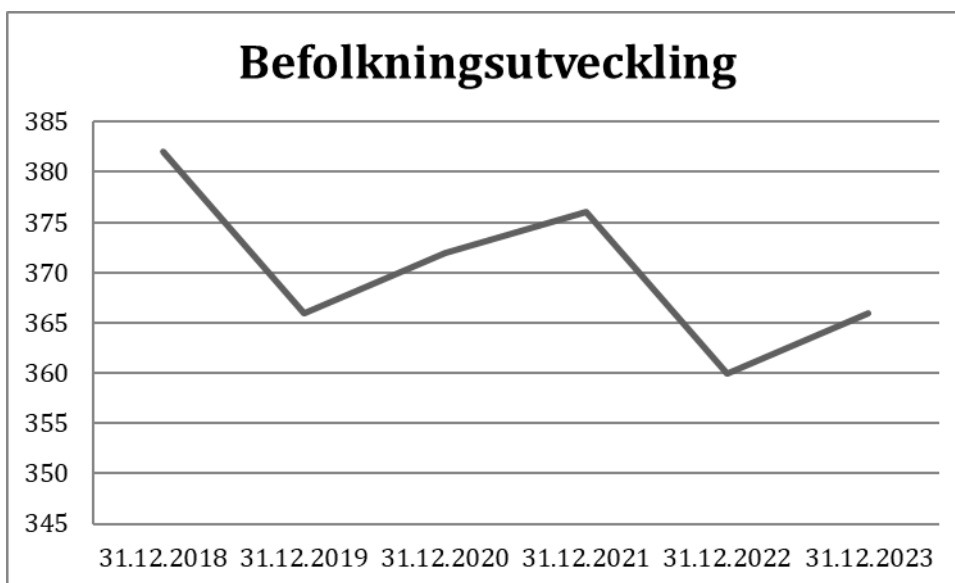
- Kommunstyrelsen beslöt under 2021 att tillsätta en byggnadskommitté för nya lägenheter. Byggnadskommittén har planerat under år 2022. Byggstart blev sommaren 2023 och enligt plan ska samtliga parhus vara färdiga i september 2024.
- Implementering av nytt ekonomisystem har dragit ut på tiden på grund av omständigheter utanför kommunens kontroll. Implementering har påbörjats kvartal 2 2024.
- Implementation av kommunikations- och verksamhetsplaneringssystemet Wilma för barnomsorgen har påbörjats under 2023.

4. DEN ALLMÄNNA EKONOMISKA UTVECKLINGEN OCH UTVECKLINGEN INOM KOMMUNENS OMRÅDE

4.1. Befolkningsuppgifter

Befolkningen i kommunen har sedan 31.12.2018 minskat från 395 personer till 366 personer 31.12.2023. Den ekonomiska utvecklingen i kommunen är stram med hänsyn till de indikatorer som finns tillgängliga. Utmaningarna är främst befolkningsutvecklingen och befolkningsstrukturen med avseende på försörjningsbördan och den framtida ekonomiska utvecklingen i kommunen.

Ålder	31.12.2018	Andel	31.12.2019	Andel	31.12.2020	Andel	31.12.2021	Andel	31.12.2022	Andel	31.12.2023	Andel
0-14	60	15,19 %	53	14,48 %	55	14,78 %	57	15,16 %	46	12,78 %	47	12,84 %
15-64	216	54,68 %	207	56,56 %	215	57,80 %	212	56,38 %	209	58,06 %	211	57,65 %
65-	106	26,84 %	106	28,96 %	102	27,42 %	107	28,46 %	105	29,17 %	108	29,51 %
Totalt	395		366		372		376		360		366	

Ålder	Lumparland	Andel	Åland	Andel
0-14	47	12,84 %	4 871	15,95 %
15-64	211	57,65 %	18 286	59,87 %
65-	108	29,51 %	7 384	24,18 %
Totalt	366	100,00 %	30 541	100,00 %

4.2. Näringsliv

Enligt uppgifter från ÅSUB fanns det 31 företag 31.12.2023 (32 företag 31.12.2022) med hemort eller verksamhetsställe i kommunen, varav flera är sådana att de har en betydande sysselsättande effekt. Dessa företag sysselsätter en mindre, men dock betydelsefull, del av den arbetsföra befolkningen.

4.3. Kommunens hyresbostäder

Kommunen har totalt 23 bostadslägenheter varav 12 hyreslägenheter och 11 lägenheter på ESB Kapellhagen. Tillsättandet av hyresgäster förutom till ESB Kapellhagen görs av kommunstyrelsen. Tekniska nämndens roll är att fungera som disponent för byggnaderna och gentemot hyresgästerna. Samtliga kommunens hyresbostäder är uthyrda, och kommunen har en bostadskö. Efterfrågan på hyresbostäder är fortsatt relativt hög.

De nuvarande kommunala bostäderna strävar kommunen till att underhålla så totalekonomiskt förmånligt som möjligt.

4.4. Uppskattning av den sannolika kommande utvecklingen

Lumparland behöver attrahera inflyttare samt arbetssökande till lediganslagna befattningar och tjänster samt återflyttare om kommunen ska kunna bibehålla sin livskraft. Med tanke på möjligheterna till pendling är förbindelserna till och från kommunen mycket betydelsefulla för den framtida utvecklingen samt upprätthållande av god kvalitet på service inom alla nivåer.

2023 har Europa fortsättningsvis haft en påtaglig inflation med räntehöjningar som följd, som dock ser ut att ha avtagit under andra halvan av året.

Kommunens ekonomi är i övrigt beroende av vilka beslut som Ålands lagting och Ålands landskapsregering fattar, vilka styr finansieringen och uppgifterna i kommunerna. Det behövs även ett konstant arbete för att hålla ekonomin i balans samt anpassa verksamheten inom grundskolan till ett för närvarande något minskande underlag för verksamheten, samtidigt som trycket på kommunens äldreomsorg och förebyggande vård förefaller öka.

Investeringsstakten i kommunen har varit hög under de senaste åren och självfinansieringen av investeringarna har varit otillräcklig. Kommunen bör framöver finansiera investeringar genom lån, vilket ökar kommunens redan relativt höga skuldbörda.

De största osäkerhetsfaktorerna kring kommunens framtida utveckling är befolkningen och med den skatteutvecklingen, samt de beslut om finansieringen via landskapsandelssystemet som Ålands lagting fattar.

Kommunen strävar att nå en jämn ökning av skatteinkomsterna genom ansvarsfulla beslut angående de beskattningsnivåer som man äger rätt att besluta om.

4.5. Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling

De största riskerna och osäkerhetsfaktorerna vilka inverkar på verksamhetens utveckling är främst finansiella risker. Byggnationen av tre parhus finansieras till fullo genom lån där räntan som stabiliserats sig på en sett till de senaste tio åren hög nivå skapar en risk att kommunen antingen sätter en hyra som är för hög för många potentiella hyresgäster eller en hyra som subventioneras genom andra inkomstkällor. Det finns också en risk att bostäderna står vakanta i början vilket skulle betyda att kommunen behöver stå för driften och finansieringen av byggnationen helt med egna medel.

Det finns också personella risker där ett underskott på utbildad personal inom äldreomsorgen på sikt riskerar att kommunen får utmaningar att rekrytera personal. Särskilt under ordinarie personals frånvaro, såsom semestrar, har detta redan börjat synas.

4.6. Miljöfaktorer

Kommunen strävar till en hållbar utveckling inom alla områden. Kommunstyrelsen och fullmäktige har en längre tid arbetat med papperslösa sammanträden. Detta ger en betydande inbesparing av kopieringspapper och effektiviserar arbetet. Enheterna sorterar sitt avfall och daghemmet strävar till att utveckla sin verksamhet så att verksamheten definieras som giftfri. Skolan är en Grön Flaggskola på hållbar nivå. Miljöarbetet är en fortgående process.

4.6.1. Utvecklings- och hållbarhetsagendan

Lumparlands kommun har ställt sig bakom utvecklings- och hållbarhetsagendan och är en medaktör i nätverket Bärkraft.ax. Medaktörerna vill se Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda förverkligad och bidrar själva med konkreta insatser för att detta ska ske. Medaktörerna träffas regelbundet för samordningsmöte, en plats för dialog och samverkan över sektorsgränser. Kommunens hållbarhetsarbete sker med agendans sju mål i åtanke och kommunen är deltagare i nätverksgruppen för hållbara kommuner,

Kommunen kommer framöver ta fram en färdplan för att bli en hållbarare kommun, vilket är inom ramen för att förverkliga utvecklings- och hållbarhetsagendan.

4.7. Skattesatser

Den kommunala inkomstskattesatsen har varit 19,50 % under verksamhetsåret 2023. Den allmänna fastighetsskattesatsen har varit 0,60 %, för stadigvarande boende 0,00 %, för obebyggd byggplats 1,00 %, för övriga bostadsbyggnader 0,90 %, 0,00 % för allmännyttiga samfund och 0,60 % för kraftverk. Lumparlands kommun har sedan 2014 en inkomstskattesats på 19,50 %.

För kommunalskattens del baserar sig skatteprognosfilen på Skatteförvaltningens skattestatistik för respektive år. Dessutom har man använt sig av Skatteförvaltningens periodiska redovisningar och skatteårsspecifik information om skatteinkomsterna. Finlands kommunförbund gör i samarbete med Finansministeriet och Skatteförvaltningen en landsomfattande prognos för kommunernas skatteintäkter. Samfundsskattens uppgifter baserar sig likaså på Skatteförvaltningens skattestatistik och de periodiska skatteredovisningarna. För fastighetsskattens del har man stött sig på Skatteförvaltningens uppgifter om fastighetsbeskattningen.

4.8. Kommunens skuldsättning

Det långfristiga främmande kapitalet ökade under räkenskapsperioden. Det kortfristiga främmande kapitalet ökade under räkenskapsperioden.

4.9. Soliditet

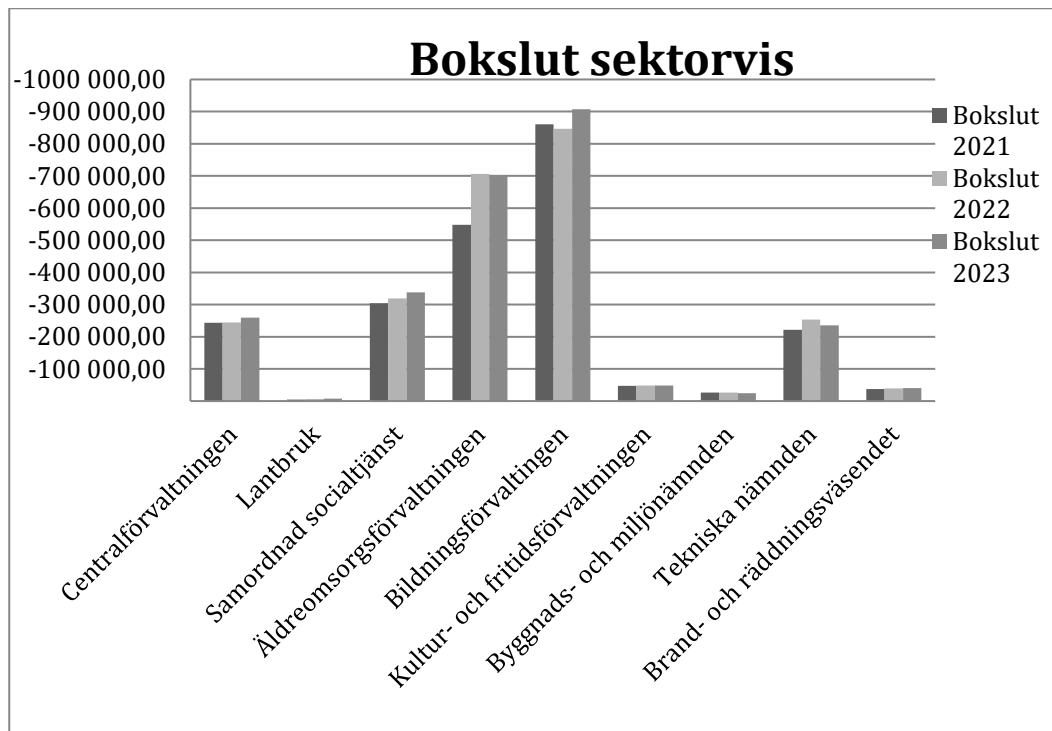
Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga betalningsförmåga och kommunens förmåga att motstå underskott och överleva på längre sikt. De tillgångar som inte är finansierade med eget kapital finansieras med lån, också kallat främmande kapital. Soliditet räknar man ut genom att dividera det egna kapitalet med balansomslutningen, vilket är summan av tillgångarna. Soliditeten är 27,68 procent (35,72 procent i bokslut 2022).

4.10. Ekonomiska nyckeltal

Ekonomiska nyckeltal	2020	2021	2022	2023
Verksamhetens intäkter i % av verksamhetens kostnader	15,7	14,02	14,16	14,27
Årsbidrag i % av avskrivningarna	230,47	-20,35	-68,44	-70,2
Årsbidrag per invånare, euro	1054	-92	-324	-320
Investeringarnas inkomstfinansiering, %	358,3	-27,9	-293,78	-18,27
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde, euro	282628,91	-152911,14	-156541,7	-706668,9
Låneskötselbidrag	34,8	-1,59	-0,47	-6,85
Kassamedel 31.12, euro	628929,26	572351,02	414604,33	161669
Likviditet (antal dagar)	100	74	49,5	15,6
Relativ skuldsättningsgrad %	80,13	79,97	76,86	88,27
Invånarantal	372	376	360	366

4.11. Granskning av ekonomin som helhet

Bokslut sektorvis	Bokslut 2021	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Andel av 2023	Förändring 2022-2023
Driftshushållning	-2 294 502,69	-2 490 779,13	-2 724 695,40	-2 563 029,45	100,00 %	2,90 %
Centralförvaltningen	-243 788,31	-244 300,20	-265 174,60	-259 420,58	10,12 %	6,19 %
Lantbruk	-4 845,00	-6 143,00	-7 043,00	-7 271,00	0,28 %	18,36 %
Samordnad socialtjänst	-303 818,73	-318 892,75	-329 279,00	-337 853,86	13,18 %	5,95 %
Äldreomsorgsförvaltningen	-548 162,27	-706 729,91	-754 129,90	-702 473,20	27,41 %	-0,60 %
Bildningsförvaltningen	-861 060,74	-847 110,90	-984 187,90	-907 632,76	35,41 %	7,14 %
Kultur- och fritidsförvaltningen	-47 627,18	-48 309,52	-55 767,00	-48 748,06	1,90 %	0,91 %
Byggnads- och miljönämnden	-26 351,58	-26 267,42	-25 957,00	-24 237,09	0,95 %	-7,73 %
Tekniska nämnden	-221 897,21	-253 588,66	-261 747,00	-235 286,79	9,18 %	-7,22 %
Brand- och räddningsväsendet	-36 951,67	-39 436,77	-41 410,00	-40 106,11	1,56 %	1,70 %

Summering av resultaträkning	Bokslut 2021	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Förändring 2022-2023
A3100 VERKSAMHETENS INTÅKTER	374 611,43	410 985,79	356 093,00	426 679,03	3,82 %
A4100 VERKSAMHETENS KOSTNADER	-2 669 114,12	-2 901 764,92	-3 080 788,40	-2 989 708,48	3,03 %
A5100 SKATTEINKOMSTER	1 534 372,69	1 669 189,63	1 555 100,00	1 684 456,26	0,91 %
A5110 LANDSKAPSANDELAR O. KOMPENSATIONER	740 388,08	721 855,04	820 182,00	819 763,11	13,56 %
A7100 AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-172 633,37	-170 641,13	-188 316,00	-166 566,56	-2,39 %

4.12. Granskning av koncernen

Lumparlands kommun bildar inte någon koncern.

4.13. Den interna kontrollen

Syftet med intern kontroll är att säkra att kommunens verksamhet är ekonomisk och resultatrik, att den information som beslut bygger på är tillräcklig och tillförlitlig, att lagens bestämmelser, anvisningar av myndigheterna och beslut av kommunens organ iakttas och att egendom och resurser tryggas.

Den interna kontrollen är en del av ledarskapet. Därför bör intern kontroll ingå i kommunens alla verksamheter i olika former. Den visar hur ärenden framskrider, beskriver uppgifterna och arbetet i kommunorganisationen och vad man särskilt bör fokusera på för att sköta uppgifterna på ett bra sätt.

Syftet med intern kontroll och tillhörande riskhantering är också att säkerställa att de mål som ställts för kommunen kan uppnås och att verksamheten är resultatrik. Sedan 2021 har kommunen ett fastställt dokument för kvalitetssäkring och intern kontroll. Dokumentet beskriver hur kommunen arbetar med intern kontroll och vilka processer som finns på plats för att kvalitetssäkra verksamheten.

4.14. Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Kommunens organisation samt nämndernas befogenheter och åligganden finns fastslagna i kommunens förvaltningsstadga, nämndernas instruktioner samt angiven i budget och ekonomiplan. Budgetansvarig för respektive resultatområde i kommunen följer förvaltningsstadgan och övriga relevanta regelverk inom kommunen. Verksamhetsansvar och befogenheter för kommunens tjänsteinnehavare följer förvaltningsstadgan, nämndernas instruktioner samt tjänstebeskrivningar. Tjänsteinnehavare med beslutanderätt ska uppgöra förteckning över fattade tjänstemannabeslut. Nämnderna och kommunstyrelsen tar del av beslut enligt gällande delegering.

4.14.1. Uppnående av målen, tillsyn över användningen av tillgångar, kompetent och tillförlitlig bedömning

I kommunen används rambudgetering med nettoanslag för driften. Bindningsnivån är fastställd till nämndnivå. De budgetansvariga bör erhålla uppföljningsrapporter över förbrukade anslag ur budgeten.

4.14.2. Ordnandet av riskhanteringen

Risker i anslutning till verksamhet, investeringar och finansiering bärs regelmässigt av kommunen och ansvaret för riskhantering åligger kommunstyrelsen enligt förvaltningsstadgan. Kommunens ekonomiförvaltning är en integrerad del i centralförvaltningen och följer kommunens likviditet och ekonomiska läge. Egendomsriskerna och verksamhetsansvaret minimeras genom försäkringar.

Datarisker hanteras genom att kommunen använder sig av en så kallad hosting-lösning, ett skyddat nätverk och personliga lösenord till användarkonton inom servermiljön. Säkerhetskopiering görs kontinuerligt och en regelbunden kontroll av datasystem sköts av utomstående IT-leverantör.

Sektorernas ledande tjänstemän ansvarar inför nämnderna eller kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen övervakar att kommunfullmäktiges beslut är lagliga och kan verkställas.

Kommunstyrelsen

Den största risken för närvarande är den potentiella likviditetsbristen som kan uppstå till följd av flera års negativa resultat. Denna risk kan delvis mildras genom likviditetsstöd från landskapet, men det är en temporär åtgärd som inte löser grundproblemet på lång sikt.

Äldreomsorgsförvaltningen

En betydande risk för vår äldreomsorgsförvaltning är bristen på personal, särskilt när det gäller korttidsvikarier. Trots införandet av en vikariepool som löst en del av denna problematik, återstår utmaningen med att säkerställa tillräckligt med behöriga närvårdare eftersom vikariepoolen inte nödvändigtvis har en behörig person.

Bildningsförvaltningen

Daghemmet står inför utmaningen att säkra personal när ordinarie medarbetare är frånvarande. Tidigare anställdas pensioneringar har temporärt mildrat situationen, men kommunen kan inte förlita sig på denna lösning på lång sikt. Även om den anställda resursen har minskat personberoende något, kvarstår risken för sårbarhet.

Skolans svårighet att rekrytera personal med specialkompetens utgör en betydande risk. Genom samarbete med andra skolor har kommunen lyckats minimera denna risk till viss del, dock är det ingen ekonomiskt billig lösning.

Trots en relativt hög personaltäthet och lågt antal elever kan längre frånvaroperioder utgöra en utmaning. En långsiktig risk är det minskande elevunderlaget, vilket kan påverka kvaliteten på undervisningen genom svårigheter att säkra kompetent personal.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Den främsta risken för bibliotek är frånvaron av ordinarie personal under semestertider. Det krävs årligen rekrytering av sommarpersonal som kan arbeta självständigt för att möta behoven under dessa perioder.

Det finns också risker kring beviljandet av föreningsbidrag där kommunen inte med säkerhet på basen av ansökningar kan säkerställa att en föreningen uppfyller de villkor som ställs i kommunens principer för föreningsbidrag.

4.14.3. Kontroll över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Respektive förvaltning ansvarar för de lösa tillgångar som ställts till deras förfogande. Ansvaret för skötsel av anläggningstillgångar, byggnader, vägar, samt vatten- och avloppsledningar är ålagt tekniska nämnden. Överlåtelse och försäljning av tillgångar övervakas av kommunstyrelsen. Vad gäller anläggningstillgångar sker överlåtelse eller försäljning på grunder som fastställs av kommunfullmäktige.

4.14.4. Avtalsverksamhet

Kommunstyrelsen ingår avtal för kommunens räkning om det inte i instruktion eller annat regelverk är annorlunda bestämt. Avtal undertecknas som huvudregel av

kommundirektör eller sektorns högsta tjänsteinnehavare. Kommunens avtal finns samlade i mappar och förvaras i brandsäkert arkiv på kommunkansliet. Innehållsförteckning finns i respektive pärm. Uppföljning av avtalsvillkor och avtalspreskribering åligger respektive tjänsteman.

4.14.5. Fakturahantering

Kommunen använder sig av elektronisk attestering av fakturor och kräver att minst två personer behandlar fakturan innan utbetalning sker. Under ledigheter ska det säkerställas att vikarie attesterar fakturor.

4.14.6. Bedömning av hur den interna tillsynen är ordnad

Några större brister i den interna kontrollen har inte kunnat noteras under året.

Den interna kontrollen har förverkligats i enlighet med gällande bestämmelser och regelverk. Kommunstyrelsen övervakar beslutens laglighet. Fakturor atteras av två personer. Enligt kommunens gällande förvaltningsstadga ordnas den interna och externa övervakningen av kommunens förvaltning och ekonomi så att de tillsammans bildar ett heltäckande övervakningssystem. Den externa övervakningen ordnas oberoende av den arbetande ledningen. För den externa övervakningen ansvarar de av kommunfullmäktige utsedda revisorerna. Kommunstyrelsen ansvarar för ordnandet av den interna övervakningen och utfärdar vid behov direktiv för denna övervakning. Kommunstyrelsen ämnar kontinuerligt utveckla och förbättra metoderna och noggrannheten i den interna kontrollen.

4.15. Tvister och rättegångar

Vid räkenskapsperiodens slut var kommunen part i en rättegång om skadegörelse på en av kommunens hyresbostäder. Händelsen skedde under 2022 men rättegången har blivit uppskjuten en flertal gånger. Kommunens anspråk hänför sig till en krossad fönsterruta.

4.16. Andra icke-finansiella aspekter

Kommunen medverkar aktivt i arbetet mot korrupktion och mutor. Upphandlingsanvisningarna anger att utgångspunkten är att grundprinciperna om icke-diskriminering, likabehandling, öppenhet och proportionalitet följs. Upphandlingsprocesserna följer gängse lagstiftning och principerna om god förvaltning i förvaltningslagen samt förvaltningsstadgan, direktiven för intern kontroll och skydd av personuppgifter enligt dataskyddsförordningens principer.

Kommunen har dessutom fastställda riktlinjer för representation som ytterligare ett led i arbetet mot korrupktion och mutor.

4.17. Väsentliga förändringar i kommunens verksamhet

4.17.1. Byggnation av tre parhus i Klemetsby

Byggnationen av tre parhus i Klemetsby inleddes under 2023 och förväntas vara klart i september 2024.

4.17.2. Kommunindelingsutredning

Landskapsregeringen beslöt 9.12.2021 att inleda en särskild kommunindelingsutredning för att framlägga förslag till ändring av den nuvarande kommunindelningen i form av ett samgående mellan Lumparlands kommun och Lemlands kommun. Landskapsregeringen beslöt 17.1.2022 att tillsätta en kommunindelingsutredare.

Kommunfullmäktige beslöt 25.1.2023 att endast anteckna den särskilda kommunindelingsutredningen för Lemland och Lumparland till kännedom med hänvisning till den otillräckliga finansieringen redan två år efter en sammanslagning. Kommunfullmäktiges budskap var att det behövs betydligt mer finansiering från landskapet för att göra kommunsammanslagningar något så när attraktiva.

5. UPPGIFTER OM KOMMUNENS PERSONAL

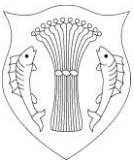
Antal ordinarie anställa i kommunen i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande uppgick till 23 personer per 31.12.2023 (22 personer år 2022). Av dessa utgjorde kvinnorna 82,6 % och männen 17,4 % (81,82 % respektive 18,18% år 2022).

	Årsverken 2023	Personer 31.12.2023	Årsverken 2022	Personer 31.12.2022
Centralförvaltningen	2,6	3	2,62	3
<i>Kommunkansli (inkl. lokalvård)</i>	2,6	3	2,62	3
Äldreomsorgsförvaltningen	10,25	14	9,46	11
<i>Hemvården (inkl. lokalvård)</i>	10,25	14	9,46	11
Bildningsförvaltningen	10,19	11	10,17	13
<i>Daghemmet</i>	4,62	5	4,26	5
<i>Grundskola</i>	5,57	6	5,91	8
Kultur-/fritidsförvaltningen	0,53	2	0,54	1
<i>Bibliotek (inkl. lokalvård)</i>	0,51	1	0,54	1
<i>Ungdomsarbete</i>	0,02	1	0	0
Sålda tjänster	0	0	0,01	0
<i>Lokalvård</i>	0	0	0,01	0
Totalt	23,57	30	22,8	28

I det totala antalet ingår inte årsverken som på basen av samarbetsavtal köps från andra kommuner eller kommunalförbund.

Av antalet årsverken var 11,03 årsverken i deltid (11,04 årsverken år 2022).

Under år 2022 har lokalvården delats upp på respektive verksamhetsområde; Kommunkansli, ESB Kapellhagen, Bibliotek och Sålda tjänster. I september 2022 har

kommunfullmäktige beslutit att lokalvårdstjänsterna ska upphandlas. Kommunen har således inte haft personal anställd inom lokalvården år 2023.

Den totala sjukfrånvaron var 222 dagar (589 dagar år 2022). Statistiken för sjukfrånvaro inkluderar samtlig personal som varit anställd under året, d.v.s. både ordinarie och visstidsanställda. Eventuella långtidssjukskrivningar har stor inverkan på resultatet. Av antalet dagar sjukfrånvaro var 9 dagar p.g.a. arbetsolycksfall (6 dagar år 2022). I verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet finns en nollvision gällande sjukfrånvaro p.g.a. arbetsolycksfall.

Sjuktidsprocenten var 3,89 % (10,67 % år 2022). I verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet är målsättningen en sjukfrånvaro under 5%.

5.1. Friskvård

Lumparlands kommun erbjuder sina anställda 200 euro per år i friskvårdskuponger genom Friskvård.ax.

6. BEHANDLING AV RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT OCH ÅTGÄRDER FÖR ATT BALANSERA EKONOMIN

Enligt 70 § i kommunallagen ska kommunstyrelsen när verksamhetsberättelsen överlämnas föreslå åtgärder med anledning av räkenskapsperiodens resultat och för att balansera ekonomin. Med anledning av resultatet föreslår kommunstyrelsen att underskottet på 233 262,75 euro bokas mot tidigare års underskott.

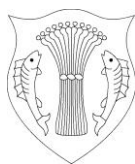

7. RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT OCH FINANSIERINGSANALYS

7.1. Räkenskapsperiodens resultat

RESULTATRÄKNING

	Bokslut 2023 1 000 €	Bokslut 2022 1 000 €
Verksamhetens intäkter:	426	411
Försäljningsintäkter	254	239
Avgiftsintäkter	111	120
Understöd och bidrag	3	3
Övriga verksamhetsintäkter	58	49
Verksamhetens kostnader	-2989	-2902
Personalkostnader	-1348	-1286
Löner och arvoden	-1110	-1060
Lönebikostnader	-238	-226
Pensionskostnader	-210	-200
Övriga lönebikostnader	-28	-26
Köp av tjänster	-1461	-1463
Material, förnödenheter och varor	-113	-97
Understöd	-41	-40
Övriga verksamhetskostnader	-26	-16
Verksamhetsbidrag	-2563	-2491
Skatteinkomster	1684	1669
Landskapsandelar	820	722
Finansiella intäkter och kostnader	-58	-17
Ränteintäkter	8	1
Övriga finansiella intäkter		
Räntekostnader	-64	-17
Övriga finansiella kostnader	-2	-1
Årsbidrag	-117	-117
Avskrivningar och nedskrivningar	-166	-170
Avskrivningar enligt plan	-165	-170
Nedskrivningar	-1	
Extraordinära poster	50	
Extraordinära intäkter	50	
Räkenskapsperiodens resultat	-233	-287
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	-233	-287
RESULTATRÄKNINGENS NYCKELTAL		
Verksamhetsintäkter/Verksamhetskostnader	14,17	14,16
Årsbidrag/Avskrivningar %	-70,2	-68,44
Årsbidrag, euro/invånare	-320	-324,41
Invånarantal	366	360

7.2. Finansieringsanalys

	Bokslut 2023	Bokslut 2022
	1 000 €	1 000 €
Årsbidrag	-117	-117
Extraordinära poster	50	
Korrektivposter till internt tillförda medel		
Invensteringsutgifter	-640	-40
Finansieringsandelar för investeringar		
Inkomster från överlåtelse av tillgångar bland bestående aktiva		
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	▼ -707	▼ -157
Ökning av utlåningen		
Minskning av utlåningen		
Ökning av långfristiga lån	471	54
Minskning av långfristiga lån	-98	-97
Förändring av kortfristiga lån	37	-29
Förändring av lånebeståndet		
Förändring i eget kapital		
Förändring av förvaltad medel och kapital		
Förändring av omsättningstillg.		
Förändring av fordringar	14	-36
Förändring av räntefria skulder	30	108
Förändring av likvida medel	-253	-157
Kassamedel 1.1	415	572
Kassamedel 31.12	162	415
FINANSIERINGSANALYSENS NYCKELTAL		
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-706 668,90 €	-156 541,67 €
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde under 5 år, 100	-769	-5
Intern finansiering av investeringar, %	-18,27 %	-293,78 %
Kalkylässing låneskötselbidrag	-6,85	-0,47
Likviditet, kassadagar	15,6	49,5
Invånarantal	366	360

7.3. Balansräkning

BALANSRÄKNING

	Bokslut 2023	Bokslut 2022
	1 000 €	1 000 €
AKTIVA	3596	3439
A BESTÅENDE AKTIVA	3321	2848
I Immateriella tillgångar	70	74
Övriga avgifter med lång verkningstid	70	74
II Materiella tillgångar	3111	2634
Mark- och vattenområden	128	128
Byggnader	1890	1983
Fasta konstruktioner och anordningar	384	434
Maskiner och inventarier	60	67
Förkottsbetalningar och pågående nyanlägg	649	22
II Placeringar	140	140
Aktier och andelar	140	140
B FÖRVALTADE MEDEL	7	56
Statliga uppdrag	0	1
Donationsfondernas särskilda teckning	7	55
C RÖRLIGA AKTIVA	268	535
II Fordringar	106	120
Långfristiga fordringar	7	7
Lånefordringar	7	7
Övriga fordringar		
Kortfristiga fordringar	99	113
Kundfordringar	31	61
Övriga fordringar	12	8
Resultatregleringar	56	44
IV Kassa och bank	162	415

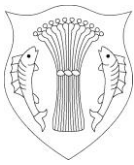
BALANSRÄKNING

	Bokslut 2023	Bokslut 2022
	1 000 €	1 000 €
PASSIVA	3596	3439
A EGET KAPITAL	995	1229
I Grundkapital	1043	1043
IV Överskott (underskott) från tidigare räkenskapsper	185	473
V Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	-233	-287
D FÖRVALTAT KAPITAL	7	56
Statens uppdrag	0	1
Donationsfondernas kapital	7	55
E FRÄMMANDE KAPITAL	2594	2154
I Långfristigt	2083	1710
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	1578	1156
Lån från offentliga samfund	255	312
Övrig skulder	250	242
II Kortfristigt	511	444
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	78	41
Lån från offentliga samfund	57	56
Skulder till leverantörer	111	126
Övriga skulder	23	24
Resultatregleringar	242	197
BALANSRÄKNINGENS NYCKELTAL	2023	2022
Soliditetsgrad, %	27,68	35,72
Relativskuldsättningsgrad, %	88,27	76,86
Akkumulerat överskott/underskott, 1000 €	-48	185
Akkumulerat över-/underskott, €/invånare	-132	514
Lånestock 31.12, 1000€	1968	1566
Lånestock 31.12, €/invånare	5377	4349
Lån och hyresansvar 31.12. 1000€	1981	1579
Lån och hyresansvar, €/invånare	5412	4385
Lånefordringar, 1000€	7	7
Invånarantal	366	360

7.4. Kommunens totala inkomster och utgifter

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
INKOMSTER		
Verksamhet		
Verksamhetsinkomster	427	411
Skatteinkomster	1684	1669
Landskapsandelar	820	722
Ränteintäkter	8	1
Övriga finansiella intäkter		
Extraordinarie intäkter	50	
Rättelseposter till internt tillförda medel		
-Överlåtelsevinster på nyttigheter som hör till bestående aktiva		
Investeringar		
Finansieringsandelar för investeringsutgifter		
Överlåtelseinkomster av nyttigheter som hör till bestående aktiva		
Finansieringsverksamhet		
Minskning av utlåningen		
Ökning av långfristiga lån	471	54
Ökning av kortfristiga lån	44	71
Ökning av eget kapital		
Totala inkomster sammanlagt	3504	2928
UTGIFTER		
Verksamhet		
Verksamhetskostnader	-2990	-2901
-Tillverkning för eget bruk		
Räntekostnader	-64	-17
Övriga finansiella kostnader	-2	-1
Extraordinära kostnader		
Rättelseposter till internt tillförda medel		
Förändring av avsättning		
- Ökning(+) minskning(-) av avsättningar		
-Överlåtelseförlust av nyttigheter som hör till bestående aktiva		
Investeringar		
Investeringsutgifter	-640	-40
Finansieringsverksamhet		
Ökning av utlåningen		
Minskning av långfristiga lån	-98	-97
Minskning av kortfristiga lån		-29
Förändring i kortfristiga lån	37	
Minskning av eget kapital		
Totala utgifter sammanlagt	-3757	-3085
Förändring i likvida medel:	-253	-157

8. SEKTORVISA VERKSAMHETSBERÄTTELSE

8.1. Centralförvaltningen

Centralförvaltningen (extern)	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
⊕ VERKSAMHETENS INTÄKTER	5 019,73	6 582,00	11 327,58
⊕ VERKSAMHETENS KOSTNADER	-249 319,93	-271 756,60	-270 748,16
⊕ FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER	-12,37		-237,53
Totalsumma	-244 312,57	-265 174,60	-259 658,11

Intern	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Netto	31 315,11	54 730,40	43 475,40

Centralförvaltningens interna uppgift är att sköta sekretariatfunktionen för kommunfullmäktige och kommunstyrelsen samt av kommunstyrelsen tillsatta kommittéer och att bistå den övriga förvaltningen med sakkunskap och ekonomisk rådgivning samt koordinera kommunens budget och bokslut, sköta bokföringen, löneutbetalningen och faktureringen. Centralförvaltningens externa uppgift är att fungera som ansikte utåt, att tillhandahålla information och basfakta om kommunerna samt att informera om aktuella frågor av lokalt intresse, vilka på ett eller annat sätt berör kommuninvånarna.

Ansvarsperson

Kommundirektör.

8.1.1. Val

Under året förrättades riksdagsval samt lagtings- och kommunalval.

8.1.2. Revision

För granskning av förvaltningen och räkenskaperna, som utförs för varje löpande räkenskapsår, väljer kommunfullmäktige efter nyval för sin mandatperiod revisorer och för dem en personlig ersättare och utser en som fungerar som sakkunnigrevisor. Revisionen utgörs av revisor under tjänsteansvar. Kommunens revisorer för tiden 2020–2023 är Jonny Mattsson och Ann-Mari Karlsson. Som yrkesrevisor anlitas Tove Lindström-Koli GR, OFGR.

8.1.3. Kommunfullmäktige

Kommunens högsta beslutanderätt tillkommer kommunfullmäktige. Ledamöterna i Lumparlands kommunfullmäktige är till antalet nio och invalda utan formellt partipolitiska förtecken. Presidium bestod 2023 av ordförande Robert Williams, I vice ordförande Ulrika Nordberg och II vice ordförande Brage Wilhelms.

Fullmäktige godkänner budgeten och ekonomiplanen, fastställer skattesatsen och kommunens avgifter, beslutar om långfristiga lån m.m. Resultatenheten omfattar främst anslag för mötesarvoden åt kommunens förtroendevalda och tjänsteinnehavare för fullmäktiges sammanträden samt andra därtill hörande kostnader.

Kommunfullmäktige har sammanträtt sex gånger och har behandlat 54 paragrafer under år 2022 (sju gånger och 59 paragrafer 2022).

8.1.4. Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar bl.a. för kommunens förvaltning och ekonomi, bevakar kommunens intressen, företräder kommunen och för kommunens talan, om inte fullmäktige eller speciallagstiftning påtalar annat. Till kommunstyrelsens ansvarsområden hör härutöver allmän förvaltning, företagshälsovården, rättsväsendet och säkerheten samt utyrning av lägenheter. Kommunstyrelsens presidium var under 2022 ordförande Pia Eriksson och vice ordförande Tomas Mörn.

Kommunstyrelsen har sammanträtt elva gånger och behandlat 170 paragrafer under år 2023 (elva gånger och 158 paragrafer 2022).

8.1.5. Kommunkansliet

Till anslaget hör personalkostnader för kommunkansliets personal, inköp av kontorsmaterial, IKT-tjänster samt utbildning för kansliets anställda.

Planerat byte av ekonomisystem har inte kunnat verkställas under året på grund av att det bör implementeras i andra, större kommuner innan det blir Lumparlands kommuns tur. Implementering har dock påbörjats under kvartal 2 2024.

8.1.6. Allmän förvaltning

Till anslaget hänförs kostnader som är förvaltningsöverskridande, till exempel gemensamma utbildningar, friskvård samt kostnader för arbetarskyddsfullmäktige och huvudförtroendeman.

8.1.7. Företagshälsovården

Omfattar den lagstadgade företagshälsovården. De lagstadgade företagshälsovårdstjänsterna handhas av Cityläkarna Ab.

8.1.8. Beskattning

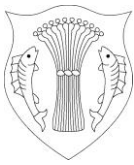
Omfattar kommunens andel av Skatteförvaltningens kostnader för hanteringen av kommunens skatter.

8.1.9. Lumparlandsinfo

Omfattar kommunens anslag för publicering av det månatliga infobladet.

8.1.10. Ekonomiskt resultat för centralförvaltningen

Centralförvaltningens budgeterade anslag underskreds med 5 516,49 euro. Underskridningen beror främst på att bytet av ekonomisystem sker under 2024.

8.2. Den gemensamma lantbruksnämnden

Ordinarie	Kommun
Ordf.: Tage Mattson	Eckerö
Vice ordf.: Evert Paulson	Lumparland
Kenneth Carlsson	Hammarland
Stefan Eriksson	Föglö

Lantbruksnämnden (extern)	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
⊕ VERKSAMHETENS INTÄKTER	897,00	500,00	
⊕ VERKSAMHETENS KOSTNADER	-7 040,00	-7 543,00	-7 271,00
Totalsumma	-6 143,00	-7 043,00	-7 271,00

Interna	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Netto			

Lantbruksnämnden är en gemensam nämnd för kommunerna Hammarland, Eckerö, Föglö och Lumparland med Hammarlands kommun som huvudman.

Det praktiska arbetet har skötts från det gemensamma lantbrukskansliet i kommunkansliet i Kattby som varit bemannat av en lantbrukssekreterare på heltid.

Ett omfattande samarbete med de två andra lantbrukssekreterardistrikten på Åland, huvudsakligen till följd av EU:s krav på åtskiljande av uppgifter har fortsättningsvis tillämpats. Detta samarbete har medfört att verksamheten helt kan skötas av en person året runt.

Målsättning

att sköta de uppgifter inom lantbruksförvaltningen som ankommer på kommunerna med tyngdpunkt på de uppgifter som ingår i det avtal som ingåtts med Livsmedelsverket den 26.02.2021.

Måluppföljning

Detta har uppnåtts bl.a. genom att inom utsatta tider sköta administrationen och handläggningen av ansökningar om jordbruksstöd som inkommit från de 81st aktiva gårdar som verkar inom samarbetskommunerna.

En fortsatt ökande andel av uppgifterna hänför sig till det av livsmedelsverket uppehållna djurhållarregistret vilket omfattar bl.a. registrering av djurhållare och djurhållningsplatser. Detta register omfattar alltfler djurarter som ex bin, tamfåglar och hästar vilkas uppgifter numera ska finnas i registret, och där en ökande andel består av icke-kommersiella kunder eller s.k. hobbyodlare som står utanför stödsystemet

Avtalet med livsmedelsverket som ingicks år 2021 angående utförande av de uppgifter som hör till handläggning och utbetalning av jordbruksstöd och som delegerats till kommunerna kräver årligen en omfattande rapportering om bl.a. handläggning, rutiner, dokument, anmälningar, datasäkerhet, resurser och utbildningar. Detta har fullgjorts

inom utsatta tidsramar och bekräftas genom en av livsmedelsverket utförd kommungranskning hösten 2023.

Under året har arbetet med systemet för ersättning av skador förorsakade av fridlysta fåglar, i vilket lantbrukssekreterarna utsetts att utföra skadevärderingen, fortsatt tillsammans med Ålands landskapsregering.

Risker

En riskanalys har gjorts vilken visar, liksom tidigare, att de risker som kan förknippas med lantbruksnämndens verksamhet närmast berör personalsituationen. Eftersom verksamheten till stora delar sköts av en person kan störningar uppstå. Detta är i nuläget hanterbart eftersom samarbetsavtalen med såväl Jomalas som Finströms distrikt är ikraft och utnyttjas vilket betyder att fler personer är involverade i rutiner och ärenden.

Övriga risker som exempelvis berör informations- och datasäkerhet säkerställs genom att uppfylla kraven som ställs i redan nämnda avtal med Livsmedelsverket.

Omfattning av ärenden 2023

Aktiva gårdar	81
Stödansökningar som handlagts	312
Övriga ärenden som handlagts inkl. djurhållarregistret	215

Prestations- och relationstal 2023

Kostnad per ansökan	186
Kostnad per gård	716

8.2.1. Ekonomiskt resultat för den gemensamma lantbruksnämnden

Den gemensamma lantbruksnämndens budgeterade anslag överskreds med 228 euro.

8.3. Samordnad socialtjänst

Samordnad socialtjänst (extern)	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-318 892,75	-329 279,00	-337 853,86
Resultat Summa	-318 892,75	-329 279,00	-337 853,86
Totalsumma	-318 892,75	-329 279,00	-337 853,86

Intern	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Netto			

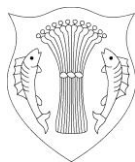
I enlighet med landskapslagen om en kommunalt samordnad socialtjänst (ÅFS 2016:2) handhar kommunalförbundet Kommunernas socialtjänst k.f. (KST) socialvården exklusive äldreomsorgen på Åland. Av reformen följde att kommunens socialsekreterare på 80 procent av heltid överfördes till KST i enlighet med bestämmelserna om överlåtelse av rörelse. Kommunens socialkansli upphörde således då majoriteten av uppgifterna sköts av KST från och med 2021.

Kommunalförbundets verksamhet omfattar all den socialvård som enligt lag ankommer på kommunerna i enlighet med 1 § i landskapslagen om kommunalt samordnad socialtjänst och utgör ett för landskapet Åland gemensamt socialvårdsområde i enlighet med 3 § 1 mom. i nämnda lag. I enlighet med det grundavtal som kommunerna godkänt ska förbundet främja invånarnas hälsa och välfärd och säkerställa att de socialvårdstjänster som var och en har rätt till finns att tillgå för samtliga invånare i socialvårdsområdet.

Främjandet av invånarnas hälsa och välfärd och verkställandet av kommunalförbundets verksamhet sker i samarbete med kommuner och andra myndigheter. Vidare ska verksamheten sträva efter en likvärdig service i alla medlemskommuner, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och hög specialisering inom personalen, en hög integritet, en stark anonymitet och ett gott rättsskydd. Det grundläggande uppdraget för socialvården är att upprätthålla individers funktionsförmåga så att alla har möjlighet att fungera som fullvärdiga medlemmar i samhället.

8.3.1. Ekonomiskt resultat för den samordnade socialtjänst

Kommunernas socialtjänst k.f:s budgeterade anslag överskreds med 8 574,86 euro för Lumparlands del.

8.4. Äldreomsorgsförvaltningen

Äldreomsorgsförvaltningen (extern)	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
⊕ VERKSAMHETENS INTÄKTER	201 481,26	211 655,00	204 632,35
⊕ VERKSAMHETENS KOSTNADER	-908 211,17	-965 784,90	-907 105,55
⊕ FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER	-40,59		-8,54
⊕ AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-3 649,49	-6 775,00	-3 553,01
Totalsumma	-710 419,99	-760 904,90	-706 034,75

Intern	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Netto	-102 917,87	-91 809,49	-91 595,97

Det åligger äldreomsorgsförvaltningen, såvida det inte enligt lag, förordning, kommunal stadga eller instruktion ankommer på annan myndighet, att ansvara för de uppgifter som enligt äldrelagen (2020:9) för Åland och övrig lagstiftning ansluter sig till verkställigheten av äldreomsorg samt ansvara för de uppgifter som enligt någon annan lag eller senare gällande lag åläggs förvaltningen.

Leblings kommun tillhandahåller enligt samarbetsavtalet för gemensam äldreomsorgsledning av 12.10.2020 det ledningsarbete som omfattar administrativ ledning av kommunernas äldreomsorg.

8.4.1. Institutionsvård

Till området räknas Oasen boende- och vårdcenter k.f. Kommunen har två egna platser på Oasen, vilka tidvis anlitas för kommunens eget behov samt tidvis varit utyrda till andra kommuner. Under 2023 har Lumparland kommuns platser varit obesatta, varvid kommunen betalat en månatlig grundavgift för platserna.

Målsättning

Erbjuda kommunens äldre befolkning en lämplig vårdnivå för deras individuella behov.

Måluppföljning

Under 2023 har de två platserna på Oasen ej använts för kommuninvånare från Lumparland. Ny lagstiftning har från 2021 begränsat möjligheten till placeringar inom institutionsvård. Oasen kan anlitas även för dagvård för demensklinter.

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vårddyg på Oasen	84	141	208	153	406	275	0

Totalt antal vårddyg på Oasen boende och vårdcenter

8.4.2. ESB Kapellhagen och hemservicen

Personalen består av en ledande närvårdare på heltid (40 % vårdarbete, 60 % administration), en biträdande ledande närvårdare 100 % och en närvårdare 100%. Två närvårdare har en anställning om 80 % av heltid, tre närvårdare 75 % som arbetar huvudsakligen natt och två närvårdare om 75 % som arbetar dagtid. Samtliga

medarbetare har närvårdarbehörighet och är registrerade i Valvira. Därtill finns en inrättad kocktjänst om 80 % av heltid, som till större delen av 2023 varit obesatt vilket inneburit att närvårdarna även fått fördela sin arbetstid även i köket. Lokalvården 2023 är upphandlad via företag.

Personalen arbetar både på ESB Kapellhagen och inom hemservice med klienter som bor i sina hem utanför Kapellhagen.

Det finns 11 lägenheter på Kapellhagen, en av dem är avsedd för periodvård och en är en dubblett med plats för två inneboende. Kapellhagen hade full beläggning vid årets slut. En av platserna hyrdes ut till andra kommuner och Lumparland hyrde två platser i annan kommun. Avsikten är att kombinera rätt vård på rätt nivå tillsammans med jämn beläggning för bästa kostnadsneutralitet. Klienter som bor hemma eller sköts av närståendevårdare kan vid behov komma till Kapellhagen för dagvård. Under året beräknades 90 % av personalens arbetstid åtgå till Kapellhagen och 10 % till hemservice på fältet.

Kommunen inledde 2021 ett samarbete gällande äldreomsorgsledning med Lemlands kommun. Kommunens äldreomsorg organiseras, styrs och utvecklas genom en gemensam ledningsgrupp för äldreomsorgen i Lemland och Lumparland som träffas månadsvis.

Målsättning

ESB Kapellhagen och kommunens hemservice strävar till att genom god omsorg arbeta förebyggande och i samverkan med andra som till exempel hemsjukvården, närståendevårdare och tredjesektorn arbeta för att tillgodose handikappade, sjuka och äldre personers möjligheter att bo hemma så länge som möjligt. Hemservicen ska även fungera som stödservice för barnfamiljer och handikapphushåll genom samarbete med KST.

Måluppföljning

Personalen har aktivt eftersträvat att handrätta de äldre i sina hem så mycket som möjligt. Under hela året har ESB Kapellhagen haft full beläggning. Lumparland har ett avtal om sammanhållen hemvård med ÅHS.

Verksamheten har följt med i den allmänna utvecklingen och är anpassat till ett högre vårdbehov bland klienterna.

Tidvis har det inte varit möjligt att hålla full bemanning till följd av brist på vikarier inom branschen.

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antal hushåll totalt	16	12	28	30	26	18	18
- barnfamiljer	0	0	0	0	0	0	0
- åldringshushåll	15	12	26	30	26	18	18
- övriga	1	1	2	0	0	0	0

Hemservice

Kommunen har avtal med Vårdö kommun om hemservice och försäljning av ESB-service.

Hemservicen erbjuder populära träffar och aktiviteter för äldre. Den förebyggande äldreomsorgen har betydelse för äldres möjligheter att bo hemma längre. Motverkande av ensamhet och psykosocial ohälsa har blivit allt viktigare delar av kommunens äldrevård.

8.4.3. Danells konto

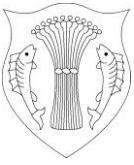
Specificering av kapitalet på Danells gåvokonto 2023

	31-12-2023	31-12-2022
Danells gåvokonto	FI03 5578 0420 2437 51	47983,64
Ingående balans 1.1.2023		47983,64
Serviceavgifter under året		-53,41
Fakturabetalning Ål. Skogsvårdsförening		-3636,48
Fakturabetalning Just IT Ab		-3369,32
Markarrende		2250,00
		<u>43174,43</u>

8.4.4. Fondmedel

	31-12-2023	31-12-2022	
Trivselfond	FI89 5578 0420 0511 13	6399,20	7091,12
Ingående balans 1.1.2023		7091,12	
Serviceavgifter under året		-61,72	
Inkomster från försäljning av kondoleanser från Nocturne		149,00	
Utfärd till Bommarsunds Besökcentrum		-489,00	
Teaterföreställning "Jag lever än"		-100,00	
Underhållning "Lösa Boliner"		-200,00	
Ränta		9,80	
		<u>6399,20</u>	

8.4.5. Ekonomiskt resultat för äldreomsorgsförvaltningen

Äldreomsorgsförvaltningen underskred budgeterade medel med 51 648,16 euro. Underskridningen beror främst på att kommunen under året inte hade någon klient på Oasen.

8.5. Bildningsförvaltningen

Bildningsförvaltningen (extern)	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
⊕ VERKSAMHETENS INTÄKTER	144 721,79	87 150,00	144 690,27
⊕ VERKSAMHETENS KOSTNADER	-991 832,69	-1 071 337,90	-1 052 323,03
⊕ FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER	-5,00		
⊕ AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-4 428,84	-4 429,00	-3 978,82
Totalsumma	-851 544,74	-988 616,90	-911 611,58

Interna	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Netto	-121 062,95	-122 476,51	-120 947,72

Kommunstyrelsen är huvudman för kommunens utbildningsverksamhet. Kommunstyrelsen har planerat, utvecklat, genomfört, samordnat, följt upp och utvärderat utbildningsverksamheten i kommunen. Kommunstyrelsen har ansvarat för att landskapslagen om barnomsorg och grundskola följts och att den verksamhet som regleras i lagen erbjudits i kommunen.

Bildningsförvaltningen har organiserat barnomsorgen och grundskoleutbildningen genom att samarbeta med de instanser som ansvarar för idrott och kultur, barnskydd och annan socialvård, rådgivningsverksamhet och övrig hälso- och sjukvård samt andra kommuners utbildningsverksamhet och aktörer.

Målsättning

Bildningsförvaltningen ordnar grundskoleutbildning i egen regi eller i samarbete med andra kommuner eller genom att köpa tjänster från annan offentligt finansierad skola på Åland vilken beviljats tillstånd att bedriva grundskoleutbildning. Bildningsförvaltningen ansvarar för att den undervisning och de tjänster som den köper ordnas i enlighet med landskapslagen om barnomsorg och grundskola.

Måluppföljning

Lumparlands kommun har avskaffat skolnämnden fr.o.m. 1.1.2021. Istället handhas de ärenden som berör barnomsorg och årskurserna 1-6 i grundskolan av kommunstyrelsen.

8.5.1. Hemvårdsstöd

Vårdnadshavare som inte anlitar kommunal barnomsorg har enligt lag rätt att få stöd för vård av barn i hemmet. Hemvårdsstödsansökningar handläggs sedan år 2021 av byråsekreteraren på kommunkansliet men budgetmässigt hänförs det till bildningsförvaltningen.

År	2019	2020	2021	2022	2023
Antal familjer	5	4	6	5	5
Understöd i euro	15 444	18 017	25 916	17 233	25 491

Totalt antal familjer som lyft hemvårdsstöd samt det totala understödsbeloppet

8.5.2. Daghemmet Videungen

Kommunens barnomsorg är förlagd till daghemmet Videungen, där det erbjuds också fritidshemsverksamhet, till första och andra årets skolbarn. Barnomsorg erbjuds enligt landskapslag och landskapsförordning om barnomsorg. Avgifter för barnomsorg fastställs enligt barnomsorgslagen. Personalen har bestått av en daghemsföreståndare, en lärare i barnomsorg, en barnskötare, ett köksbiträde/lokalvårdare samt en resurs fr.o.m. november.

Personaltätheten 31.12.2023 tillåter 21 barn över tre år i heltidsvård, medan daghemslokalen Videungens yta rymmer 20 barn. Under året har det som mest varit 16 barn och som minst 14 barn inskrivna månadsvis på daghemmet. I fritidshemsverksamheten var det inga barn inskrivna på vårterminen och 2 barn inskrivna på höstterminen. Kommunen har sålt 4 barnomsorgsplatser till en annan kommun 2023. Kommunen köper enligt avtal barnomsorgsledartjänster och speciallärartjänster i barnomsorg från Lemlands kommun. Under året har specialläraren i barnomsorg haft ett stadigvarande antal barn som behöver stöd av olika former.

Målsättning

Erbjuda samtliga barn i behov av barnomsorg en välfungerande, trygg och inkluderande verksamhet med välutbildad personal och gott samarbete med utomstående. Barnomsorgen ska genom omvårdnad, pedagogisk verksamhet och lekmöjligheter bidra till att barnen får goda uppväxtvillkor. För barnomsorgen antas årligen en arbetsplan för daghemmet.

Måluppföljning

Alla barn i behov av barnomsorg har fått en daghemsplats enligt önskemål. Totalt har 251 verksamhetsdagar bedrivits, juli månad var daghemmet hopslagen med Lemlands sommardaghem. Personalen har erhållit fortbildning i olika ämnen samt haft fyra planeringsdagar under 2023. Kommunstyrelsen har genom beslut i april 2022 utökat antalet planeringsdagar från två planeringsdagar/år till fyra planeringsdagar/år (två planeringsdagar/termin).

År	2019	2020	2021	2022	2023
Möjliga vårddagar	4 704	4 408	3 328	3633	3765
Nyttjade vårddagar	2 313	1 994	1 752	2 405	2582/ 2816
Ej nyttjade vårddagar	2 391	2 178	1 576	1 228	1183/ 949
Antal barn	13	16	13	14	15

Förverkligade vårddagar på daghemmet exkl. Fritidshemsbarnen

Barnantal per 31.12.2023

Barnomsorgen har fortsatt sitt samarbete med föräldrarna och skolan enligt arbetsplaner och styrdokument. Föräldrakontakten har skett i form av enskilda samtal (utvecklingssamtal). Skolpsykologen anlitas för de barn som är i behov av tjänsterna.

8.5.3. Lumparlands skola

I Lumparlands skola bedrivs grundskoleundervisning för elever i årskurserna 1-6 från Lumparlands kommun. Ansvarig för verksamheten är kommunstyrelsen. Skolans föreståndare ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande styrdokument och kommunstyrelsens beslut och anvisningar.

Målsättning

Att ge eleverna goda förutsättningar för framtida studier trots litenheten. Att fr.o.m. höstterminen 2023 ge undervisning till 11 elever med en timresurs om 66 lärartimmar.

- Delta i First Lego League (programmeringstävling)
- Ordna hela skolan läser-projekt
- Fortsätta arbetet med att skapa en familjär vi-känsla i skolan med tanke på litenheten
- Upprätthålla kontinuitet inom personalen
- BRAVKOD

Måluppföljning

Vi upplever att eleverna i Lumparlands skola får goda förutsättning för framtida studier med tanke på våra små grupper samt vuxentätheten i skolan.

- Vi hade inga förväntningar på tävlingsresultatet i First Lego League utan det viktiga för oss var själva processen. Vi slutade trots det på en fin andraplacering i tävlingen som yngsta deltagande lag.
- Hela skolan läser-projektet var lyckat. Hela skolan läste tillsammans 112 böcker. Projektet pågick i fyra veckor.
- Vi upplever att vi har en familjär känsla i skolan. Många pedagogiska moment gör vi tillsammans med hela skolan vilket har framförallt varit uppskattat av de yngre eleverna.
- Vi har haft en god kontinuitet inom personalen och det beror på den goda stämningen vi har i kollegiet.
- BRAVKOD utfördes för att öka på elevernas läshastighet

Prestations- och relationstal	Bokslut 2022	Budget 2023	Förverkligt 2023
Antal elever	20	16,5	14,5
Kostnad per elev (€/elev)	20 673,45	19 379,82	24 252,37
Timresurs per elev	3,30	3,82	4,55

8.5.4. Fondmedel

		31-12-2023	31-12-2022
Stipendiefonden	FI66 5578 0460 9191 79	410,07	430,07
Ingående balans 1.1.2023		430,07	
Stipendie		<u>-20,00</u>	
		410,07	

8.5.5. Kyrkby högstadieskola (KHS) och träningsundervisningen

Under 2023 har i medeltal 17,5 elever från Lumparland gått i KHS och en elev från Lumparland har gått i träningsundervisningen.

8.5.6. Ekonomiskt resultat för bildningsförvaltningen

Bildningsförvaltningens totala budgeterade anslag underskreds med 76 555,14 euro.

Barnomsorgens budgeterade anslag underskreds med 38 744,5 euro. Detta beror på att kommunen sålt fler daghemsplatser än budgeterat till annan kommun.

Grundskolans budgeterade anslag underskreds med 37 810,64 euro. Detta beror på att på ett lägre behov av tidsbundet anställd i form av lärare i förberedande undervisning.

8.6. Kultur- och fritidsförvaltningen

Kultur- och fritidsförvaltningen (extern)	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
VERKSAMHETENS INTÄKTER	401,65		204,56
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-48 711,17	-55 767,00	-48 952,62
AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-2 063,60	-2 028,00	-2 066,86
Resultat Summa	-50 373,12	-57 795,00	-50 814,92

Intern	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Netto	-23 014,55	-43 220,08	-23 974,72

Uppgiftsområdet omfattar kultur- och fritidsförvaltningen vilket innefattar biblioteksverksamhet, idrott och friluftsliv, ungdomsväsendet och medborgarinstitutet.

Ansvarsperson

Bibliotekssekreterare.

8.6.1. Föreningsbidrag

	Medlemsantal	Procent av medlemsantal	Beviljas 2022	Konto
Lumparlands ungdomsförening r.f.	25	6,79 %	125,68	4740-4301
LUJA r.f.	77	20,92 %	387,09	4740-4201
Svinö byalag r.f.	33	8,97 %	165,90	4740-4401
Nybond i Krogstad r.f.	80	21,74 %	402,17	4740-4401
Föreningen Folkhälsan i Lumparland r.f.	153	41,58 %	769,16	4740-4201
Totalt	368	100 %	1850,00	

8.6.2. Projektbidrag

Lumparlands ungdomsförening

Ansökte om 1 600 euro i bidrag för flyttning av midsommarstången.

100 euro beviljades (4745 4301) Ungdomsarbete.

Föreningen Folkhälsan i Lumparland r.f.

Ansökte om 2 000 euro för att nytt omklädningsrum på simstranden i Klemetsby.

608 euro beviljades (4745 4301) Ungdomsarbete.

8.6.3. Övriga bidragsansökningar

Ålands 4H-distrikt r.f.

Lumparlands kommun har som praxis att till Ålands 4H-distrikt r.f. bevilja bidrag om 5 euro per medlem som har Lumparlands kommun som hemkommun. Föreningen har 17 medlemmar med Lumparlands kommun som hemkommun.

85 euro beviljades (4740 4301) Ungdomsarbete.

8.6.4. Biblioteket

Kommunbibliotek med tillhörande biblioteksarbete. Till verksamheten hör även skolbibliotek.

Lumparlands bibliotek har varit öppet måndagar kl. 17-20, onsdagar kl. 14-15 och kl. 17-20. Skolbiblioteket var öppet onsdagar kl. 12-14.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bestånd	9396	9289	9258	8955	8698	8463
Skönlitteratur, vuxen	2926	2918	2689	2600	2459	2418
Facklitteratur, vuxen	2072	2178	2197	2086	2065	2084
Skönlitteratur, barn	3690	3750	3682	3586	3523	3387
Facklitteratur, barn	708	706	690	683	651	574
Utlåning	4881	4029	2991	3260	2910	2782
Besök	1962	1938	1637	2012	1861	1361
Nyanskaffning (st)	345	177	190	182	202	229
Gallrade exemplar	616	335	714	540	813	590

Besöken minskade 2023 jämfört med 2022 med 27 % (talen är inte riktigt jämförbara eftersom det för 2023 räknades de exakta öppenhållningsdagarna ur kalendern, tidigare har besöken räknats 52 veckor - 8 veckor semester).

Utlåningen av **barnböcker**; skönlitteratur -7 %, facklitteratur + 13,9 % jfr med 2022 (fortsatt färre barn i skolan, däremot har utlåningen till dagisen ökat märkbart)

Utlåningen av **vuxenböcker**; skönlitteratur + 3,7 %, facklitteratur -13 % jfr med 2022 skönlitteraturen växte andra året i rad, medan facklitteraturen minskade andra året i rad. Nedgången i facklitteraturen förklaras delvis av antalet färre prenumerade tidskrifter.

De aktiva låntagarna var 123 st. varav 63 % var kvinnor. En låntagare kan vara aktiv låntagare i flera bibliotek

Läsbeifrämjande aktiviteter

- Bokprat med eleverna, nya böcker, olika teman, författarpresentationer, bokkollage
- Kuraskymning den 13.11, Grete Sneltvedt läste ut boken Stargate av Ingvild H. Rishøj
- Kuragryning 13.11, Grete Sneltvedt läste ur Emil för eleverna och för dagisbarnen

Utställningar

- *Elevernas tavelutställning*

Förutom böcker och tidskrifter tillhandahåller biblioteket även e-böcker, e-ljudböcker och filmer, som kan lånas kostnadsfritt via www.bibliotek.ax. Tyvärr finns ingen kommunvis statistik över e-lånen i dagsläget, men man ska hålla i minnet att det inte bara är fysiska böcker som idag tillhandahålls av biblioteken. En publik surfplatta finns tillgänglig i biblioteket.

Vimplar med Lumparlands kommunvapen finns till försäljning både i biblioteket och på Matboden.

Prideflaggan flaggades utanför kommunkansliet under Åland Pride.

8.6.5. *Idrott och friluftsliv*

Snöskotern som används för att spåra skidspår på motionsbanan hölls uppställd under de perioder då den inte var i bruk. På så sätt sparar man in på försäkringen.

8.6.6. *Ungdomsväsendet*

En förmånlig fritidsverksamhet för barn och unga genom samarbeten med Ålands Idrott, Lemlands fritidskansli, Fritidsledarna på Åland och Mariehamns fritidskansli.

Under året öppnades också en ungdomsgård i den gamla daghemsbyggnaden Myrstacken. Ungdomsgården är öppen en kväll i veckan för ungdomar i åldern 12-17 år.

8.6.7. *Medborgarinstitutet*

Antal deltagare från Lumparland var 23 under året med totalt 1 116 lektioner.

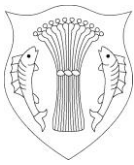
Vegetarisk helg	våren	
Pilflätning (helg)	våren	
Akvarell (helg)	våren	
Gör din egen tjära (uppfölj)	inställd	(för få anmälda)
Laga såser som proffs	inställd	(för få anmälda)
Hösten		
Mediyoga	inställd	(ingen lärare)
De nya matrekommendationerna	inställd	(för få anmälda)
Akvarell fortsättning	inställd	(för få anmälda)

Kommun	Antal kurser som kommuninvånare deltagit i	Brutto deltagande per kommun	Varav män (brutto)	Netto deltagande per kommun	Varav män (brutto)	Antal genomförda kurstimmar exkl. SFI	* Antal planerade kurser i kommunen	* Antal genomförda kurser i kommunen
Ej Åland	17	28	2	19	2		0	0
Mariehamn	404	2392	462	1205	295	5371.78	340	280
Brändö	21	53	8	40	8	155.37	8	7
Eckerö	84	201	14	101	8	223.04	17	15
Finström	178	349	48	191	30	212.89	17	14
Föglö	34	72	13	42	10	262.00	9	7
Geta	57	104	14	53	8	179.31	16	10
Hammarland	131	238	34	122	21	127.98	6	6
Jomala	274	548	90	293	57	178.03	16	6
Kumlinge	19	47	5	28	5	100.00	9	7
Kökar	12	30	5	22	4	81.00	5	4
Lemland	137	211	43	128	31	53.96	6	5
Lumparland	40	46	6	24	5	12.00	5	1
Saltvik	96	168	17	101	12	40.93	4	3
Sottunga	3	6	1	6	1	7.00	2	1
Sund	85	121	24	63	12	96.36	11	9
Vårdö	20	28	3	23	3	55.00	6	2

8.6.8. *Ekonomiskt resultat för kultur- och fritidsförvaltningen*

Kultur- och fritidsförvaltningens budgeterade anslag underskreds med 7 018,94 euro. Detta beror främst på att behov av inköp till den uppstartade ungdomsgården blev lägre än budgeterat samt att Medis gick under budgeten.

8.7. Den gemensamma byggnads- och miljönämnden

Ordinarie	Ersättare
Ordf.: Henrik Olofsson Vice ordf.: Matti Lindholm Jonas Wilhelms Erica Scott Agneta Sviberg Anna-Greta Helsing	Titte Törnroth Niklas Johansson Kenth Söderström Minna Öberg Gabriella Sjöberg Tomas Mörn

Byggnads- och miljönämnden (extern)	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
☒ VERKSAMHETENS KOSTNADER	-26 267,42	-25 957,00	-24 237,09
☒ AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-197,93	-198,00	-197,93
Totalsumma	-26 465,35	-26 155,00	-24 435,02

Interna	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Netto	-6 821,30	-7 313,44	-6 841,54

Ansvarsperson

Byggnads- och miljöinspektören.

Byggnads- och miljösektorns verksamhetsområde omfattar i huvudsak byggnadstillsyn, planläggning, avfallshantering, jord- och skogsbruk samt miljövard. Av dessa är byggnadstillsyn och avfallshantering lagstadgade verksamheter. Avfallshanteringen i Lumparland sköts av Mise.

Målsättningar

Mål:	Status:	Förverkligande:
1. Påbörjan av tillsyn av tömning av enskilda avlopp i enlighet med avfallslagen.	1. Pausat	1. Rapportering halvårsvis i efterskott. Kom igång under år 2023
2. Slutföra revidering av byggnadsordningarna i Lemland och Lumparland.	2. Lemland pågår Lumparland pausat	2. Revidering av Lemlands byggnadsordning pågår.
3. Slutföra arbetet med detaljplaner för delar av Söderby samt medverka till exploateringsavtal med berörda markägare.	3. Pågår	3. Samråd är aktuellt
4. Revidering av delgeneralplan för centrala Lemland.	4. Pausat	4. Kommer efter centrumdetaljplanen
5. Kartläggning av planlägningsbehovet i Lemland.	5. Pausat	5. Görs under 2024

6. Utvärdering av alternativa avfallsinsamlingssystem.	6. Pausat	6. Görs under 2024
7. Utveckling av återvinningsstationerna.	7. Pågår	7. Större åtgärder vid tre stationer under arbete
8. Fleråriga avfallsinsamlingsavtal med entreprenörer.	8. Pausat	8. Uppskjutet på grund av försenad lagstiftning
9. Utarrendering av åkrar och ängar som kommunen inte har omedelbar användning för.	9. Pågår	9. Arrendeaftalen löper fram till 31.12.2024
10. Skogsbruk i enlighet med skogsbruksplanen och behov.	10. Pågår	10. Avverkning under arbete
11. Ökad insikt i ekosystembaserat skogsbruk.	11. Slutfört	11. Sakkunnig har hållit information för nämnden
12. Revidering av skogsbruksplanen i Lemland.	12. Pågående	12. Kontakt med skogsvårdsföreningen
13. Miljöhänsyn i beslutsfattanden inköp och dylikt i kommunerna.	13. Pågår förhoppningsvis	13. Varje sektor har eget ansvar
14. Höja kommunmedlemmarnas miljömedvetenhet.	14. Pågår	14. Miljötips via kommunbladen
15. Uppföljning av vattenmiljöer.	15. Pågår	15. Kapellviken och Granöfjärden
16. Miljöförbättrande åtgärder vid Ressumdiket i Lemland.	16. Pausat	16. Görs under år 2024
17. Utredda kommunens planeringsåtagande vad gäller detaljplaner.	17. Pågår	17. Görs under år 2024
18. Realisera jord- och skogsbruksmark som kommunen inte har omedelbar eller framtida användning av.	18. Pausat	18. Förslag kommer under 2024

8.7.1. Förvaltning

Resultatenheten omfattar byggnads- och miljönämnden för Lemland och Lumparland och dess kansli. Nämnden och kansliet utför lagstadgade och frivilliga kommunala uppgifter. Samarbete med tekniska nämnden och kommunstyrelserna är viktigt. Även det externa samarbetet med räddningsmyndigheterna, magistraten, skattebyrån med flera instanser är viktigt. Byggnads- och miljöinspektören fungerar också som befolkningskyddsinspektör i Lemland och Lumparland.

8.7.2. Byggnadstillsyn

Resultatenheten omfattar byggnadstillsynen i Lemland och Lumparland. Verksamheten omfattar i praktiken beredning och uppföljning av bygglov, avloppstillstånd, adressregistret och dylikt. Därtill fakturering av tillståndsavgifter enligt gällande taxor samt upprätthållande och rapportering av byggnadsdata.

Prestationer	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Beviljade bygglov Lumparland			
Egnahemshus/parhus, nya	4	-	2
Ändringslov	1	-	2
Fritidshus, nya	2	-	2
Ändringslov	2	-	1
Bastubyggnad, nya	1	-	2
Ekonomibyggnad/garage, nya	2	-	2
Ändringslov	1	-	3
Passagerarterminal	-	-	1
Övriga	5	-	6
Totalt	18	24	21
Total våningsyta (m ²)	1 428	-	1 674
Bygganmälningar	4	4	3
Rivningsanmälningar	1	2	3
Avloppstillstånd	8	-	5
Ibruktagna bostäder, antal	0	-	2
Bygglovsavgifternas täckningsgrad, % ¹⁾	29,0 %	37,4 %	46,0 %

¹⁾ Avser totala byggnadslovsavgifter i förhållandet till externa kostnader för nämnden och byggnadskansliet (inkluderar interna poster och avskrivningar)

8.7.3. Planläggning

Resultatenheten omfattar detalj- och generalplanering samt kommunöversikterna i Lemland och Lumparland. Nämnden samarbetar med planläggare, kartläggare och andra experter vid behov.

Prestationer	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Planläggning i Lumparland:			
Kostnader för planläggning	1 195	2 570	442
Godkända nya och ändrade planer	-	-	-

Exklusive lönekostnader

8.7.4. Miljövård

Resultatenheten består av anslag för miljöarbete i Lemland och Lumparland. Visionen för verksamheten är en hållbar samhällsutveckling, ren och utsläppsfri miljö samt att alla avloppsanläggningar i Lemland och Lumparland är miljömässigt hållbara.

Prestationer	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Medel för lokalt miljöarbete i Lumparland €	1 331	1 600	982
Elektricitetskonsumtion, CO₂ utsläpp			
Samtliga kostnadsställen med elkonsumention använder 100 % vindenergi	0	-	0
Bränsle, CO₂ utsläpp			
Eldningsolja, 1 ton	3,4	-	3,6
Vatten och avlopp			
Administration, m ³	24	-	22
Omsorg, m ³	579	-	555
Skola, m ³	250	-	217
Daghem, m ³	208	-	91
Boende, m ³	727	-	814
Vatten och avlopp totalt, m³	1788	-	1699

8.7.5. Avfallshantering

Avfallshanteringen i Lumparland sköts av Ålands Miljöservice k.f. Eftervården av Krogstad före detta deponi sköts av byggnads- och miljönämnden.

8.7.6. Ekonomiskt resultat för den gemensamma byggnads-och miljönämnden

Den gemensamma byggnads- och miljönämndens budgeterade anslag underskreds med 1 719,91 euro.

8.8. Den gemensamma tekniska nämnden

Ordinarie	Ersättare
Ordf.: Robert Williams	Johan Malén
Vice ordf.: Joakim Sjögren	Kenth Söderström
Ronny Roos	Rebecca Nordenström
Gun Holmström	Lenita Nylund
Tiina Uotinen	George Janjic
Gun Nordqvist-Alm	Majvor Blomqvist

Tekniska nämnden (extern)	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
⊕ VERKSAMHETENS INTÄKTER	58 289,76	49 406,00	65 824,27
⊕ VERKSAMHETENS KOSTNADER	-311 878,42	-311 153,00	-301 111,06
⊕ AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-147 217,35	-161 801,00	-142 302,03
Totalsumma	-400 806,01	-423 548,00	-377 588,82

Interna	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Netto	252 433,74	239 771,12	222 920,22

Ansvarsperson

Tekniska chefen.

Tekniska sektorn sköter administrationen och utförandet kopplat till bland annat fastighetsunderhåll, trafikleder samt vatten- och avloppsverksamhet. Visionen för verksamheten är att förvalta kommunens egendom så att den bibehåller sitt värde samt fyller sin funktion, att minska miljöbelastningen genom åtgärder inom bland annat enheternas avfallshantering, avloppsvattenbehandlingen samt energisparande åtgärder, att minimera personalomsättningen och motivera de anställda till goda arbetsresultat.

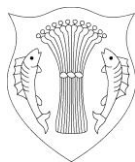
Den av tekniska sektorn förvaltade egendomen används bland annat för att bedriva den offentliga kommunala servicen såsom äldreomsorg, barnomsorg samt skola, för invånarnas rekreation och välbefinnande samt för att tillse ren-, och avloppsvattenleveranser för anslutna kunder.

Tekniska sektorn delas in i tio resultatenheter: förvaltning, byggnader och lokaler, hyreslägenheter, idrott- och friluftsanläggningar, fastighetsunderhåll, trafikleder, värmeproduktion, vatten- och avloppsverk i Lemland, vatten- och avloppsverk i Lumparland och hamnverksamhet.

Under början av året avslutade den tidigare tekniska chefen sin anställning i kommunen.

Tekniska sektorns år har präglats av flertalet vattenläckor i kommunen. De flesta vattenläckorna berodde på sönderfrusna vattenmätare i privatbostäder. Vattenläckor är tidsödande att hitta och kräver många arbetstimmar ifrån våra fastighetsskötare.

En sen vår och tidig vinter gjorde att kostnaderna för vägunderhåll blev högre än förväntat.

Elkostnaderna har blivit lägre än förväntat vilket bidragit till att hålla total kostnaden i nivå med fastställd budget.

Under året konstaterades att Lemlands kommun fastighet för fritidsverksamhet inte var i tjänligt skick och verksamheten flyttades därefter till en hyrd lokal i Valborg som ägs av Lemlands ungdomsförening.

Verksamhetsmål 2023

Mål:	Status:	Förverkligande:
1. Förnya kommunens värmeleverans till närvärmenätet i Söderby i samband med att nuvarande avtal löper ut.	1. Pågår	1. Nuvarande lösning på värmeleverans kvarstår. Värmeleveransavtal med RBS undertecknat 11.05.2023. Ett långsiktigt projekt för att se över val av värmeleveranskälla pågår.
2. Förtydliga förväntningar och förutsättningar för alla tjänster och befattningar inom sektorn. Effektivisera beslutsgångar.	2. Ej påbörjat	2. Nya tekniska chefen behöver först sätta sig in i tekniska sektorns alla funktioner och beslutsgångar.
3. Utredda systemstöd för i sektorn ingående arbetsmoment	3. Pågår	3. Arbetet med att ta fram processbeskrivningar för olika arbetsmoment är påbörjat.
4. Utredda behovet av trafiksäkerhetsåtgärder i Söderby-området	4. Pågår	4. Arbetet fortgår. Diskussioner har förts angående hur man kan göra det tryggare för barn som går eller cyklar till skolan.
5. Införande av fjärravlästa vattenmätare	5. Pågår	5. 30st hushållsmätare och en områdesmätare kommer att installeras som pilotprojekt i kommunen.
6. Mäta och effektivisera processer.	6. Pågår	6. Finns stora förhoppningar på att ett nytt ekonomisystem kommer att vara i drift under 2024. Digitaliseringen av vattenmätare kommer att göra vattenfaktureringen effektivare.
7. Utredda möjligheten att privatisera fastighetsservicen i kommunen.	7. Pågår	7. Fastighetsskötarna har under året fört dagbok för att kartlägga hur deras arbetstid fördelas över kostnadsställen.
8. Utredda byte av värmesystem för Bengtsböle servicehus.	8. pågår	8. Under året har befintlig värmeanläggning setts över och effektförbrukningen har blivit

---

		lägre. Utredning av alternativ till värmesystem fortgår.
9. Utredda utlokalisering av översynen av kommunens pumpstationer.	9. Pågår	9. Fastighetsskötarna har fört dagbok under året för att kartlägga hur mycket tid som går åt till översyn och service på pumpstationer.

8.8.1. Teknisk förvaltning

Resultatenheten omfattar tekniska nämnden samt tekniska kansliet, inklusive den löpande verksamheten samt beslutade investeringar i Lemland och Lumparland. Tekniska kansliet sköter administrationen kopplat till bland annat fastighetsunderhåll, trafikleder samt vatten- och avloppsverksamhet. Visionen för verksamheten är att förvalta kommunens egendom så att den bibehåller sitt värde samt fyller sin funktion, att minska miljöbelastningen genom åtgärder inom bland annat avfallshantering samt avloppsvattenbehandlingen, att minimera personalomsättningen och motivera de anställda till goda arbetsresultat.

Ekonomiskt resultat

Budgeterade personalkostnader utnyttjades nästan fullt ut 98,12% Köp av tjänster gick under budget och hade en förbrukning på 96,65% . Huvudgruppen material, förnödenheter av vararor överskreds med cirka 2400 euro. Totalt kostnaden för förvaltningen blev 207 183 euro med en förbrukning på 97,35%. Bokslut 2022 slutade på en kostnad på 174 751 euro. Det är framförallt stigande personalkostnader som skiljer år 2022 från bokslutsåret.

8.8.2. Byggnader och lokaler

Resultatenheten omfattar Lemlands och Lumparlands verksamhetslokaler för olika typer av främst offentlig verksamhet. I byggnaderna verkar i huvudsak kommunernas egna verksamhetsenheter, men en liten uthyrningsverksamhet bedrivs också. Visionen för verksamheten är att erbjuda trivsamma och ändamålsenliga arbets- och verksamhetsutrymmen för kommunens olika verksamhetsenheter och utomstående hyresgäster samt en fastighetsförvaltning som fungerar ändamålsenligt och ekonomiskt.

Lemlands kommuns byggnader är fritidsgården, grundskolan jämte biblioteket, Valbohallen, kommungården, ESB Sveagården, daghemmen Bullerboda, Gullvivan, Saltkråkan och Smultronbacken.

Lumparlands kommuns byggnader består av grundskolan, biblioteket, kommungården, branddepån, Kapellhagen samt daghemmen Videungen och Myrstacken.

Prestationer	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Lumparland			
Skola och bibliotek	1	1	1
Daghem	1	1	1
Kommunkansli	1	1	1
Servicehus för äldre	1	1	1
Branddepå	1	1	1
Totalt	5	5	5
Förbrukning av eldningsolja (m ³)	1	0	1

Ekonomiskt resultat

OVK utfördes på ESB Sveagården, Lumparlands skola och daghemmet Videungen. En utredning av ESB Sveagårdens kondition beställdes och utfördes av Investigo. En vattenläcka i kottungårdens kök gjorde att köksinredningen fick bytas ut. Planeringen av skolans ombyggnad utfördes under året. Ombyggnaden startar under våren 2024. Målningen av taket på Lemlands grundskola utfördes inte.

Budgeterade medel för byggande och underhåll utnyttjades bara till 33%. Omdisponering på 25 000 euro från köp av övriga tjänster gjordes och flyttades till kostnadsställe 1401 Kommunernas Socialtjänst under förvaltningen. Omdisponeringen gjordes då man konstaterade att takmålningen inte kommer att utföras under året.

8.8.3. Hyreslägenheter

Resultatenheten omfattar i huvudsak uthyrning av bostadslägenheter. Lumparlands kommuns hyresbyggnader är Prästgårdsvägen 5 och 7 samt Kapellvägen 2. Totalt 12 lägenheter. Visionen för verksamheten är att erbjuda trivsamma och ändamålsenliga bostadslägenheter för Lumparlands kommuns hyresgäster samt en fastighetsförvaltning som fungerar ändamålsenligt och ekonomiskt.

Prestationer	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Bostadsradhus	3	3	3
Hyreslägenheter (Lumparland)	12	18	12
Uthyrningsgrad (%)	100 %	100 %	100 %

Ekonomiskt resultat

Budgeterade nettomedel för kostnadsstället uppgick till 24 236 euro. Ackumulerat netto för året uppgår till 23 642 euro. Hyresintäkterna är något lägre (88%) jämfört mot budget. Kostnaderna för byggnadsmaterial blev högre på grund av inköp av 6st nya altandörrar till lägenheterna på Prästgårdsvägen 5-7. Netto förbrukningen blev 97,55%

8.8.4. Idrotts- och friluftsanläggningar

Resultatenheten omfattar underhåll av idrotts- och friluftsanläggningar i kommunen. Dessa är Valbo idrottsplan samt hinderbana, Bengtsböle idrottsplan, motionsbanorna i

Söderby och i Lumparland, gräsplanen i Klemetsby, badstränderna samt övriga friluftsområden, friluftsleden genom Lemland samt lek-/idrottsplatsen vid Smedjegrand och lekplatsen vid Kapellviken. Underhållet handhas i huvudsak av kommunens enhet för fastighetsskötsel. Bokning och uthyrning av idrottsanläggningen i Bengtsböle och Valbohallen handhas av fritidssektorn. Visionen för verksamheten är att till kommunmedlemmar, sommargäster och turister erbjuda ändamålsenliga och välskötta anläggningar och områden för ledd och fri fritidssysselsättning.

Prestationer	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Lumparland			
Idrottsplaner	1	1	1
Konditionsbanor	1	1	1
Badstränder	1	1	1
Mattvätt	1	1	1
Lekpark	1	1	1

Ekonomiskt resultat

Ett åsknedslag vid Begtsböle IP gjorde att flertalet elektriska komponenter förstördes på anläggningen. Försäkringen täckte en del av det som blivit förstört. En del av ersättningen bokfördes på år 2022. Budgeten för byggande och underhåll överskreds med cirka 2800 euro.

8.8.5. Fastighetsunderhåll

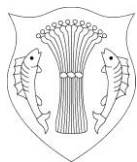
Resultatenheten omfattar i huvudsak enheten för fastighetsskötsel och enheten för lokalvård samt där tillhörande anslag för personalkostnader och för fordon samt övrig gemensam utrustning. Uppgiftsområdets kostnader fördelas internt på servicens användare. Fastighetsskötseln upprätthåller beredskap dygnet runt. Genom att tillämpa systematiska arbetssätt vid rätt tidpunkt och i rätt omfattning är visionen för verksamheten att utföra underhållsåtgärder som på sikt minimerar behovet av reparationer och minskar risken för att akuta situationer uppstår.

Ekonomiskt resultat

Personalkostnaderna gick enligt budget och förbrukades till 99,99 %. Dyra reparationer av maskinutrustning och vikariat inom lokalvård var huvudorsakerna till att kostnaderna inte hölls inom budget. Bränslekostnaderna överskreds med cirka 25% jämfört med budgeterade medel. Resultatenheten fastighetsskötsel gjorde totalt sett en minimal överskridning om 1,52%. Cirka 4 300 euro.

8.8.6. Trafikleder

Resultatenheten omfattar väghållning av kommunalvägar samt sommar- och vinterunderhåll av byggnadsplanevägar och gång- och cykelvägar. Underhållet handhas i huvudsak av privata entreprenörer. I verksamheten ingår även att upprätthålla

vägbelysningen i kommunen. Visionen för verksamheten är trafiksäkra vägar som så bra som möjligt tillgodoser användarnas behov.

Prestationer	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Lumparland			
Kommunalvägar, km	3,00	2,55	2,55
Bostadsgator, meter	1 530	1 530	1530
Gång- och cykelvägar, meter	4 850	4 850	4850
Privatvägplogning, st	31	32	30
Vägbelysning, armaturer	55	55	55
Rastplatser	1	1	1

Ekonomiskt resultat

Högre kostnader inom kontors och experttjänster (Lantmäteri), resulterade i att budgeterade medel inte räckte till. En sen vår och tidig vinter gjorde att budgeterade medel för vägunderhåll överskreds med 15%. Totala överskridningen för resultatenheten var 126,29%

8.8.7. Vatten- och avloppsverk

Resultatenheten omfattar distribution av dricksvatten samt emottagande och transport av avloppsvatten. Dricksvattnet köps av Ålands Vatten Ab. Avloppsvattnet transporteras med hjälp av pumpstationer till kommunens eget reningsverk i Långnäs där det renas. Visionen för verksamheten är att distribuera dricksvatten av hög och jämn kvalitet till alla abonnenter inom vattenverkets verksamhetsområde, att kunna ta emot avloppsvatten samt effektivt och ekonomiskt transportera det till reningsverket i Långnäs där det renas med bästa möjliga teknik så att miljöbelastningen blir så liten som möjligt samt att maximera vatten- och avloppsanslutningarna inom verksamhetsområdet.

Prestationer	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Vattenledningsnätet:			
Antal abonnenter	241	241	241
Köpt renvatten, m ³	24 800	25 000	23 272
Sålt renvatten, m ³	17 777	18 500	18 439
Förbrukning per abonnent (Liter/dag)	202	210	210
Täckningsgrad, extern ¹⁾	129,3 %	142,0 %	168,0 %
Täckningsgrad, totalt exkl. avskrivningar ²⁾	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Prestationer	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Avloppsledningsnätet:			
Antal abonnenter	55	56	57
Antal pumpstationer	6	6	6
Emottaget avloppsvatten, m ³	7 969	7 000	7 969
Fakturerat avloppsvatten, m ³	4 724	4 600	4 724
Mottaget externt slam, m ³	770	1 000	770
Täckningsgrad, extern ³⁾	129,3 %	142,0 %	168,0 %
Täckningsgrad, totalt exkl. avskrivningar ⁴⁾	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Ekonomiskt resultat

Förbättringsarbete av arbetsmiljön i reningsverket har gjort att budget för byggande och material överskridits. Även slamtömningskostnaderna har blivit högre än väntat. Det beror på att processat slam måste tömmas med slambil för att köras till Lotsbroverket. Totalt underskreds Lumparlands vatten- och avloppsverk budget med 89,14%. Försäljningsintäkterna blev marginellt högre än budgeterat för bokslutsåret. Även på denna resultatenheter är kostnaderna för renvatten högre än budgeterat. Kostnader under material och förnödenheter är lägre än budget. Framförallt el-kostnaden är lägre än förväntat men högre än bokslut 2022. Köp av tjänster och renhållning är dock 47,24 procent över budget.

8.8.8. Hamnverksamhet

Resultatenheten omfattar underhåll och uthyrning av platser i småbåtshamnarna i Västerängaviken (åtta platser), vid Norråker (två platser) och i Kapellviken (fyra platser). Därtill underhålla sjösättningsramperna i Norrby och Söderby. Visionen för verksamheten är en hög uthyrningsgrad samt nöjda båtägare.

Prestationer	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Uthyrda småbåtspatser:			
Västeränga	7	7	8
Norråker	2	2	2
Kapellviken ¹⁾	-		
Sjösättningsramper	3	3	3

1) Lumparlands kommun äger 4 stplatser.

Ekonomiskt resultat

Hyresintäkterna uppgick till cirka 2000 euro vilket är 60,93 % av förväntade intäkter under året. Kostnaderna har hållits på en låg nivå och man har endast använt 170 euro av budgeterade medel om 2510 euro.

8.8.9. Ekonomiskt resultat för den gemensamma tekniska nämnden

Den gemensamma tekniska nämndens budgeterade anslag underskreds med 26 460,21 euro. Underskridningen beror på lägre elkostnader än budgeterat.

8.9. Den gemensamma räddningsnämnden (Räddningsområde Ålands landskommuner)

Ordinarie	Kommun
Ordf.: Kristian Aller	Jomala
Vice ordf.: Fanny Sjögren	Vårdö
Karl-Fredrik Björnhuvud	Eckerö
Carola Wikström-Nordberg	Finström
Krister Berndtsson	Geta
Caroline Engman	Hammarland
Alexandra Lillie	Lumparland
Simon Karlsson	Saltvik
Ralf Göstas	Sund

Räddningsnämnden (extern)	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
⊕ VERKSAMHETENS INTÄKTER	174,60	800,00	
⊕ VERKSAMHETENS KOSTNADER	-39 611,37	-42 210,00	-40 106,11
⊕ AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-13 083,92	-13 085,00	-13 083,91
Totalsumma	-52 520,69	-54 495,00	-53 190,02

Interna	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023
Netto	-29 932,18	-29 682,00	-23 035,67

Nämnden omhänderhar brand- och räddningsväsendet samt befolkningsskyddet i kommunen. Den gemensamma räddningsnämnden handhar och ansvarar för ärenden vilka berör brand- och befolkningsskyddet i avtalskommunerna.

Den gemensamma räddningsnämnden har sammanträtt sju gånger och tagit beslut i 60 ärenden. Räddningschefen är föredragande och sekreterare i nämnden.

Ansvarsperson

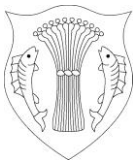
Räddningschefen.

Verkställda budgetmål

Beredskapen konstateras fortsatt på god nivå. Konstateras att budgetmålen hållits innanför ram.

8.9.1. Brand- och räddningsväsendet

Räddningstjänstens målsättning att på ett tillfredställande sätt hantera olycksituationer i kommunerna har uppnåtts. Avtalsbrandkårerna har skött sina uppdrag på ett föredömligt sätt.

Personal	2023
Räddningschef	2,42 % (2,53) 1)
BFS-chef	2)
Sotare	Enligt avtal
BFS-instruktör	3)

Lumparlands andel av brand- och räddningsväsendet

1. Lumparlands andel av räddningschefen och brandinspektören. Tjänsterna är gemensamma för räddningsområde Ålands landskommuner; nio kommuner med Jomala kommun som huvudman.
2. Ingår från augusti 2010 i punkt 1, som samordnare, kommunerna har BFS-instruktör eller BFS-chef.
3. I samarbete med Lemlands kommun.

Målsättning

- I samråd med kommunens avtalsbrandkår och med hänsyn av tillgängliga budgetmedel möjliggöra fortsatt hög kvalitet på brand- och räddningsmaterialen.
- Verkställa brandsyn i flerbostadshus, utföra information/utbildning för kommunens äldreomsorg, utföra praktisk utrymningsövning i skola, fortgå med målsättningarna i antaget servicenivåbeslut.

Måluppföljning

- Konstateras fortsatt god kvalitet på brand- och räddningsmaterialen.
- Beredskapen fortsatt god och kommunens avtalsbrandkår har bemästrat oförutsedda händelserna med beröm.
- Brandsyn i flerbostadshus verkställt.
- Beslut att under 2024 ingå i en för Åland gemensam räddningsmyndighet.
- Framarbetat en sambandsrutin för den operativa verksamheten.
- Inom sotning har samtliga avtal inom räddningsområdet sagts upp och fastighetsägare kan därmed fritt välja yrkesutövare för sotningstjänster.

Ekonomiskt resultat

Kostnadsställets utfall inom ram.

Syneverksamhet

Syneverksamheten utförs av tjänstemännen i samråd med kommunernas byggnadsinspektioner.

Förebyggande verksamhet

Förebyggande verksamhet och rådgivning är en viktig verksamhet där kommunernas daghem, skolor och äldreomsorg är särskilda målgrupper. Utrymningsövning i kommunen har utförts.

En för Åland gemensam räddningsmyndighet

Under våren 2023 upptogs ännu en gång diskussionerna om en för Åland gemensam räddningsmyndighet mellan Jomala och Mariehamn vilka är huvudmän för dagens räddningsmyndighetsutövning i våra kommuner. Efter konstruktiva diskussioner framkom man till att det enklaste och naturligaste sättet vore om den ena befintliga myndigheten skulle uppgå i den andra och med mindre förändringar i dagens RÅL (Räddningsområde Ålands landskommuner) kunde det möjliggöras för övriga kommuner att gå in som samarbetspartners.

Kort kan beskrivas att man överenskom om att den nya myndigheten ska sköta myndighetsutövningen och att handhavandet av kommunernas i övrigt operativa räddningsverksamhet ska skötas av respektive kommun. I slutet av maj månad togs beslutet att Jomala och Mariehamn gemensamt föreslår för övriga åländska kommuner att ett samarbete om en gemensam räddningsmyndighet ingås 2024 med Jomala kommun som huvudman. Mariehamns stad tog i rask takt sina beslut i augusti 2023 och därefter har samtliga kommuner under hösten beslutat att ingå i samarbetet varvid Jomala som först inväntat alla kommuners beslut kunde omfatta förslaget som sista kommun i december 2023. I praktiken ansluter sig tre personer som utför myndighetsutövning från Mariehamns räddningsverk till RÅL under 2024.

Operativ verksamhet

Avtalsbrandkårerna är livsnerven för den operativa verksamheten, och deras utbildnings-, övnings-, och juniorverksamhet bör stödjas och prioriteras. Under verksamhetsåret har kårerna ett flertal gånger satts på prov, och de har med tålamod och samverkan bemästrat händelserna med stort beröm. Under året har ändå följande utbildningar medfört antal utbildade enligt;

Släckningsarbete;	Finström 1, Geta 1, Hammarland 1 och Jomala 6 deltagare.
Räddningsarbete;	Eckerö 5, Finström 3, Hammarland 2 och Lumpharland 1 deltagare.
Brandkårens först hjälp;	Eckerö 3, Geta 1, Hammarland 2 och Östra Saltvik 1 deltagare.

Byggnadsbränder har förekommit i Eckerö, Hammarland Finström, Jomala, Saltvik, Sund och Vårdö. Mark- och terrängbrand har förekommit i Jomala.

Flertalet trafikolyckor har föranlett uppdrag för kårerna. En evakuering i samband med buss har skett i Jomala. Uppdrag vid stormskada har förekommit i Geta och pumpningsuppdrag har kårerna utfört i Jomala och Saltvik. Utsläpp av olje- eller kemikalieprodukt har förekommit i mindre skala. Händelse med fartyg vid grundstötning har skett i Vårdö.

Bistånd har givits vid byggnadsbrand i Mariehamn och vid mark- och terrängbrand i Föglö.

Alarm per kommun 2023

	BRAND byggad	BRAND mark o terräng	BRAND övrigt	BRAND totalt	Trafik olycka	Dyk alarm	AUT utan tillbud	Storm skada	Kontroll uppdrag	Övriga uppdrag	Totalt 2023	Totalt 2022
Brändö	0	1	0	1	0	0	3	0	1	0	5	9
Eckerö	1	3	2	6	4	0	5	1	1	6	23	18
Finström	5	1	1	7	7	0	9	0	0	9	32	27
Föglö	1	2	0	3	1	0	1	0	1	2	8	13
Geta	1	2	0	3	0	0	1	1	0	4	9	7
Hammarland	1	1	0	2	3	0	9	4	2	4	24	20
Jomala	8	2	2	12	23	1	20	4	6	18	84	82
Kumlinge	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
Kökar	0	1	0	1	0	1	2	0	0	1	5	0
Lemland	2	1	0	3	11	0	4	2	0	3	23	13
Lumparland	0	0	1	1	1	0	3	0	2	2	9	3
Mariehamn	13	3	5	21	13	1	71	1	23	104	234	185
Saltvik	4	0	0	4	4	0	10	2	3	12	35	26
Sottunga	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	4	0
Sund	2	0	0	2	0	0	2	1	0	4	9	16
Vårdö	2	0	0	2	0	0	1	0	0	2	5	4
Totalt	40	17	11	68	67	3	144	16	39	173	510	498
RÅL totalt 2023	24	9	6	39	42	1	60	13	14	61	230	203

Källa: "Daedalos IT-stöd för räddningstjänst" –med jämförelse från och med 2019 i Eckerö, Finström, Geta, Hammarland, Jomala, Lumparland, Saltvik, Sund och Vårdö. Mariehamn, Lemland, Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga kan avvikelser förekomma

8.9.2. Befolkningsskyddet 2023

Befolkningsskyddet utförs som en koordinerande roll. Därtill ska räddningsområdet ansvara för att beredskaps- och befolkningsskyddsarbetet utvecklas och utvärderas fortlöpande.

Som ansvarig för beredskapen och befolkningsskyddet i avtalskommunerna fungerar respektive kommuns kommundirektör.

Målsättning

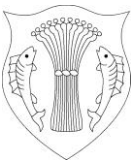
- Revidering av sektorplan.
- Utredda modernisering av utrustning för alarmutgivning i kommunen.

Verkställda budgetmål

- Målsättningarna inte verkställda då beslut om en för Åland gemensam räddningsmyndighet träder i kraft under 2024 där ärendena kommer att framarbetas i ett regionalt perspektiv.

Ekonomiskt resultat

Kostnadsställets utfall inom ram.

8.9.3. Ekonomiskt resultat för den gemensamma räddningsnämnden

Den gemensamma räddningsnämndens budgeterade anslag underskreds med 1 303,89 euro.

9. BUDGETUTFALLET

I tabellerna över budgetutfallet granskas hur målen för verksamheten, anslagen och de beräknade inkomsterna uppnått. Budgeten består i enlighet med 65 § 3 mom. i kommunallagen av en driftsekonomi- och resultaträkningsdel samt en investerings- och finansieringsdel. Det är kommunstyrelsen samt de redovisningsskyldiga organen och tjänste- och befattningshavarna som ansvarar för uppgörande av tabell och budgetutfallet.

9.1. Allmänna mål

Enligt 3 § i kommunallagen ska kommunen handha de uppgifter som den ålagts genom lag och som den åtagit sig med stöd av den kommunala självstyrelsen. Kommunen ska i all sin verksamhet sträva till att främja kommuninvånarnas välfärd och jämlikhet och en ekonomiskt samt ekologiskt hållbar utveckling. Lumparlands kommun har genom förvaltningsstadgan fastställt de allmänna målen i form av kommunens verksamhetsidé:

"Kommunen ska, inom ramen för befintliga resurser på ett rationellt och effektivt sätt producera kommunal samhällsservice som i största möjliga utsträckning motsvarar efterfrågan. I sin verksamhet eftersträvar kommunen en ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling."

9.2. Investeringarnas utfall

Investeringar 2023	Värden			Summa	Avvikelse
	Ursprunglig budget	Budgetändring	Fastställd budget		
8304 Parhuslägenheter	-1 028 000,00	-460 000,00	-1 488 000,00	-617 656,19	870 343,81
8508 Byggnadsplanevägar	-38 500,00		-38 500,00	-3 960,00	34 540,00
8509 Kommunalvägar	-7 500,00		-7 500,00	-4 537,42	2 962,58
8557 Inventarier, KPH	-25 000,00		-25 000,00	-9 967,10	15 032,90
8801 Vattendistributionsledningar	-30 000,00	-40 000,00	-70 000,00	-3 852,00	66 148,00
8805 Avloppsledningar	-30 000,00		-30 000,00		30 000,00
Totalsumma	-1 159 000,00	-500 000,00	-1 659 000,00	-639 972,71	1 019 027,29

Under år 2023 utfördes investeringar på 639 972,71 euro.

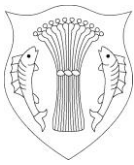
9.2.1. 8304 Parhuslägenheter

	Ursprunglig budget	Budgetändring	Fastställd budget	Utfall	Avvikelse	Förbrukat
Utgifter	-1 028 000,00	-460 000,00	-1 488 000,00	-617 656,19	870 343,81	41,51 %
Inkomster						
Netto	-1 028 000,00	-460 000,00	-1 488 000,00	-617 656,19	870 343,81	41,51 %

Byggnation av tre parhus med totalt sex lägenheter påbörjades under 2023 och förväntas vara färdiga för inflyttning under hösten 2024. Tilläggsmedel beviljades under året efter att anbud inkommit.

9.2.2. 8508 Byggnadsplanevägar

	Ursprunglig budget	Budgetändring	Fastställd budget	Utfall	Avvikelse	Förbrukat
Utgifter	-38 500,00		-38 500,00	-3 960,00	34 540,00	10,29 %
Inkomster						
Netto	-38 500,00		-38 500,00	-3 960,00	34 540,00	10,29 %

Projektering av ny anslutningsväg till Lotsstigen i Långnäs. Byggnation av vägen planeras till 204 under förutsättning att landskapsregeringen tar behövliga beslut om överlåtelse av mark inom ramen för projektet

9.2.3. 8509 Kommunalvägar

	Ursprunglig budget	Budgetändring	Fastställd budget	Utfall	Avvikelse	Förbrukat
Utgifter	-7 500,00		-7 500,00	-4 537,42	2 962,58	60,50 %
Inkomster						
Netto	-7 500,00		-7 500,00	-4 537,42	2 962,58	60,50 %

Projektering beträffande förbättring av Lumpovägen.

9.2.4. 8557 Inventarier, KPH

	Ursprunglig budget	Budgetändring	Fastställd budget	Utfall	Avvikelse	Förbrukat
Utgifter	-25 000,00		-25 000,00	-9 967,10	15 032,90	39,87 %
Inkomster						
Netto	-25 000,00		-25 000,00	-9 967,10	15 032,90	39,87 %

Installation av reservkraft till Kapellhagen. Projektet förväntas slutföras under 2024.

9.2.5. 8801 Vattendistributionsledningar

	Ursprunglig budget	Budgetändring	Fastställd budget	Utfall	Avvikelse	Förbrukat
Utgifter	-30 000,00	-40 000,00	-70 000,00	-3 852,00	66 148,00	5,50 %
Inkomster				5 000,00	5 000,00	
Netto	-30 000,00	-40 000,00	-70 000,00	1 148,00	71 148,00	5,50 %

Under 2023 var det tänkt att påbörja arbete med en vattenledning till östra och norra Lumpo samt i Skag. På grund av resursbrist flyttas projektet till år 2024.

9.2.6. 8802 Avloppsreningsverk Långnäs

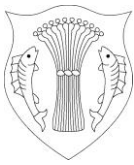
	Ursprunglig budget	Budgetändring	Fastställd budget	Utfall	Avvikelse	Förbrukat
Utgifter						
Inkomster				2 685,00	2 685,00	
Netto				2 685,00	2 685,00	

En anslutning till avloppsreningsverket har skett under året. Den är inte med i sammandraget under 9.2 eftersom det inte är en investeringsutgift.

9.2.7. 8805 Avloppsledning

	Ursprunglig budget	Budgetändring	Fastställd budget	Utfall	Avvikelse	Förbrukat
Utgifter	-30 000,00		-30 000,00		30 000,00	
Inkomster						
Netto	-30 000,00		-30 000,00		30 000,00	0,00 %

Utbyggnation av avlopps nätet i Klemetsby var planerat under 2023. Projektet har flyttats till ekonomiplanen enligt kommunfullmäktiges beslut. Även en årlig investering om 10 000 euro som inte använts under året.

9.3. Utfallet av anslag och beräknade inkomster

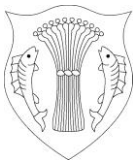
Utfallet av anslag	Summa kumulerat	Budgetändring	Fastställd budget	Summa / Fastställd budget totalt
A4100 VERKSAMHETENS KOSTNADER				
A4110 Personalkostnader	-1 347 560,60	-39 437,00	-1 400 738,80	0,96
A4170 Köp av tjänster	-1 461 563,76	-11 700,00	-1 511 945,16	0,97
A4200 Material, förnödenheter och varor	-113 368,90	-3 625,00	-96 337,00	1,18
A4230 Understöd	-41 390,31		-48 823,00	0,85
A4270 Övriga verksamhetskostnader	-25 824,91		-22 944,44	1,13
A4100 VERKSAMHETENS KOSTNADER Summa	-2 989 708,48	-54 762,00	-3 080 788,40	0,97
A6100 FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER				
A6130 Räntekostnader	-63 678,95		-67 192,00	0,95
A6140 Övriga finansiella kostnader	-2 455,53	-493,00	-2 198,00	1,12
A6100 FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER Summa	-66 134,48	-493,00	-69 390,00	0,95
A7100 AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-166 566,56		-188 316,00	0,88
Totalsumma	-3 222 409,52	-55 255,00	-3 338 494,40	0,97

Utfallet av inkomster	Summa kumulerat	Budgetändring	Fastställd budget	Summa / Fastställd budget totalt
A3100 VERKSAMHETENS INTÄKTER				
A3120 Försäljningsintäkter	254 427,82		187 291,00	1,36
A3170 Avgiftsintäkter	110 815,30		106 900,00	1,04
A3240 Understöd och bidrag	3 397,48		11 940,00	0,28
A3250 Övriga verksamhetsintäkter	58 038,43		49 962,00	1,16
A3100 VERKSAMHETENS INTÄKTER Summa	426 679,03		356 093,00	1,20
A5100 SKATTEINKOMSTER				
5000 Kommunal inkomstskatt	1 546 890,11		1 400 000,00	1,10
5100 Fastighetskatt	81 557,61		78 000,00	1,05
5200 Andel av samfundsskatt	47 881,42		71 000,00	0,67
5300 Källskatt	8 127,12		6 100,00	1,33
A5100 SKATTEINKOMSTER Summa	1 684 456,26		1 555 100,00	1,08
A5110 LANDSKAPSANDELAR O. KOMPENSATIONER				
5601 Landskapsandel barnomsorg	33 210,24		33 210,00	1,00
5602 Landskapsandel äldreomsorg	68 920,39		70 881,00	0,97
5604 Landskapsandel träningsundervisningen	38 058,15		38 056,00	1,00
5700 Landskapsandel för grundskola	246 269,40		246 310,00	1,00
5716 Landskapsandelar för kultur	6 160,01		6 160,00	1,00
5900 Skattekomplettering	314 717,59		322 291,00	0,98
5912 Kompensation för resekostnadsavdrag	95 795,07		36 564,00	2,62
5913 Kompensation för grundavdrag			66 710,00	
5914 Kompensation för samf. skatteint.	16 095,64			
5990 Övriga kompensationer	536,62			
A5110 LANDSKAPSANDELAR O. KOMPENSATIONER Summa	819 763,11		820 182,00	1,00
A6100 FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER				
A6110 Ränteintäkter	8 014,44			
A6100 FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER Summa	8 014,73			
A3000 RESULTATRÄKNING FÖR KOMMUN Summa	2 938 913,13		2 731 375,00	1,08
Totalsumma	2 938 913,13		2 731 375,00	1,08

9.4. Resultaträkningens utfall (interna och externa)

	Ursprunglig budget 2023	Budgetändring	Budget inkl. ändring	Utfall	Avvikelse
Verksamhetsintäkter					
Försäljningsintäkter	187 291,00 €		187 291,00 €	254 427,82 €	67 136,82 €
Avgiftsintäkter	106 900,00 €		106 900,00 €	110 815,30 €	3 915,30 €
Understöd och bidrag	11 940,00 €		11 940,00 €	3 397,48 €	- 8 542,52 €
Övriga verksamhetsintäkter	425 101,46 €		425 101,46 €	417 582,46 €	- 7 519,00 €
Verksamhetsintäkter	731 232,46 €		731 232,46 €	786 223,06 €	54 990,60 €
Verksamhetens kostnader					
Personalkostnader	- 1 361 301,80 €	- 39 437,00 €	- 1 400 738,80 €	- 1 347 560,60 €	53 178,20 €
Löner och arvoden	- 1 116 830,00 €	- 32 854,00 €	- 1 149 684,00 €	- 1 109 984,55 €	39 699,45 €
Lönebikostnader	- 244 471,80 €	- 6 583,00 €	- 251 054,80 €	- 237 576,05 €	13 478,75 €
Pensionskostnader	- 216 792,90 €	- 5 739,50 €	- 222 532,40 €	- 209 881,59 €	12 650,81 €
Övriga lönebikostnader	- 27 678,90 €	- 843,50 €	- 28 522,40 €	- 27 694,46 €	827,94 €
Köp av tjänster	- 1 500 245,16 €	- 11 700,00 €	- 1 511 945,16 €	- 1 456 396,31 €	55 548,85 €
Material, förnödenheter och varor	- 92 712,00 €	- 3 625,00 €	- 96 337,00 €	- 113 368,90 €	- 17 031,90 €
Inköp under räkenskapsperioden	- 92 712,00 €	- 3 625,00 €	- 96 337,00 €	- 113 368,90 €	- 17 031,90 €
Understöd och bidrag	- 48 823,00 €		- 48 823,00 €	- 41 390,31 €	7 432,69 €
Övriga verksamhetskostnader	- 398 083,90 €		- 398 083,90 €	- 390 536,39 €	- 7 547,51 €
Versamhetskostnader	- 3 401 165,86 €	- 54 762,00 €	- 3 455 927,86 €	- 3 349 252,51 €	106 675,35 €
VERKSAMHETSBRIDRAG	- 2 669 933,40 €	- 54 762,00 €	- 2 724 695,40 €	- 2 563 029,45 €	181 665,95 €
Skatteinkomster	1 555 100,00 €		1 555 100,00 €	1 684 456,26 €	129 356,26 €
Landskapsandelar	820 182,00 €		820 182,00 €	819 763,11 €	- 418,89 €
Finansiella intäkter och kostnader	- 68 897,00 €		- 69 390,00 €	- 58 119,75 €	11 270,25 €
Ränteintäkter				8 014,44 €	8 014,44 €
Övriga finansiella intäkter				0,29 €	0,29 €
Räntekostnader	- 67 192,00 €		- 67 192,00 €	- 63 678,95 €	3 513,05 €
Övriga finansiella kostnader	- 1 705,00 €	- 493,00 €	- 2 198,00 €	- 2 455,53 €	- 257,53 €
ÅRSBRIDRAG	- 363 548,40 €	- 55 255,00 €	- 418 803,40 €	- 116 929,83 €	301 873,57 €
Avskrivningar och nedskrivningar	- 188 316,00 €		- 188 316,00 €	- 166 566,56 €	21 749,44 €
Avskrivning enligt plan	- 188 316,00 €		- 188 316,00 €	- 165 182,56 €	23 133,44 €
Nedskrivningar				- 1 384,00 €	- 1 384,00 €
Extraordinära poster				50 233,64 €	50 233,64 €
Extraordinära intäkter				50 233,64 €	50 233,64 €
Räkenskapsperiodens resultat	- 551 864,40 €	- 55 255,00 €	- 607 119,40 €	- 233 262,75 €	373 856,65 €
Ökn. (-) eller minskn. (+) av avskrivn. diff					
Ökn. (-) eller minskn. (+) av reserver					
Ökn. (-) eller minskn. (+) av fonder					
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	- 551 864,40 €	- 55 255,00 €	- 607 119,40 €	- 233 262,75 €	373 856,65 €

9.5. Finansieringsdelens utfall

	Ursprunglig budget	Förändringar i budgeten	Budget efter förändring	Utfall 1.1 - 31.12.2023	Avvikelse
Den egentliga verksamhetens och investeringarnas kassaflöde					
Internt tillförda medel					
Årsbidrag	- 363 548,40 €	- 55 255,00 €	- 418 803,40 €	- 116 929,83 €	301 873,57 €
Extraordinära poster				50 233,64 €	50 233,64 €
Rättelseposter till internt tillförda medel					
Investeringar					
Investeringar i anläggningstillgångar	- 1 159 000,00 €	- 500 000,00 €	- 1 659 000,00 €	- 639 972,71 €	1 019 027,29 €
Finansieringsandelar för investeringsutgifter					
Försäljningsink. av anläggningstillg.					
Ordinarie verksamhet och investeringar, netto	- 1 522 548,40 €	- 555 255,00 €	- 2 077 803,40 €	- 706 668,90 €	1 371 134,50 €
Finansieringsverksamhet					
Förändringar av utlåningen					
Ökning av utlåningen					
Minskning av utlåningen					
Förändringar av lånestocken					
Ökning av långfristiga lån	1 174 000,00 €	470 200,00 €	1 644 200,00 €	470 798,02 €	- 1 173 401,98 €
Minskning av långfristiga lån	- 136 545,54 €		- 136 545,54 €	- 97 703,50 €	- 38 842,04 €
Förändring av kortfristiga lån				36 886,98 €	36 886,98 €
Förändringar av eget kapital					
Inverkan på likviditeten	- 485 093,94 €	- 85 055,00 €	- 570 148,94 €	- 296 687,40 €	195 777,46 €

9.6. Sammandrag för år 2023

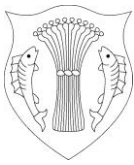
Radetiketter	Bokslut 2022	Ursprunglig budget 2023	Fastställd budget 2023	Bokslut 2023	Användning	Över/under
C100 Centralförvaltningen						
VERKSAMHETENS INTÅKTER	5 019,73	6 582,00	6 582,00	11 327,58	1,72	4 745,58
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-249 319,93	-271 756,60	-271 756,60	-270 748,16	1,00	1 008,44
Resultat Summa	-244 300,20	-265 174,60	-265 174,60	-259 420,58	0,98	5 754,02
C101 Lantbruk						
VERKSAMHETENS INTÅKTER	897,00	500,00	500,00			-500,00
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-7 040,00	-7 543,00	-7 543,00	-7 271,00	0,96	272,00
Resultat Summa	-6 143,00	-7 043,00	-7 043,00	-7 271,00	1,03	-228,00
C200 Äldreomsorgsförvaltningen						
VERKSAMHETENS INTÅKTER	201 481,26	211 655,00	211 655,00	204 632,35	0,97	-7 022,65
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-1 227 103,92	-1 295 063,90	-1 295 063,90	-1 244 959,41	0,96	50 104,49
Resultat Summa	-1 025 622,66	-1 083 408,90	-1 083 408,90	-1 040 327,06	0,96	43 081,84
C300 Bildningsförvaltningen						
VERKSAMHETENS INTÅKTER	144 721,79	87 150,00	87 150,00	144 690,27	1,66	57 540,27
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-991 832,69	-1 021 343,90	-1 071 337,90	-1 052 323,03	0,98	19 014,87
Resultat Summa	-847 110,90	-934 193,90	-984 187,90	-907 632,76	0,92	76 555,14
C400 Kultur- och fritidsförvaltningen						
VERKSAMHETENS INTÅKTER	401,65			204,56		204,56
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-48 711,17	-50 999,00	-55 767,00	-48 952,62	0,88	6 814,38
Resultat Summa	-48 309,52	-50 999,00	-55 767,00	-48 748,06	0,87	7 018,94
C500 Byggnads- och miljönämnden						
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-26 267,42	-25 957,00	-25 957,00	-24 237,09	0,93	1 719,91
Resultat Summa	-26 267,42	-25 957,00	-25 957,00	-24 237,09	0,93	1 719,91
C501 Tekniska nämnden						
VERKSAMHETENS INTÅKTER	58 289,76	49 406,00	49 406,00	65 824,27	1,33	16 418,27
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-311 878,42	-311 153,00	-311 153,00	-301 111,06	0,97	10 041,94
Resultat Summa	-253 588,66	-261 747,00	-261 747,00	-235 286,79	0,90	26 460,21
C600 Brand- och räddningsväsendet						
VERKSAMHETENS INTÅKTER	174,60	800,00	800,00			-800,00
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-39 611,37	-42 210,00	-42 210,00	-40 106,11	0,95	2 103,89
Resultat Summa	-39 436,77	-41 410,00	-41 410,00	-40 106,11	0,97	1 303,89
Totalsumma	-2 490 779,13	-2 669 933,40	-2 724 695,40	-2 563 029,45	0,94	161 665,95

10. BOKSLUTSKALKYLER

10.1. Resultaträkning

	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Verksamhetens intäkter:	426 679,03 €	410 985,79 €
Försäljningsintäkter	254 427,82 €	238 486,38 €
Avgiftsintäkter	110 815,30 €	119 868,44 €
Understöd och bidrag	3 397,48 €	3 186,94 €
Övriga verksamhetsintäkter	58 038,43 €	49 444,03 €
Verksamhetens kostnader	-2 989 708,48 €	-2 901 764,92 €
Personalkostnader	-1 347 560,60 €	-1 285 812,05 €
Löner och arvoden	-1 109 984,55 €	-1 059 699,34 €
Lönebikostnader	-237 576,05 €	-226 112,71 €
Pensionskostnader	-209 881,59 €	-200 193,32 €
Övriga lönebikostnader	-27 694,46 €	-25 919,39 €
Köp av tjänster	-1 461 563,76 €	-1 463 503,52 €
Material, förnödenheter och varor	-113 368,90 €	-97 207,26 €
Understöd	-41 390,31 €	-39 607,88 €
Övriga verksamhetskostnader	-25 824,91 €	-15 634,21 €
Verksamhetsbidrag	-2 563 029,45 €	-2 490 779,13 €
Skatteinkomster	1 684 456,26 €	1 669 189,63 €
Landskapsandelar	819 763,11 €	721 855,04 €
Finansiella intäkter och kostnader	-58 119,75 €	-17 053,50 €
Ränteintäkter	8 014,44 €	522,10 €
Övriga finansiella intäkter	0,29 €	200,27 €
Räntekostnader	-63 678,95 €	-16 571,28 €
Övriga finansiella kostnader	-2 455,53 €	-1 204,59 €
Årsbidrag	-116 929,83 €	-116 787,96 €
Avskrivningar och nedskrivningar	-166 566,56 €	-170 641,13 €
Avskrivningar enligt plan	-165 182,56 €	-170 641,13 €
Nedskrivningar	-1 384,00 €	
Extraordinära poster	50 233,64 €	
Extraordinära intäkter	50 233,64 €	
Räkenskapsperiodens resultat	-233 262,75 €	-287 429,09 €
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	-233 262,75 €	-287 429,09 €

10.2. Finansieringsanalys

	Bokslut 2023		Bokslut 2022	
Kassaflödet i verksamheten				
Årsbidrag	-116 929,83 €		-116 787,96 €	
Extraordinära poster	50 233,64 €			
Korrektivposter till internt tillförda medel		-66 696,19 €		-116 787,96 €
Kassaflödet för investeringarnas del				
Investeringsutgifter	-639 972,71 €		-39 753,71 €	
Finansieringsandelar för investeringsutgifter				
Försäljningsinkomster av tillgångar bland bestående aktiva		-639 972,71 €		-39 753,71 €
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde		-706 668,90 €		-156 541,67 €
Kassaflödet för finansierings del				
Förändringar i utlåningen				
Ökning av utlåningen	0,00 €		0,00 €	
Minskning av utlåningen	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Förändringar i lånebeståndet				
Ökning av långfristiga lån	470 798,02 €		54 270,70 €	
Minskning av långfristiga lån	-97 703,50 €		-97 557,26 €	
Förändring av kortfristiga lån	36 886,98 €	409 981,50 €	-29 085,70 €	-72 372,26 €
Förändringar i eget kapital				
Övriga förändringar i likviditeten				
Förändring av förvaltade medel och förvaltad kapital				
Förändring av omsättningstillgångar				
Förändring av fordringar	13 998,49 €		-36 666,00 €	
Förändring av räntefria skulder	29 753,58 €	43 752,07 €	107 833,24 €	71 167,24 €
Kassaflödet för finansierings del		453 733,57 €		-1 205,02 €
Förändring av likvida medel		-252 935,33 €		-157 746,69 €
Förändring av likvida medel				
Kassamedel 1.1	414 604,33 €		572 351,02 €	
Kassamedel 31.12	161 669,00 €	-252 935,33 €	414 604,33 €	-157 746,69 €

Danells gåva till kommunen har gjorts om från en donationsfond till ett vanligt bankkonto.

Beloppet på 50 233,64€ består av markarrende på 2 250€ samt fondens värde på 47 983,64€ vid överföringen till bankkontot.

10.3. Balansräkning

	Bokslut 2023	Bokslut 2022
AKTIVA	3 595 908,67 €	3 439 306,90 €
A BESTÅENDE AKTIVA	3 321 433,06 €	2 848 026,91 €
I Immateriella tillgångar	70 066,52 €	74 045,34 €
Immateriella rättigheter		
Övriga avgifter med lång verkningstid	70 066,52 €	74 045,34 €
II Materiella tillgångar	3 111 329,41 €	2 633 944,44 €
Mark- och vattenområden	127 557,30 €	127 557,30 €
Byggnader	1 890 086,00 €	1 982 812,52 €
Fasta konstruktioner och anordningar	384 279,84 €	434 590,14 €
Maskiner och inventarier	60 461,07 €	67 130,89 €
Förkottsbetalningar och pågående nyanlägg	648 945,20 €	21 853,59 €
II Placeringar	140 037,13 €	140 037,13 €
Aktier och andelar	140 037,13 €	140 037,13 €
B FÖRVALTADE MEDEL	6 809,27 €	56 679,83 €
Statens uppdrag	0,00 €	1 175,00 €
Donationsfondens särskilda täckningar	6 809,27 €	55 504,83 €
C RÖRLIGA AKTIVA	267 666,34 €	534 600,16 €
II Fordringar	105 997,34 €	119 995,83 €
Långfristiga fordringar	6 764,87 €	6 764,87 €
Lånefordringar	6 764,87 €	6 764,87 €
Övriga fordringar	0,00 €	0,00 €
Kortfristiga fordringar	99 232,47 €	113 230,96 €
Kundfordringar	30 797,38 €	60 950,02 €
Övriga fordringar	11 863,21 €	8 581,16 €
Resultatregleringar	56 571,88 €	43 699,78 €
IV Kassa och bank	161 669,00 €	414 604,33 €

	Bokslut 2023	Bokslut 2022
PASSIVA	3 595 908,67 €	3 439 306,90 €
A EGET KAPITAL	995 246,87 €	1 228 509,62 €
I Grundkapital	1 043 458,38 €	1 043 458,38 €
IV Överskott (underskott) från tidigare räkenskapsper	185 051,24 €	472 480,33 €
V Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	-233 262,75 €	-287 429,09 €
D FÖRVALTAT KAPITAL	6 809,27 €	56 679,83 €
Statens uppdrag	0,00 €	1 175,00 €
Donationsfondernas kapital	6 809,27 €	55 504,83 €
E FRÄMMANDE KAPITAL	2 593 852,53 €	2 154 117,45 €
I Långfristigt	2 083 421,05 €	1 710 326,53 €
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	1 578 396,18 €	1 156 438,28 €
Lån från offentliga samfund	255 035,59 €	311 583,97 €
Övrig skulder	249 989,28 €	242 304,28 €
II Kortfristigt	510 431,48 €	443 790,92 €
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	78 042,10 €	41 301,36 €
Lån från offentliga samfund	56 402,14 €	56 255,90 €
Erhållna förskott	425,25 €	394,00 €
Skulder till leverantörer	110 879,12 €	125 518,05 €
Övriga skulder	22 701,67 €	23 865,26 €
Resultatregleringar	241 981,20 €	196 456,35 €

11. BOKSLUTSNOTER

Enligt bokföringslagen (FFS 1336/1997) ska bokslutet ge en riktig och tillräcklig bild av resultatet av den bokföringsskyldiges verksamhet och om dennes ekonomiska ställning. De tilläggsupplysningar som behövs för detta ska lämnas i noterna, syftet är att till bokslutet komplettera den bokslutsinformation som ges så att en riktig och tillräcklig bild ges av verksamhetens resultat och den ekonomiska ställningen. Alla belopp har angetts i euro.

11.1. Tillämpade bokslutsprinciper (not 1)

11.1.1. Värderings- och periodiseringsprinciper

Värdering av bestående aktiva

Anläggningstillgångarna tas upp i balansräkningen till anskaffningspriset minskat med finansieringsandelar och avskrivningar enligt plan. De planenliga avskrivningarna har beräknats enligt en på förhand uppgjord avskrivningsplan. Beräkningsgrunderna för avskrivningarna enligt plan anges i noterna till resultaträkningen i punkten "Grunderna för avskrivning enligt plan".

Värdering av placeringar

Aktier och andelar tas i balansräkningen upp till anskaffningsutgiften.

Värdering av finansieringstillgångar

Fordringarna tas i balansräkningen upp till anskaffningsutgiften.

11.1.2. Not angående koncernbokslut

Kommunen har inte gjort upp en skild koncernbalansräkning emedan "koncernen" enbart består av kommunens andelar i kommunalförbundens grundkapital.

11.1.3. Metodbeskrivning för bokföring

Bokföring, fakturering, bestående aktiva (hantering av anläggningstillgångar) och löneräkning sker enligt Oy Abilita Ab:s program.

11.1.4. Jämförbarhet mellan räkenskapsperioderna

Inga väsentliga förändringar har skett jämfört med föregående räkenskapsperiod förutom att Danells fond har gjorts om till att vara ett gåvokonto och fondmedlen har flyttats till ett bankkonto. Kommunen har också upphört med försäkringsperiodisering.

11.2. Noter till resultaträkningen

11.2.1. Verksamhetens intäkter (not 2)

Verksamhetens intäkter (enbart externa poster)	2023	2022
Centralförvaltningen	11 327,58 €	5 019,73 €
Äldreomsorgsförvaltningen	204 632,35 €	201 481,26 €
Bildningsförvaltningen	144 690,27 €	144 721,79 €
Kultur och fritidsförvaltningen	204,56 €	401,65 €
Byggnads och miljönämnden	0,00 €	0,00 €
Tekniskanämnden	65 824,27 €	58 289,76 €
Brand, räddning och befolkningskydd	0,00 €	174,60 €
Lantbruk	0,00 €	897,00 €
Intäkter totalt	426 679,03 €	410 985,79 €

11.2.2. Specifikation av skatteinkomster (not 3)

Skatteinkomster	2023	2023	2023	2023	2022
	Ursprunglig budget	Budgetändring	Fastställd budget	Utfall	Utfall
Inkomstskatt	1 400 000,00 €		1 400 000,00 €	1 546 890,11 €	1 490 415,71 €
Samfundsskatt	71 000,00 €		71 000,00 €	47 881,42 €	90 519,97 €
Fastighetsskatt	78 000,00 €		78 000,00 €	81 557,61 €	80 861,32 €
Källskatt	6 100,00 €		6 100,00 €	8 127,12 €	7 392,63 €
Skatteinkomster totalt	1 555 100,00 €		1 555 100,00 €	1 684 456,26 €	1 669 189,63 €

11.2.3. Specifikation av landskapsandelarna (not 4)

Landskapsandelar	2023	2022
Äldreomsorg	68 920,39 €	97 787,60 €
Barnomsorg	33 210,24 €	31 960,44 €
Träningsundervisning	38 058,15 €	32 934,60 €
Grundskola	246 269,40 €	233 195,40 €
Kultur	6 160,01 €	5 880,20 €
Kapitalinkomstskattekompensation	314 717,59 €	318 862,11 €
Kompensation för resekostnadsavdrag	95 795,07 €	
Kompensation för samf. skatteink.	16 095,64 €	
Kompensation för förlust p g a skatteandelar		
Övriga landskapsandelar		1 234,69 €
Övriga kompensationer	536,62 €	
Landskapsandelar totalt	819 763,11 €	721 855,04 €

11.2.4. Köp av kundtjänster och köp av övriga tjänster (not 5)

Specifikation av köpta tjänster	2023	2022
Köp av kundtjänster	1 301 085,79 €	1 327 751,25 €
Köp av övriga tjänster	207 784,70 €	135 752,27 €
Kommunens köp av tjänster totalt	1 508 870,49 €	1 463 503,52 €

11.3. Grunderna för avskrivning enligt plan (not 6)

Avskrivningarna på förslitning underkastade tillgångar har fastställts enligt en på förhand uppgjord avskrivningsplan, godkänd av kommunfullmäktige genom § 31/18.3.2020.

Förklaring*Immateriella tillgångar*

Kommunalförbundets byggnader	Linjär avskrivning	20 år
Övriga utgifter med lång verkningstid	Linjär avskrivning	4 år

Materiella tillgångar

Mark- och vattenområden	Ingen avskrivning
-------------------------	-------------------

Byggnader och konstruktioner

Förvaltnings- o. institutionsbyggnader	Linjär avskrivning	40 år
Bostadsbyggnader	Linjär avskrivning	40 år
Fabriks- och produktionsbyggnader	Linjär avskrivning	40 år
Övriga byggnader	Linjär avskrivning	15 år

Fasta konstruktioner o anordningar

Vägar och parker	Linjär avskrivning	15 år
Vattendistributionsnät	Linjär avskrivning	30 år
Avloppsnät	Linjär avskrivning	30 år
Maskiner och anordningar vid vatten- och avloppsverk	Linjär avskrivning	10 år

Övriga fasta maskiner, anordningar och konstruktioner

Linjär avskrivning	10 år
--------------------	-------

Maskiner o. inventarier

Övriga rörliga arbetsmaskiner	Linjär avskrivning	5 år
Fordon	Linjär avskrivning	5 år
IKT-utrustning	Linjär avskrivning	4 år
Övriga anordningar och inventarier	Linjär avskrivning	4 år
Släckningsbilen	Linjär avskrivning	15 år

Övrigt

Naturresurser	Avskrivning enligt användning
Konst- och värdeföremål	Ingen avskrivning
Pågående anskaffningar	Ingen avskrivning
Placeringar	Ingen avskrivning

Anläggningstillgångar med en anskaffningsutgift under 10 000 euro exklusive moms har bokförts som driftskostnad.

Avskrivningarna görs numera i ett skilt program från Oy Abilita Ab som hanterar samtliga händelser som berör anläggningstillgångarna (fr.o.m. bokslutet 2012).

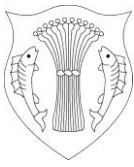

11.4. Noter till balansräkningen

11.4.1. Specifikation av bestående aktiva (not 7)

BESTÅENDE AKTIVA

Immateriella tillgångar						
	Övriga utgifter med lång verkningstid					Sammanlagt
Oavskr. anskutgift 1.1	74 045,34					74 045,34
Ökning	1 384,00					1 384,00
Finansieringsandelar						
Minskning						
Överför. mellan poster						
Avskrivning	-	3 978,82				- 3 978,82
Nedskrivning	-	1 384,00				- 1 384,00
Oavskr. ansk. utg. 31.12	70 066,52					70 066,52
Bokföringsvärde 31.12	70 066,52					70 066,52
Materiella tillgångar						
	Markområden	Byggnader	Fasta konstruktioner och anordningar	Maskiner och inventarier	Förskottsbetalningar och pågående nyanläggningar	Sammanlagt
Oavskr. anskutgift 1.1	127 557,30	1 982 812,52	434 590,14	67 130,89	21 853,59	2 633 944,44
Ökning		1 530,00		9 967,10	627 091,61	638 588,71
Finansieringsandelar						-
Minskning						
Överför. mellan poster						
Avskrivning		- 94 256,52	- 50 310,30	- 16 636,92		- 161 203,74
Oavskr. ansk. utg. 31.12	127 557,30	1 890 086,00	384 279,84	60 461,07		3 111 329,41
Bokföringsvärde 31.12	127 557,30	1 890 086,00	384 279,84	60 461,07	648 945,20	3 111 329,41
Placeringar						
	Aktier i dottersamfund	Kommunal- förbunds- andelar	Övriga aktier och andelar			Sammanlagt
Oavskr. anskutgift 1.1		106 384,98	33 652,15			140 037,13
Ökning						
Finansieringsandelar						
Minskning						-
Överför. mellan poster						
Avskrivning /nedskrivning						
Oavskr. ansk. utg. 31.12		106 384,98	33 652,15			140 037,13
Bokföringsvärde 31.12		106 384,98	33 652,15			140 037,13
					Bestående aktiva totalt:	3 321 433,06

11.4.2. Andelar i kommunalförbund (not 8)**ANDELAR I KOMMUNALFÖRBUND**

	Hemort	Kommunens ägarandel	Samkommunens eget kapital	Balansvärde 31-12-2023
Oasen	Jomala	2,99 %	1 094 817,62 €	32 681,12 €
Kommunernas socialtjänst k.f.	Mariehamn	1,22 %	1 660 780,00 €	24 494,72 €
Södra Ålands Högstadiedistrikt	Jomala	4,48 %	945 395,22 €	42 309,39 €
Träningsundervisningen	Jomala	1,23 %	375 247,91 €	4 621,08 €
Ålands Miljöservice	Mariehamn	2,00 %	100 000,00 €	2 278,67 €
Ålands kommunförbund k.f.	Jomala			
(kommunen har även betalat ett kapitaltillskott till Mise 2009 på 6 764,87€ som finns bokfört under lånefordringar/ övriga uppdrag balanskonto 1480)				
Summa			4 176 240,75 €	106 384,98 €

Justering av Kommunernas socialtjänsts grundkapital

Kommunernas socialtjänst har gjort en nedskrivning av Svedgränd mot grundkapitalet 31.12.2022 vilket innebär att Lumparlands kommuns andel sjunker men 4 154,56€.

Kommunen har fått en rekommendation från revisorerna hos BDO att inte skriva ner beloppet i bokslutet med motiveringen:

"KSTs verksamhet fortsätter och det finns ingen anledning till nedskrivning hos er.

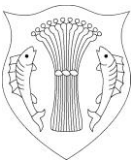
KST har dessutom en avskrivningsdifferens som räknas som eget kapital så differensen är minimal oberoende".

Samkommunens eget kapital är korrigerat i denna not medan Lumparlands kommuns balansvärde är oförändrat.

11.4.3. Resultatregleringar och fordringar (not 9)

RESULTATREGLERINGAR FORDRINGAR	2023	2022
Periodisering av räntor	0,00 €	3 040,47 €
Övriga resultatregleringar	56 571,88 €	40 659,31 €
Summa	56 571,88 €	43 699,78 €

11.4.4. Eget kapital (not 10)

EGET KAPITAL	2023	2022
Grundkapital 01.01	1 043 458,38 €	1 043 458,38 €
Grundkapital 31.12	1 043 458,38 €	1 043 458,38 €
Överskott från tidigare räkenskapsperioder 01.01	472 480,33 €	679 863,32 €
Rättelse av aktiers nominella värde		
Återbetalning av anslutningsavgift		
Överskott från tidigare räkenskapsperioder 31.12	185 051,24 €	472 480,33 €
Räkenskapsperiodens överskott		
Räkenskapsperiodens underskott	-233 262,75 €	-287 429,09 €
Eget kapital sammanlagt	995 246,87 €	1 228 509,62 €

11.4.5. Långfristigt främmande kapital (not 11)

Lån	Långgivare	Saldo 31.12.2023	Saldo 31.12.2028
FI8555780481066125 Kapellv. 2, reningsv, branddepå, brandbil vattenledning Lumpo, bergvärme samt ESB.	Andelsbanken för Åland	1 156 438,28	949 931,48
Lånets sista återbetalningsdag är 30.6.2042 årlig amortering 41 301,36€			
Lån	Långgivare	Saldo 31.12.2023	Saldo 31.12.2028
6510027 Prästgårdsv. 5 o. 7	Ålands landskapsregering	19 786,53	-
Lånets sista återbetalningsdag är 31.08.2025? årlig amortering 14 733,54€			
Lån	Långgivare	Saldo 31.12.2023	Saldo 31.12.2028
14 Servicehem	Ålands landskapsregering	291 651,20	83 308,20
Lånets sista återbetalningsdag är 31.12.2028 årlig amortering 41 668,6€			
Lån	Långgivare	Saldo 31.12.2023	Saldo 31.12.2028
660100-77803344 Parhuslägenheter	Ålandsbanken	500 000,00	316 296,30
Lånets sista återbetalningsdag är 15.7.2033 årlig amortering 36 740,7€			
Sammanlagt		1 967 876,01	1 349 535,98

11.4.6. Kreditavtal (not 12)

KREDITAVTAL / Andelsbanken för Åland	2023	2022
Limit	200 000,00 €	200 000,00 €
Limiten är outnyttjad	x	x

11.4.7. Specifikation av övriga skulder (not 13)

SPECIFIKATION AV ÖVRIGA SKULDER	2023	2022
Anslutningsavgifter	249 989,28 €	242 304,28 €

11.4.8. Specifikation av resultatregleringar och skulder (not 14)

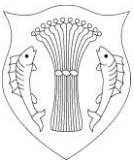
SPECIFIKATION AV RESULTATREGLERINGAR, SKULDER	2023	2022
Periodisering av räntor	6 583,31	139,20 €
Periodisering av semesterlöner	163 397,56	151 594,05 €
Övriga resultatregleringar	72 000,33	44 723,10 €
	<u>241 981,20</u>	<u>196 456,35 €</u>

11.5. Noter angående säkerhet, ansvarsförbindelser och arrangemang som inte tagits med i balansräkningen**11.5.1. Säkerhet och ansvarsförbindelser (not 15)**

	2023	2022
Borgensförbindelser:		
Borgensförbindelse till förmån för Nybonds i Krogstad (byagård)		
Ursprungligt kapital	20 000,00 €	20 000,00 €
Återstående kapital	20 000,00 €	20 000,00 €

11.5.2. Hyresansvar (not 16)

Hyresansvar		
Hyresansvar för lokaler	1 308,00 €	1 308,00 €
Hyresansvar för maskiner och anordningar	7 340,70 €	7 340,70 €
Hyresansvar för markområden	606,45 €	606,45 €
Övriga hyresansvar	3 597,50 €	3 597,50 €
	<u>12 852,65 €</u>	<u>12 852,65 €</u>

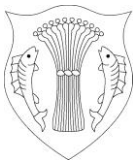

11.5.3. Miljöaspekter (not 17)

	2023	2022
Miljöansvar, nedlagd avstjälningsplats (tillsvidare arrendeavtal med Arne Södeström (dödsbo) för detta område)	x	x

11.6. Not angående personalen samt revisorsarvode (not 18)

NOTER ANGÅENDE PERSONAL	2023	2022
Antal anställda 31.12	30 pers	28 pers
Kommunkansliet	3 pers	3 pers
Hemvården	14 pers	11 pers
Daghemmet	5 pers	5 pers
Grundskolan	6 pers	8 pers
Biblioteket	1 pers	1 pers
Ungdomsarbete	1 pers	-
Personalkostnader	2023	2022
Löner, utbetalda	1 124 419,33 €	1 045 774,58 €
Arvoden, utbetalda	12 947,00 €	7 674,00 €
Lönebikostnader		
Pensionskostnader	212 058,17 €	196 954,67 €
Övriga lönebikostnader	27 202,36 €	25 165,64 €
Personalersättningar och övriga rättelseposter		
Sjukförsäkringsersättningar	-16 869,93 €	-11 756,69 €
Kalkylerat momsavdrag	-392,82 €	-756,91 €
Förändring i semesterlöneperiodisering	-10 119,03 €	20 282,56 €
Förändring periodiserade pensionskostnader	-2 176,58 €	3 446,91 €
Förändring periodiserade lönebikostnader	492,10 €	758,60 €
Personalkostnader aktiverade		
Personalkostnader sammanlagt	1 347 560,60 €	1 287 543,36 €
Naturaförmån	16494,09	14694,62
Arvoden till revisorer	2023	2022
Revisionsarvoden, lokala	347,00 €	360,00 €
Utlåtanden av revisorer	2 529,97 €	2 833,36 €
Olycksfallsförsäkrings premie	15,12 €	15,12 €
Rese och transporttjänster	26,50 €	23,00 €
Arvoden sammanlagt	2 918,59 €	3 231,48 €
Arvoden för förtroendevalda	2023	2022
Förtroendevaldas arvode	12 600,00 €	7 314,00 €
Arvoden sammanlagt	15 518,59 €	10 545,48 €

11.7. Transaktioner med intressenter (not 19)

	2023	2022
Inga transaktioner som skulle avvika från det sedvanliga har genomförts med kretsen av närstående/intressenter.	x	x

11.8. Periodisering av försäkringar (not 20)

Efter en rekommendation från revisorerna har kommunen slutat att periodisera sina försäkringar eftersom det är så ringa summor som det handlar om. I detta bokslut är nu försäkringsavgifterna något högre än normalt vilket kommer att jämna ut sig i bokslut 2024.

11.9. Danells donationsfond/gåvokonto (Not 21)

Kommunen förvaltar en gåva som innefattat fastigheter, skog och åkermark. Avkastningen från denna gåva skall oavkortat gå till äldreboendet i kommunen, gåvan har tidigare bokförts som fondmedel i balansräkningen vilket har inneburit att kommunen har bokfört kontohändelserna mot två balanskonton. När det blev bestämt att det skulle renoveras två badrum på äldreboendet dök frågan upp om möjligheten till momsåterbäring. Efter konsultation med Certima Ab bestämdes det att dessa fondmedel skulle flyttas till ett bankkonto (Danells gåvokonto) i resultaträkningen och då finns även möjligheten till momsåterbäring på renoveringskostnaderna. I och med detta arrangemang har det uppkommit extraordinära intäkter i bokslutet för detta år.

12. HANDLINGAR SOM BEKRÄFTAR BOKSLUTET

För att bekräfta bokslutet ska specifikationer till balansräkningen upprättas. De är detaljerade förteckningar över balansposternas innehåll. Följande handlingar bekräftar bokslutet för 2023:

- Balansspecifikationer 2023
- Bilagor till balansspecifikationerna 2023
- Verifikation till noter

13. BOKSLUTETS UNDERTECKNANDE

Lumparland 22.5.2024

Pia Eriksson
Ordförande

Tomas Mörn
Vice ordförande

Göta Alm- Ellingsworth

Eva Jansson

Mikael Rosbäck

Robert Williams

Mattias Jansryd
Kommundirektör

14. REVISORSANTECKNING

Över utförd granskning har idag avgivits berättelse.

Lumparland / 2024

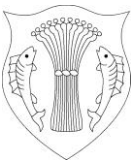
Jonny Mattsson
Ordförande för revisorerna

Ann-Mari Karlsson
Vice ordförande för revisorerna

Tove Lindström-Koli GR, OFGR
BDO Audiator Ab

FÖRTECKNING ÖVER ANVÄNDA BOKFÖRINGSBÖCKER

Dagbok

Huvudbok

Balansbok

Bokslutsspecifikationer

Verifikatslag

Registreringspunkt 10 = Inköpsreskontra

Registreringspunkt 11 = Betalningar

Registreringspunkt 20 = Manuell bokföring

Registreringspunkt 30 = Fakturering

Registreringspunkt 31 = Referensbetalningar

Registreringspunkt 40 = Löner

Registreringspunkt 60 = Bestående aktiva (anläggningstillgångar)

Arkivering av bokföringsmaterial

Bokföringsmaterial förvaras i brandsäkert arkiv enligt anvisningar i arkivplan.

Kostnader för serviceboende på Kapellhagen (enligt bokslut 2023)
 (underlag för fastboende på Kapellhagen,
 när den utomstående hemkommunen fakturerar klienten)

Äldreomsorgsförvaltningens kostnader

Kapellhagen serviceboende, externa (2334) (exklusive inkomsterna från klientfaktureringen)	597 124,44 €
Kapellhagen serviceboende, interna*	86 417,12 €
Avskrivningar inventarier	<u>3 553,01 €</u>
	687 094,57 €

Tekniska sektorns kostnader-byggnaden, Prästgårdsvägen 1-3

Kapellhagen serviceboende fastighet, externa (5655)	52 703,17 €
Kapellhagen serviceboende fastighet, interna*	-51 223,37 €
Avskrivningar	<u>43 935,34 €</u>
	45 415,14 €
Total kostnad	732 509,71 €

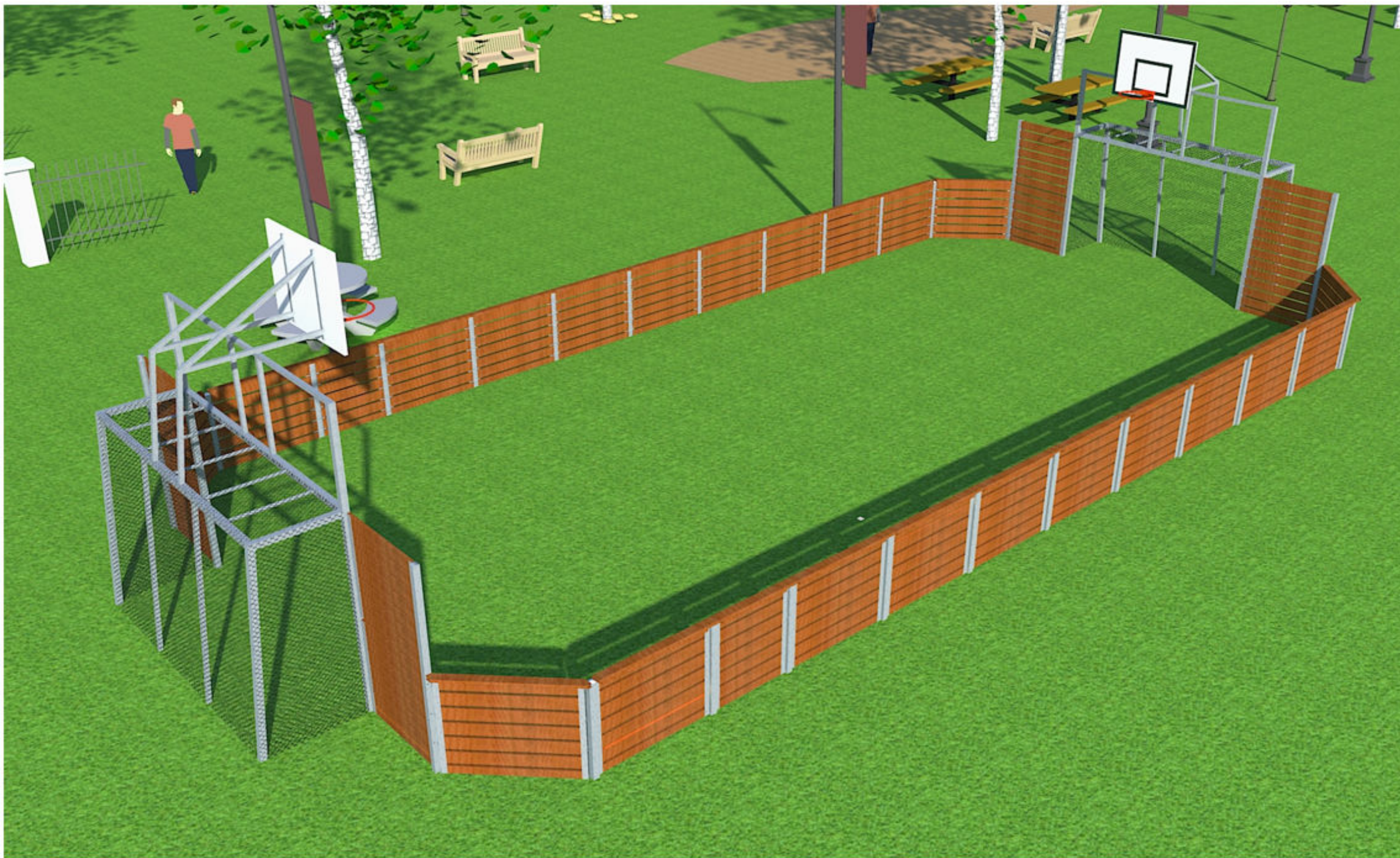
Antal platser 11 st

Kostnad/plats enligt bokslut 2023	66 591,79 €
Kostnad/plats/månad enligt bokslut 2023	5 549,32 €
Per dygn	184,98 €
Administrativt påslag 8,5% 8,5%*184,98	15,72 €
Total kostnad/dygn	200,70 €

Lumparland 13.5.2024

Åsa Mattsson
 Ekonomichef Lumparlands kommun

*interna kostnader/inkomster består av måltider, hyror samt fastighetsskötsel.

Byggnads- och miljönämnden i
Lemland och Lumparland
Kommunrundan 7
22610 Lemland

FÖRFRÅGAN

15.4.2024

Till övriga kommuner på Södra Åland

Arendnr 108 /2024
Reg.datum 17/4 2024
Ank.datum 17/4 2024

Hänvisning

Nämndens beslut 34 §, 15.4.2024

Ärende;

Gemensam byggnadsinspektion på södra Åland, Förslag

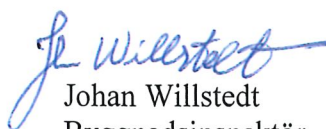
Kommunfullmäktige i Lemland har givit Byggnads- och miljönämnden i uppdrag att under år 2024 undersöka intresset för en gemensam byggnadsinspektion på Södra Åland.

Nämnden har den 15.4.2024 behandlat ett tjänstemannaförslag till gemensam byggnadsinspektion för Södra Åland. Handlingarna omfattar bl a nulägesanalys, förslag på en ny organisation samt utrymmesbehovet för ett gemensamt kansli. Därtill en preliminär budgetkalkyl med förslag på fördelning av nettokostnaderna och förslag på en gemensam nämnd.

Tjänstemän från de berörda kommunerna har träffats och diskuterat ärendet. Ur mötesprotokollet framgår bl a för- och nackdelar med en gemensam organisation.

Vi önskar era utlåtanden oss tillhanda gärna senast den 31.5. Detta för att Lemland ska hinna behandla ärendet innan sommaresemesterna.

I tjänsten

Johan Willstedt
Byggnadsinspektör

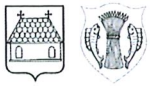

Tel 349 432, tel 0457 – 342 5275.

johan.willstedt@lemland.ax

Bilagor;

BMN Protokollutdrag 34 §, 15.4.2024.

- Sammanträdestid** 15.4.2024 kl. 18:30 - 20:20
- Sammanträdesplats** Kommungården i Söderby
- Medlemmar** Matti Lindholm, ordförande
Anna-Greta Helsing
Gun Holmström
Jan-Ola Karlsson
Erika Scott
- Henrik Olofsson, vice ordförande, frånv.
- Övriga närvarande** ---
- Föredragande** Johan Willstedt, byggnads- och miljöinspektör

Kallelse utfärdad den 11.4.2024 .

Denna möteskallelse har anslagits på kommunens elektroniska anslagstavla på kommunens nätplats www.lemland.ax den 11.4.2024 . Protokollet finns till påseende från den 22.4.2024 på kommunens elektroniska anslagstavla.

Ordförande Matti Lindholm

Johan Willstedt, byggnads- och
miljöinspektör

Intygar

Johan Willstedt, byggnads- och miljöinspektör

Gemensam byggnadsinspektion på södra Åland, Förslag

Dnr. LE/218/2024

§ 34 Byggnads- och miljönämnden i Lemland och Lumparland 15.4.2024

Byggnads- och miljönämnden i Lemland har för år 2024 fått i uppdrag att undersöka möjligheterna till en gemensam byggnadsinspektion på Södra Åland (mål 7 i verksamhetsplanen). I uppdraget ingår att kartlägga intresset bland de andra kommunerna på Södra Åland för saken. Den gemensamma byggnadsinspektionen skulle sköta bygglov, bygganmälningar samt ärenden som rör de enskilda avloppen. Därtill administrationen och utvecklingen av adresssystemet.

De flesta kommuner har idag en egen byggnadsinspektör på deltid. På södra Åland är det endast Jomala som har renodlat byggnadstillsynen både på tjänstemannasidan och på nämndsidan. Hos övriga kommuner på södra Åland är byggnadstillsynen en del av övriga kommunaltekniska uppgifter.

PBL 14 §. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet

I varje kommun ska det finnas en byggnadsnämnd som ska sköta kommunens uppgifter inom byggnadsväsendet och utöva den närmare tillsynen över byggnadsverksamheten. Byggnadsnämndens uppgifter får inte överföras på kommunstyrelsen. Flera kommuner kan utse en gemensam byggnadsnämnd.

För byggnadsrådgivning och byggnadstillsyn ska kommunen ha en byggnadsinspektör. Om det är ändamålsenligt med hänsyn till skötseln av uppgifterna kan flera kommuner ha en gemensam byggnadsinspektör. Kommunen kan också med stöd av avtal låta en annan kommuns eller ett kommunalförbunds tjänsteman sköta byggnadstillsynen. Bestämmelser om den behörighet som krävs av byggnadsinspektören utfärdas genom landskapsförordning.

Byggnadsnämnden kan överföra sin beslutanderätt till byggnadsinspektören.

Byggnadsinspektören har rätt att överföra ett delegerat ärende till byggnadsnämnden för avgörande. Ärenden som gäller tvångsåtgärder och rättelseyrkande av byggnadsinspektörens beslut ska alltid avgöras av byggnadsnämnden.

Byggnadstillsyneverksamheten är myndighetsutövning. De formella kraven samt även de tekniska kraven på behandling av bygglovsansökningar och därtillhörande ärenden ökar år för år. Kraven är samma i alla kommuner oberoende av storlek. Men det är i praktiken omöjligt att man inom de mindre kommunerna ska besitta samma specialkompetens som i större kommuner. Detta kan ge ett sämre rättsskydd i mindre kommuner än i större samt kan även betyda sämre arbetsförhållanden för deltids byggnadsinspektörerna i jämförelse med kollegerna som jobbar heltid med byggnadstillsyn.

Som en del i processen har byggnadsinspektörerna i Eckerö, Hammarland samt i Jomala fått svara på ett antal frågor. Frågorna berörde antalet tillstånd under de tre senaste åren, personresursernas i nuläget samt om det finns möjlighet att inrymma en gemensam enhet för byggnadstillsyn. Ett möte hölls i Lemland den 5.3. där svaren gick igenom. Därtill analyserades fördelar och nackdelar med en gemensam byggnadstillsyn.

Nulägesanalysen visar att man på södra Åland i medeltal behandlar ca 520 ärenden per år. I detta ingår bygglov, bygganmälningar samt miljö- och avloppstillstånd. Personalstyrkan har år 2023 bestått av 3,4 inspektörer samt ca 1,4 administratörer.

Den nya organisationen föreslås bestå av fyra heltidsinspektörer samt 1,5 administratörer. Detta motiveras med att byggnadsverksamheten förväntas öka från den nuvarande nivån, att inspektörstjänsterna ska vara tillräckligt attraktiva samt att administratörerna ska kunna vikariera varandra. Inom organisationen är det tänkt att även förbättra kunskapen och uppföljningen av de enskilda avloppen. Lagstadgade uppgifter som är eftersatta idag. Den gemensamma organisationen behöver ett kansliutrymme om minst 110 m² samt arkivutrymme.

Kalkylen visar på något högre nettokostnader för åtminstone Jomala och Lemland än idag. Detta beror på att personalstyrkan föreslås ökas lite från dagens nivå. Nettokostnaderna kan variera från år till år beroende av bl a inkomsterna från tillstånden.

I materialet finns också presenterat två olika nämndförslag. Nämnden bör vara underställd värdkommunen/värdkommunförbundet.

Fördelarna och nackdelarna med en gemensam byggnadstillsyn framgår ur mötesprotokoll 18.3.2024.

Byggnads- och miljöinspektörens förslag

Nämnden beslutar sända ärendet och förslaget på utlåtande till Eckerö, Hammarland, Jomala och Lumparlands kommuner.

Beslut Nämnden omfattade byggnads- och miljöinspektörens beslutsförslag.

Bilagor Mötesprotokoll 18.3.2024
Nuläges sammanställning
Resurser och ny organisation
Budgetkalkyl, preliminär
Olika förslag på nämnder

Delgivning till parter

Delgivning genom brev som skickats per post

Datum: 16.4.2024

Mottagare: Lumparlands kommun, Jomala kommun, Hammarlands kommun och Eckerö kommun.

Sökande av ändring

Eftersom beslutet endast gäller beredning eller verkställighet kan enligt 112 § kommunallagen rättelseyrkande inte framställas eller kommunalbesvär anföras.

Besvärsmyndighet

Möte om byggnadstillsynen på Södra Åland

Datum 18.3.2024

Plats Kommungården i Söderby

Närvarande Guy Dannström, Jomala, frånv (intervjuats separat)
Dan Vik, Hammarland
Filip Nyström, Eckerö
Emma Saarela, Eckerö
Johan Willstedt, Lemland/Lumparland

- 1) Välkomna
Willstedt hälsar välkomna
- 2) Bakgrund/Mötets syfte
Willstedt har som mål att utreda en möjlig byggnadsinspektion på Södra Åland
- 3) Nuläge
Jomala
  - Organisation, Byggnads- och miljökansli och separat Byggnämnd
  - Personal år 2023 1,6 inspektörer samt 0,6 kanslist
  - Arbetsmängd år 2023, 102 bygglov, 10 anmälningar och 10 avloppstillstånd
  - Ekonomi, ink år 2022, 83 160 euro, nettokostnad 98 420 euroHammarland
  - Organisation, byggnadsteknisk administration och nämnd
  - Personal år 2023, ca 0,65 byggnadsinsp + ca 0,1 kanslist (totalt 1 tjänsteman)
  - Arbetsmängd år 2023, 22 bygglov, 18 anmälningar och 8 avloppstillstånd
  - Ekonomi, ink 2023; 10 500 euroEckerö
  - Organisation, byggnadsteknisk administration och nämnd
  - Personal år 2023, ca 0,4 byggnadsinsp + ca 0,15 kanslist (totalt 1-2 tjänstemän)
  - Arbetsmängd år 2023, 40 bygglov, 17 anmälningar och 6 avloppstillstånd
  - Ekonomi, ink 2023; 13 100 euroLemland-Lumparland
  - Organisation, Byggnads- och miljökansli och nämnd (bl a avfallshantering o planläggning ingår)
  - Personal, ca 0,75 tjänsteman och ca 0,55 kanslist (totalt 1,0 + 0,7)
  - Arbetsmängd 2023 totalt 86 bygglov, 18 anmälningar och 18 avloppstillstånd
  - Ekonomi, inkomst 2023, 25 800 + 10 800 euro
- 4) Plan
  - a) Gemensam byggtillsyn med 4 inspektörer samt 1,5 admin.
  - b) Alternativa nämndförslag
- 5) Diskussion
  - a) Fördelar med en gemensam byggtillsyn
    - lättare att samarbeta med räddningsmyndigheten
    - möjligen större sakkunskap i nämnden
    - lättare att nyrekrytera

- lättare med semester och sjukarrangemang
  - möjlighet till specialisering/separata ansvarsområden
  - möjlighet till samma avgifter och byggregler i hela området
  - bättre service
  - jämligare beslut
- b) Nackdelar med en gemensam byggtillsyn
- längre avstånd mellan kund och kontor (tid och kostnader)
  - kopplingen till tekniska sektorn och planläggning kan bli sämre
  - sämre lokalkännedom
  - likabehandlingen kan betyda ökade krav för vissa byggherrar
- c) Synpunkter på presenterad organisation
- kan uppfattas bland politiker att man mistar inflytande
  - en större nämnd ger flera platser för förtroendevalda
  - ingen större förändring trolig, de förtroende valda litar redan idag på tjänstemannens beredning
  - Avståndet mellan periferi och kontor (i Jomala?) kan uppfattas som serviceförsämring
- d) Huvudman
- Jomala
  - Lemland
  - Hammarland
  - Södra Ålands utbildningsdistrikt
  - Annan
- e) Kontorets placering
- Jomala bör anses vara den centralaste platsen för kontoret
  - Mottagningspunkter i Eckerö och Lumparland bör övervägas
- f) Finansiering
- Avgifter + per innevånare
  - Avgifter + per lov
  - Avgifter + per innevånare/antal lov
- 6) Övrigt
- Kontoret kan efter övervägande åta sig också andra arbetsuppgifter
  - Kanske borde även ett planläggningskontor skapas vid sidan
  - Storleken på nämnden
- 7) Hur går ärendet vidare
- Rapport/förslag från Lemland
  - Utlåtanderunda bland de övriga kommunerna

Johan Willstedt
Byggnadsinspektör
Lemland/Lumparland

Nuläges sammanställning

	BLOV	BANM	Summa	EA	TOTALT	andel av totalen
Eckerö						
2021	80	13	93	11	104	16,7 %
2022	50	13	63	8	71	13,4 %
2023	40	17	57	6	63	15,1 %
Hammarland						
2021	49	20	69	16	85	13,7 %
2022	46	23	69	7	76	14,4 %
2023	22	18	40	8	48	11,5 %
Jomala	*)					
2021	216	16	232	20	252	40,6 %
2022	183	55	238	15	253	47,8 %
2023	164	10	174	10	184	44,1 %
Lemland						
2021	88	27	115	19	134	21,6 %
2022	66	18	84	14	98	18,5 %
2023	65	12	77	13	90	21,6 %
Lumparland						
2021	29	13	42	4	46	7,4 %
2022	18	5	23	8	31	5,9 %
2023	21	6	27	5	32	7,7 %
Totalt						
2021	462	89	551	70	621	
2022	363	114	477	52	529	
2023	312	63	375	42	417	
Mt	379	89	468	55	522	

*) Jomalas bygglov multip. med 1,5 p g a fler byggnader per lov

Resurser och ny organisation

Byggn inspekt.	Eckerö Nu	Ha-land Nu	Jomala Nu	Le + Lu Nu	Tot Nu	Förslag Ny org.	Byggtillsyn, EA, Adr.
Led insp						1,0	
Insp EA + Vägnamn						1,0	
B insp	0,40	0,65	1,60	0,75	3,40	2,0	
EA tömn uppfölj						0,1	ny uppg.
Byråpers	0,15	0,10	0,60	0,55	1,40	1,4	
	0,55	0,75	2,20 (3,0 tj)	1,30	4,80	5,5	
Blov (M21-23)	71	59	188	123	441	Bygg ären 441	EA 50
Lov/resurs Mt	129,1	78,7	85,5	94,6	129,7	80,2	

Kansliutrymme	(Tillängligt)	kvm
Chef		15
2 Admin		20
3 insp		30
Mötesrum/paus		20
Toa		5
Omkf		10
Tambur/Vänt		10
	ca	110
Arkiv	ca	12

Budgetkalkyl, preliminär

Jomala ekonomi	Byggtillsyn		Ny org.	
	2,2 pers 2021	2,2 pers 2022	2023	5,5 pers 2,5 x Jom 2022
ext utgifter	147 803	170 144		425 360
int utgifter	12 068	14 723		36 808
Inkomster	-113 601	-77 680		-194 200
Nto Summa	46 270	107 187		267 968
Kostnadsteckn	71,06 %	42,02 %		42,02 %

Full kostnadsteckning betyder höjning av avgifterna 1,4 gånger.

Nettokostn

/tillst 194 194

Nettokostnadsförslag 1 befolkningsbaserad

	Befolkning		Att betala	Kostade 2022 nto
Jomala	5500	51,89 %	139 040 euro	107 187 euro
Lemland	2150	20,28 %	54 352 euro	44 745 euro
Hammarland	1600	15,09 %	40 448 euro	euro
Eckerö	980	9,25 %	24 774 euro	euro
Lumparland	370	3,49 %	9 354 euro	14 830 euro
	10600		267 968	

Nettokostnadsförslag 2, tillståndsbaserad

	Lov Mt		Att betala	Kostade 2022 nto
Jomala	230	45,73 %	122 530 euro	107 187 euro
Lemland	107	21,27 %	57 003 euro	44 745 euro
Hammarland	59	11,73 %	31 432 euro	euro
Eckerö	71	14,12 %	37 824 euro	euro
Lumparland	36	7,16 %	19 179 euro	14 830 euro
	503	100,00 %	267 968	

Nettokostnadsförslag 3, befolknings- och tillståndsbaserad

	50 % Befolkning		50 % Lov Mt		Att betala	Kostade 2022 nto
Jomala	5500	51,89 %	230	45,73 %	130 785 euro	107 187 euro
Lemland	2150	20,28 %	107	21,27 %	55 677 euro	44 745 euro
Hammarland	1600	15,09 %	59	11,73 %	35 940 euro	euro
Eckerö	980	9,25 %	71	14,12 %	31 299 euro	euro
Lumparland	370	3,49 %	36	7,16 %	14 266 euro	14 830 euro
	10600	100,00 %	503	100,00 %	267 968	

Olika förslag på nämnder

Förslag 1

Nämnd	ledam.
Jomala	3
Lemland	2
H:land	2
Eckerö	1
Lu:land	1
<hr/>	
	9

Förslag 2

Nämnd	ledam.
Jomala	2
Lemland	1
H:land	1
Eckerö	1
Lu:land	1
<hr/>	
	6

Stadga för Danells gåvokonto

Lumparlands kommun

Lumparlands kommun

Antagen av kommunfullmäktige genom § xx/xx.xx.2024.

1 § *Kontots ändamål*

Detta kontos ändamål är att användas till förmån för de boende på serviceboendet Kapellhagen. Skulle serviceboendet Kapellhagen i framtiden upphöra ska kontots ändamål vara att användas till förmån för de boende på annat serviceboende som kommer i dess ställe.

2 § *Kontots kapital och dess förkovran*

Kontots kapital består av penningmedel som tillkommit kontot genom avkastning från de gåvoobjekt som donerades till kommunen av Olof Danell, bror till Börje Danell, under år 2021.

Kontots kapital förkovras genom avkastning från de av Olof Danell givna gåvoobjekten.

3 § *Kontots användning*

Kontot ska i första hand användas för de ändamål som framgår av till denna stadga bifogad förteckning (Bilaga) för de boende på serviceboendet Kapellhagen eller annat serviceboende som kommer i dess ställe och i andra hand till övriga kvalitetshöjande satsningar för de boende på serviceboendet Kapellhagen eller annat serviceboende som kommer i dess ställe.

4 § *Kontots förvaltning*

Kommunstyrelsen handhar kontots förvaltning. En redovisning över förvaltningen av kontot ska årligen lämnas till kommunfullmäktige senast i samband med fastställande av kommunens årliga bokslut. Ur denna redovisning ska framgå kontots medel vid årets början, de medel som kontot förkovrats med eller nyttjats under året och till vilket ändamål samt kontots medel vid årets slut.

För det fall en förvaltning vill använda kontots medel i enlighet med 3 § ska en anhållan inlämnas till kommunstyrelsen.

Kommunkansliet handhar kontots bokföring.

5 § *Ikraftträdande och ändring av stadgan*

Denna stadga gäller från att den antagits av kommunfullmäktige.

Om ändringar i denna stadga beslutar kommunfullmäktige.

- Bilaga, Behov och önskan till Kapellhagen ESB

Folkhälsan i Lumparland rf

26.3.2024

Lumparlands kommun
Kyrkvägen 26
22630 Lumparland

Referens: Ärendenr 212/2022; Projektbidrag 2023

REDOVISNING AV PROJEKTKOSTNADER

Folkhälsan i Lumparland beviljades 608 euro i projektbidrag 16.2.2023 för nya omklädningsrum på stranden och beviljades senare ändring av projektändamål till "Nödvändig upprustning av befintligt omklädningsrum" när projektet med nya omklädningsrum inte kunde förverkligas.

Föreningen har inte haft några kostnader för detta projekt, i.o.m. att vi kunde använda material som blivit över från föregående projekt.

Föreningen anhåller dock om att inte behöva återbetala projektbidraget, utan istället få använda det till rivningskostnaderna för nuvarande omklädningsrum – utan att det minskar på projektbidraget för 2024 som beviljats.

Med vänlig hälsning,

Sofi Lundberg
Ordförande, Folkhälsan i Lumparland

Resultaträkning

Kostnadsställen 180 - Simstrandens omklädningsrum

01.01.2023 - 31.12.2023

01.01.2022 - 31.12.2022

Resultaträkning

ORDINARIE VERKSAMHET

INTÄKTER

3010 Kommunala ersättningar och understöd	608,00	0,00
SUMMA INTÄKTER	608,00	0,00
RESULTAT AV ORDINARIE VERKSAMHET	608,00	0,00
RESULTAT FÖRE INVESTERINGS- OCH PLACERINGSVERKSAMHET	608,00	0,00
RESULTAT FÖRE EXTRAORDINÄRA POSTER	608,00	0,00
Räkenskapsperiodens över-/underskott	608,00	0,00

Hänvisning
Landskapets program för integrationsfrämjande

Bilaga – Ks § 78

Kontaktperson
Dan Sundqvist, specialsakkunnig i integration
Dan.sundqvist@regeringen.ax
018 25 200

Ärende

Utkast till landskapsregeringens program för integrationsfrämjande

Landskapsregeringen har berett ett utkast till landskapsregeringens program för integrationsfrämjande för åren 2024 – 2027. Målet med programmet är att främja ett inkluderande samhälle där alla, oavsett bakgrund, känner sig välkomna och har möjlighet att aktivt delta i samhällslivet. Programmets syfte är att utveckla ett dynamiskt och anpassat tillvägagångssätt för att effektivt stödja de individer som söker en tillvaro på Åland, med ett särskilt fokus på att omfamna mångfald och hantera nutida utmaningar på ett öppet och engagerat sätt.

Landskapsregeringen begär nu in utlåtanden i syfte att säkerställa att programmet är välgrundat och omfattar relevanta perspektiv. Ert remissvar kan innehålla både allmänna kommentarer gällande programmets övergripande inriktning samt eventuellt specifika förslag till förändringar eller tillägg.

För att synpunkterna ska kunna beaktas i det fortsatta beredningsarbetet ska det vara landskapsregeringen tillhanda **senast den 24 maj 2024**. Remissvaren ska skickas elektroniskt till registrator@regeringen.ax. Märk försändelsen **ÅLR 2024/2867**.

Specialsakkunnig

Dan Sundqvist

BILAGOR

Utkast till landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2024–2027

SÄNDLISTA

Ålands landskapsregerings avdelningar
Ålands landskapsregerings myndigheter
Ålands kommuner
Ålands kommunförbund
Kommunernas socialtjänst
Arbetarnas bildningsförbund, ABF
Bärkraft
Finlands Röda Kors, Ålands distrikt
Finlands Röda Kors, Ålands mottagningscenter
Folkhälsan på Åland
Funktionsrätt Åland
Rädda Barnen
SKUNK
Ålands mångkulturella förening
Ålands näringsliv

Landskapsregeringens integrationsfrämjande program 2024–2027

ETT TRYGGT, ÖPPET OCH FRAMTIDSSÄKRAT ÅLAND

Dnr: 2024/2867

Datum: 25.4.2024

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

”Åland ska vara ett öppet och välkomnande samhälle där inkludering står i centrum. För att förverkliga detta mål är språkinlärning en hörnsten i integrationspolitiken. Barn och unga måste få en inkluderande miljö som främjar språkutveckling och skapar en känsla av samhörighet genom utbildningssystemet, där kunskaper om det åländska samhället integreras i läroplanen. Vuxna inflyttade erbjuds språkkurser som syftar till att förbättra möjligheterna till arbete och sysselsättning.”

Ur Landskapsregeringens regeringsprogram

Ett tryggt, öppet och framtidssäkert Åland

December 2023

Innehållsförteckning

Förord.....	2
1 Historisk tillbakablick.....	3
1.1 Mänskliga rättigheter och konventioner.....	3
1.2 Hållbarhet, tillgänglighet och delaktighet.....	5
2 Lagstiftning och ansvarsfördelning.....	6
2.1 Det strukturella ansvaret.....	6
2.2 Åtgärder på individnivå.....	8
2.3 Tredje sektorns roll.....	9
3 Migration - statistik.....	10
3.1 Födelseort och kön på Åland.....	10
3.2 Språk och åldersstruktur.....	12
3.3 Medborgarskap och hembygdsrätt.....	15
3.4 Delaktighet och tillit.....	16
4 Strategisk inkludering.....	17
4.1 Information och stöd.....	17
4.2. Förvärvsarbete.....	26
4.3 Hälsa och välmående.....	28
4.4 Delaktighet och goda relationer.....	31
4.5 Humanitära insatser.....	34
5 EU:s programperiod 2021–2027.....	38
6 Uppföljning.....	41
7 Slutord.....	43
8 Begreppslista.....	44

Förord

Ålands landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2024–2027 är framtaget i förändringarnas tid med utgångspunkt i det aktuella globala och nationella sammanhanget som präglas av kontinuerliga förändringar inom migrations- och integrationsområdet.

Programmet strävar efter att skapa en dynamisk och väl anpassad strategi för en effektiv integrationsprocess för de individer som söker en trygg tillvaro på Åland. I denna tid av osäkerhet och ständig förändring är detta program tänkt att fungera som en källa till vägledning och inspiration. Åland strävar efter att vara en inkluderande plats där individer från olika bakgrunder kan finna möjligheter och blomstra, genom att omfamna mångfald och möta de aktuella utmaningarna med en öppen och engagerad hållning.

Ålands Landskapsregering strävar efter att inta rollen som en proaktiv aktör samt en förespråkare för en inkluderande framtid på Åland. Landskapsregeringens program ska enligt landskapslagen om främjande av integration (ÅFS 2012:74) uppdateras vart fjärde år. Landskapsregeringen avser att det ska klarläggas hur en eventuell ny integrationslagstiftning på Åland kan utformas och tar samtidigt ställning till hur ett framtida program ska utformas.

ÅSUB:s rapport om hur det är att leva och bo som inflyttad på Åland lyfte språket, arbetsmarknaden, information, hälsa samt tillgång till hälsovård som viktiga delar för integration och delaktighet i det åländska samhället. Utgående från rapporten, landskapslagen om främjande av integration och mänskliga rättigheter, fortsätter landskapsregeringens prioritera följande temaområden för integration:

1. Information och stöd
2. Inledande kartläggning, vägledning och
3. Validering
4. Tillgång till språk
5. Livslångt lärande
6. Förvärsarbete och meningsfull
7. Sysselsättning
8. Hälsa och välmående
9. Delaktighet och goda relationer
  - förebyggande av främlingsfientlighet och diskriminering
10. Ökad beredskap i en föränderlig värld
11. Uppföljning och utvärdering

Landskapsregeringen åtar sig att aktivt ge stöd och rådgivning till kommunerna samt föra en dialog med kommuner, KST och andra myndigheter kring integrationsarbetet för invånare som ännu inte fått finländskt medborgarskap och omfattas av integrationslagstiftningen. Slutligen understryker Ålands landskapsregering sitt åtagande att regelbundet revidera och anpassa lagstiftning för att säkerställa dess relevans och effektivitet i mötet med de nuvarande utmaningarna som Åland står inför.

1 Historisk tillbakablick

Den globala migrationen är omfattande och motiveras av olika push- och pullfaktorer. Människor migrerar av många olika orsaker; för att man vill, kan eller upplever att det är enda sättet att få bättre levnadsvillkor och möjligheter. Utflyttningen, emigrationen, påverkas av olika pushfaktorer, det vill säga orsaker och förhållanden som får människan att söka sig bort från en plats. Pullfaktorer å sin sida kännetecknas av olika orsaker och faktorer som gör att människor upplever att orten har en attraktionskraft.

Ålänningarnas emigration, särskilt till Amerika runt 1900, var betydande. Mellan 1893 och 1924 löste cirka 7200 ålänningar (25% av befolkningen) ut pass, men alla passuttagare emigrerade förvisso inte.¹ Utvandring från Skandinavien och Europa mellan 1840 och 1914 motiverades av svåra levnadsvillkor och inkluderade faktorer som svält, fattigdom, religiös förföljelse och brist på arbetsmöjligheter.²

Inflyttningen till Amerika under denna period stimulerades av kampanjer som lockade med löften om odlingsmark, arbete och nya möjligheter. Nu liksom förr präglas push-faktorerna av svåra livsförhållanden som naturkatastrofer, krig eller svält. Även idag inkluderar de sociala faktorer som hög kriminalitet, brist på arbete eller bostäder. Åland har sedan 1970-talet upplevt en växande befolkning, särskilt genom inflyttning från närregionen och de baltiska länderna efter EU-utvidgningen 2004 och 2007.

Under 2000-talet har inflyttningen till Åland huvudsakligen varit arbetskraftsinvandring eller kopplad till kärlek, familj eller studier. Inflyttningen har diversifierats, vilket har ökat språklig mångfald och representation av olika nationaliteter på Åland. Mariehamn har sedan 1990-talet erbjudit kommunplatser för kvotflyktingar, och från 2015 har fler åländska kommuner ingått avtal med Finland för att erbjuda platser för flyktingmottagning.

1.1 Mänskliga rättigheter och konventioner

Deklarationen av de mänskliga rättigheterna är ett dokument på 30 artiklar som förklarar våra mänskliga rättigheter. I och med att FN:s medlemsländer skrev under dokumentet år 1948 ansågs de grundläggande mänskliga rättigheter gälla alla människor. Som medlemsnation tryggar Finland³ vars och ens grundläggande rättigheter och friheter i grundlagen.⁴

FN:s konventionerna grundar sig på principerna i förklaringen om de mänskliga rättigheterna och är juridiskt bindande för de stater som har godkänt konventionerna. Staterna ska genom konventionerna trygga rättigheterna både för sina egna medborgare och för övriga människor i landet.

FN:s flyktingkonvention från 1951⁵, samt dess tilläggsprotokoll från 1967, är en överenskommelse som lyfter flyktingars rättigheter. Konventionen tar upp vilka skyldigheter en stat har vid behandlingen av flyktingar. Den tar också upp vilka personer som räknas som flyktingar och vilka som inte gör det (exempelvis krigsförbrytare).

---

¹ Ålands emigrantinstitut, <https://www.eminst.net/sv/alandsk-emigration>

² Under en något längre period 1849-1939 uppskattas 60 miljoner migrerar från Europa. Se exempelvis Castles, Stephen & Miller, Mark J. *The age of migration: international population movements in the modern world* (4. ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2009), s. 2, och 84.

³ ÅFS 1990:61, Ur Ålands bifall "... bestämmelser i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt i tilläggsprotokollen till konventionen träder i kraft på Åland till de delar den ingångna överenskommelsen innebär avvikelser från självstyrelselagen."

⁴ "Om något internationellt människorättsorgan skulle anse att något människorättsavtal som Finland ratificerat skulle stå i strid med Finlands lagstiftning på Ålands område, skulle Åland liksom Finlands statsmakt tvingas ge efter. I grundlagsutskottets betänkande [GrUB 15/1990] understryks att en eventuell överträdelse av självstyrelselagen i samband med att ett internationellt fördrag införs inte eliminerar den folkrättsliga skadligheten för finska staten som bygger på att fördraget har ingåtts för Finlands vidkommande utan att dess tillämpningsområde på vederbörligt sätt begränsats i fråga om landskapet." Markku Suski, *Ålands konstitution : En sammanställning av material och tolkningar i anslutning till självstyrelse för Åland* (Åbo Akademi Förlag, 2005), s. 284

⁵ <https://www.unhcr.org/about-unhcr/who-we-are/1951-refugee-convention>

De mänskliga rättigheterna fastställs även genom EU:s så kallade Rättighetsstadga, vilken är bindande för samtliga medlemsnationer i EU. I stadgan stipuleras att:

Unionen ska bidra till att bevara och utveckla dessa gemensamma värden med respekt för mångfalden i Europas folks kultur och traditioner samt för medlemsstaternas nationella identitet och organisering av sina offentliga myndigheter på nationell, regional och lokal nivå. Den ska söka främja en balanserad och hållbar utveckling och ska trygga fri rörlighet för personer, tjänster, varor och kapital, samt etableringsfrihet.⁶

I november 2020 antog EU en ny handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati för perioden 2020–2024. Handlingsplanen stakar ut unionens prioriteringar på dessa områden. Genomförandet av handlingsplanen är institutionernas och medlemsstaternas gemensamma ansvar. Handlingsplanen är ett strategiskt, övergripande ramverk med fem prioriterade områden.

1. Skydda och stärka individer;
2. Bygga motståndskraftiga, inkluderande och demokratiska samhällen;
3. Främja ett globalt system för mänskliga rättigheter och demokrati;
4. Utnyttja möjligheterna och möta utmaningarna som kommer med ny teknologi;
5. Leverera genom att arbeta tillsammans.

Finland deltar i utvecklingen och genomförandet av ett normverk för mänskliga rättigheter, exempelvis i form av konventioner och initiativ till resolutioner i olika internationella organisationer. Internationellt finns möjligheten att lyfta aktuella människorättsfrågor och frågor som tidigare har fått mindre uppmärksamhet.⁷

Som ett skydd mot alla former av diskriminering lyfts i Artikel 7 i konventionen om de mänskliga rättigheterna att alla människor ska vara lika inför lagen och vara berättigade till samma skydd av lagen utan att diskrimineras.

Med avstamp i de mänskliga rättigheterna har idag merparten av länderna runt om i världen en lagstiftning mot diskriminering. Diskrimineringslagens⁸ syfte är att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter. Grunderna för diskriminering är ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Över hälften av EU:s befolkning anser att rasdiskrimineringen är utbredd i deras hemländer.⁹

Med stöd i Barnkonventionens artikel 2 och artikel 30 måste staten ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barn skyddas mot alla former av diskriminering och att barn som tillhör en minoritet ska ha rätt till sitt kulturliv, religion och språk.¹⁰

Mål:

- De mänskliga rättigheterna uppfylls tvärsektorielt av det offentliga Åland

---

⁶ [Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna \(2010/C 83/02\)](#), stadgan är bindande för samtliga EU-stater och därmed även Åland.

⁷ <https://um.fi/finlands-manniskorattspolitik-i-internationella-organisationer>

⁸ Landskapslag om tillämpning av diskrimineringslagen (ÅFS 2022:43) & Diskrimineringslag (FFS 2014/1325)

⁹ Eurobarometer 2019, diskriminering i EU.

¹⁰ Ålands lagting gav sitt bifall till barnkonventionen 1991

Åtgärder:

- ✓ Kunskapshöjande insatser, spridning av mänskliga rättigheter

1.2 Hållbarhet, tillgänglighet och delaktighet

Ålands integrationspolitik strävar efter att främja ett inkluderande samhälle genom att hantera diskriminering och främja mångfald. En framgångsrik integrationspolitik innebär att samhället effektivt tar vara på nyvunnen kompetens och humankapital genom aktiv språkundervisning, en öppen arbetsmarknad och ett stort medborgarengagemang.

Integrationsarbetet bör vara anpassningsbart för att adressera både aktuella och framtida utmaningar och möjligheter. Det strävar efter att skapa likvärdiga möjligheter för tillväxt och hållbar utveckling genom att främja makt, inflytande, ekonomisk självständighet och likabehandling.

Den övergripande målsättningen i landskapsregeringens program för integrationsfrämjande är, i enlighet med lagstiftningen, att skapa och upprätthålla ett inkluderande samhälle med förutsättningar för alla som bor på Åland att ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Fokusområden inom programmet är hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål ett¹¹ och två¹² som handlar om ett tillgängligt samhälle med språk, utbildning, arbete och sysselsättning, hälsa och sjukvård samt främjande av delaktighet, goda relationer och förebyggande av främlingsfientlighet samt diskriminering. Utvecklingsmål fem¹³ omfattar hur Ålands attraktionskraft ska uppnå hållbar inflyttning.

För att möta arbetskraftsbehoven och kompensera för stora pensionsavgångar fokuserar Åland på rekrytering av kvalificerad arbetskraft. Inflyttning kräver dock också aktivt integrationsarbete för att säkerställa att de som flyttar till Åland kan stanna och känna sig delaktiga i samhället. En grundläggande förutsättning är att skapa inkluderande förhållanden för alla invånare. Enligt den åländska tillväxtstudien är in- och återflyttning avgörande för arbetskraftsförsörjningen, vilket är nödvändigt för att upprätthålla välfärden och främja samhälls- och ekonomisk utveckling.

En viktig aspekt är att integrationspolitiken måste bygga på individens rätt till utveckling, delaktighet och självförsörjning och ta hänsyn till olika bakgrunder och erfarenheter. Kön- och jämställdhetsaspekter samt ett barnrättsperspektiv är viktiga dimensioner inom integrationsarbetet. Ålands integrationspolitik förutsätter att gemensamma normer och mötesplatser, där det svenska språket ses som en gemensam kommunikationsgrund. Den inflyttade individen har också ett eget ansvar för att forma sitt liv och anpassa sig till det åländska samhället.

Hälsa och delaktighet betraktas som grundläggande för en framgångsrik integrationsprocess och en socialt hållbar samhällsutveckling. Enligt WHO är hälsa en mänsklig rättighet och bör integreras i alla politikområden. Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda strävar efter att skapa en attraktiv miljö med positiva incitament för inflyttning och återinflyttning för att främja en blomstrande befolkning som väljer att stanna kvar på de fredliga öarna.

---

¹¹ Strategiska utvecklingsmål 1: Välmående människor vars inneboende resurser växer

¹² Strategiska utvecklingsmål 2: Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

¹³ Strategiska utvecklingsmål 5: Attraktionskraft för boende, besökare och företag

2 Lagstiftning och ansvarsfördelning

I januari 2013 formaliserades det integrationsfrämjande arbetet på Åland genom att landskapslagen om integrationsfrämjande (ÅFS 2012:74), den så kallade "integrationslagen", trädde ikraft. Integrationsarbetet kring vissa inflyttade grupper¹⁴ omfattas inte av den åländska lagen utan faller in under rikslagstiftningen.

Den åländska integrationslagstiftningen föreskriver att Ålands landskapsregering ska göra upp ett program för integrationsfrämjande åtgärder med mål och åtgärder för fyra år i taget. Lagen föreskriver också att kommunerna, enskilt eller gemensamt, ska uppgöra liknande program för sina ansvarsområden för fyra år i taget. Sammantaget bildar dessa, samt lagens övriga föreskrifter, en helhet med syfte att främja integration för invandrare.

2.1 Det strukturella ansvaret

Det integrationsfrämjande arbetet är till sitt innehåll sektorsövergripande och förutsätter ett tätt samarbete mellan olika förvaltningsområden på riksnivå, landskapsnivå och kommunal nivå. Samverkan mellan offentliga sektorns aktörer och organisationer inom tredje sektorn är avgörande för effektiv integration.

Ålands landskapsregering

Integrations- och inkluderingsfrågor berör många politikområden och inkluderar till exempel lagstiftning, insatser inom arbetsmarknad, social- och hälsovård, utbildning samt arbetet mot diskriminering. Inom dessa nämnda politikområden har landskapsregeringen och landskapsregeringens underlydande myndigheter en central roll, där policysamverkan mellan politikområdena och deras myndigheter är avgörande.

Vid regeringskansliet på Ålands landskapsregering arbetar en specialsakkunnig i integration med rådgivning, information och uppföljning. Rollen är samordnande till sin natur och en länk mellan beslutsfattare, myndigheter, kommuner, organisationer och tredje sektorn.

Landskapets lagstadgade integrationsfrämjande åtgärder är grundläggande samhällsinformation om Åland, att besluta om utvecklandet, utvärdera och integrationen i landskapet. Basservicen som Ålands landskapsregering, underlydande myndigheter och kommuner tillhandahåller ska tillgängliggöras så att det också passar för invandrare.¹⁵

Ålands kommuner

Kommunernas roll i det integrationsfrämjande arbetet är centralt för den enskilda individen. Alla invandrare i kommunen omfattas av kommunens program. Kommunen behöver vara extra uppmärksam på kommuninvånare som inte automatiskt fångas upp av det sociala trygghetssystemet, det vill säga barn som inte är i barnomsorg, ungdomar som varken arbetar eller studerar, personer som är vårdlediga, sjukskrivna, sjukpensionärer och pensionärer.

Enligt lag är kommunen allmänt ansvarig och samordningsansvarig för utvecklandet av invandrarnas integration samt för planeringen och uppföljningen av integrationen på lokal nivå.¹⁶ Kommunen har ett ansvar om att informera och tillgängliggöra samhället och kommunens utbud av tjänster och service som riktas till

---

¹⁴ Landskapslagen ska inte tillämpas på personer som söker internationellt skydd eller som rör sig i landet med visum eller visumfritt. Lagen ska inte heller tillämpas på personer som för första gången ansöker om uppehållstillstånd innan tillståndet har beviljats. Finska medborgare omfattas heller inte av lagen.

¹⁵ ÅFS 2012: 74 6 §

¹⁶ ÅFS 2012:74 24 §

personer i alla åldrar. Ansvarer omfattar även att löpande kontrollera att information och tjänsteutbud är tillgängliga eller om det ligger till grund för en skälig anpassning. Integrationslagen stipulerar om ordnande av integrationsfrämjande åtgärder och tjänster som del av kommunernas basservice, vägledning och rådgivning, samt inledande kartläggning och individuella eller familjevisa integrationsplaner.¹⁷ Kommunernas integrationsfrämjande program ska definiera kommunens tvärssektoriella arbete mer i detalj.¹⁸

I lagen stipuleras att en kommun, eller flera kommuner tillsammans, upprättar ett program över vilka integrationsfrämjande åtgärder som kommunen erbjuder och prioriterar. Verksamhet som berörs inkluderar bland annat sysselsättning, hälso- och sjukvård, socialvård, utbildning, barn-, äldre- och handikappomsorg, samt fritid och kultur. Syftet med programmen är att stärka det sektorsövergripande samarbetet, och skapa förutsättningar för de nya invånarna att bli delaktiga i lokalsamhället på samma villkor som övriga kommuninvånare. Kommunen kan föra dialog med utomstående aktörer (t.ex. Ams, ÅHS och KST) om att de med fördel kan skriva egna avsnitt om vilka integrationsfrämjande åtgärder och tjänster som erbjuds kommunens invånare. När kommunen upprättar sin budget och ekonomiplan ska programmet beaktas. Kommunen ansvarar också för att den egna personalen har kompetens i integrationsfrågor och att deras kunskaper utvecklas. Kommunens program ska uppdateras och godkännas av respektive fullmäktige åtminstone vart fjärde år.¹⁹ Enligt integrationslagen ska landskapsregeringen bistå med rådgivning vid upprättande av de kommunala programmen och följa upp genomförandet.

"Till uppföljningen [utförd av landskapsregeringen] av integrationspolitiken hör bland annat att följa genomförandet av de kommunala programmen för integrationsfrämjande. Stödet till kommunerna och rådgivningen i frågor som gäller främjande av integrationen ska omfatta stöd och råd till kommunerna för uppgörandet av kommunens program för integrationsfrämjande samt för arbetet med de olika integrationsplanerna."²⁰

Mål:

- Alla kommuner arbetar aktivt och sektoröverskridande med integration utifrån sitt kommunala integrationsfrämjande program.
- Alla kommuninvånare har kunskapen om och tillgänglighet till lokalsamhället, kommunens verksamheter och service.

Åtgärder:

- ✓ Landskapsregeringen tillhandahåller konkreta verktyg för att stöda kommunerna i det integrationsfrämjande arbetet.
- ✓ Rådgivning för myndigheter, kommuner och tredje sektorn gällande integrationsfrågor.
- ✓ Landskapsregeringen ser över den åländska integrationslagstiftningen.
- ✓ Landskapsregeringen följer upp ersättningsförfarandet mellan riket och åländska aktörer.

Ansvarig för ovanstående åtgärder:

- Specialsakkunnig vid regeringskansliet.

---

¹⁷ ÅFS 2012:74, 6-18§ Gäller i första hand barn, familjer och de vuxna som inte står till arbetsmarknadens förfogande (såsom exempelvis hemmavarande föräldrar, sjukskrivna, äldre). Ett samarbete mellan kommunerna och Ams uppmuntras vid uppgörande av integrationsplanerna.

¹⁸ ÅFS 2012:74 24 §

¹⁹ ÅFS 2012:74 26-27 §

²⁰ I tillämpningsanvisningarna för 29§ i ÅFS 2012:74

- Kommunerna redogör för sina åtgärder och ansvarsområden i respektive kommunalt integrationsfrämjande program.

2.2 Åtgärder på individnivå

Integrationslagen omfattar invandrare, utländska medborgare, som flyttar till Åland inom ramen för reglerad invandring, det vill säga invandrare som har ett giltigt uppehållstillstånd, uppehållsrätt eller uppehållskort i Finland samt registrerad hemkommun på Åland. En person som har uppehållstillstånd för kortare tid än ett år och som ansökt om fortsatt uppehållstillstånd skall enligt lagens tillämpningsanvisningar också anses ha flyttat till Åland.

Personer som söker asyl eller uppehållstillstånd i Finland omfattas inte av integrationslagstiftningen under tiden innan eventuellt uppehållstillstånd beviljas.²¹ Integrationslagen omfattar inte heller personer som befinner sig tillfälligt på Åland utan uppehållsrätt (EU-medborgare) eller uppehållstillstånd (övriga världen) och inte är registrerade i en åländsk kommun.

De lagstiftade åtgärderna för enskilda individer är behovsrelaterade. Personer som har finländskt medborgarskap (oavsett tidigare ursprung) omfattas varken av den åländska eller finländska integrationslagen när de flyttar inom landet, vilket däremot personer som ännu inte erhållit medborgarskap gör.

I denna lag avses med integration invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandrarerna de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samtidigt som invandrarernas möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds.²²

I den åländska integrationslagstiftningen lyfts Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (Ams) och kommunen som centrala aktörer för integrationsarbetet. Ams och kommunen ska enligt lag erbjuda inledande kartläggning, integrationsplaner²³, vägledning och rådgivning för de inflyttade som är registrerade vid myndigheten och står till arbetsmarknadens förfogande.

För inledande kartläggning av invandrare som inte registrerar sig vid Ams men som erhåller annat än tillfälligt får utkomststöd gör kommunen (om det inte uppenbart är onödigt) inledande kartläggningar tillsammans med invandrarerna inom två månader från inledd klientrelation.

Vilken instans som ansvarar för dessa åtgärder beror på om personen är i arbetsför ålder och står till arbetsmarknadens förfogande. En person som är registrerad vid Ams kan göra sin inledande kartläggning och upprätta sin integrationsplan antingen vid Ams eller som ett samarbete mellan Ams, invandrarerna och kommunen. Personer som inte är registrerade vid Ams har rätt att göra inledande kartläggningen och eventuell integrationsplan i kommunen som hen anses bo i. Utöver individuella kartläggningar och integrationsplaner kan kommunen även upprätta dem familjevis eller för barn/ungdomar. Kommunen ansvarar för att barnen blir hörda i frågor som berör dem.²⁴

---

²¹ Berörd rikslagstiftning FFS 2011/746 (Lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel), FFS 2004/301 (Utlänningslag), FFS 2010/1386 (Lag om främjande av integration).

²² ÅFS 2012:74 3 §

²³ ÅFS 2006:8 8b §

²⁴ ÅFS 2012:74 4§ samt 15§, Barnskyddslagen (FFS 41 7/2007) som äger tillämpning på Åland enligt LL (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland om barnskyddslagen. Förvaltningslagen (2008:9) för Åland 28§

Om en invandrare själv begär en inledande kartläggning av kommunen har personen, även utan att lyfta utkomststöd, rätt till en kartläggning inom 2 månader efter begäran om personen själv anses vara i behov av det. Vid kartläggningen bedöms om en integrationsplan skall upprättas. Uppdraget för kommunen och Ams samt invandrarens rätt till inledande kartläggning och integrationsplaner beskrivs närmare i lag.²⁵

Vissa sektorer i näringslivet, exempelvis specialister inom olika branscher, har ofta svårare att rekrytera kompetent arbetskraft till Åland. I verksamhetsplanen för Ams lyfts att myndigheten fortsättningsvis kommer lägga resurser på rekryteringsinsatser både på och utanför Åland genom aktiviteter inom ramen för Åland Living och genom aktivt deltagande i det europeiska nätverket inom arbetsförmedling och rekrytering, EURES. Här lyfts också vikten av inflyttade med inga eller bristfälliga kunskaper i svenska ska studera svenska för inflyttade.²⁶

2.3 Tredje sektorns roll

Tredje sektorn har en mobiliserande roll som bidrar till samhällsutvecklingen bland annat genom att lyfta och bevaka olika rättighetsfrågor i samhället. Verksamheten, nätverken och eldsjälarna i tredje sektorn kan också spela en viktig roll för den enskilde inflyttades integration. Det kan vara grunden för ett rikare socialt liv och bredare kontaktnät, ett sätt att förkovra sig, förverkliga sig själv, öva på språket och lära känna kulturen. Detta kan också vara avgörande i andra sammanhang utanför föreningsverksamheten. Nätverken lyfts som värdefulla av den inflyttade målgruppen i flera sammanhang; vid jobbsökning och för att få det vardagliga pusslet att gå ihop. Verksamheten och kraven inom tredje sektorn har ofta lägre tröskel, vilket gynnar en högre delaktighet. När bredden av kunskap, erfarenheter, frågeställningar och intressen finns representerat i tredje sektorn är det lättare att ha någon att identifiera sig med och steget för att vara med och bli delaktig blir lägre.

Tredje sektorn kan spela en viktig roll för att främja delaktighet, inkludering och goda relationer kring delade fritids- och specialintressen så som kultur, idrott och annat. Det räcker dock inte med att konstatera att "alla är välkomna", utan det krävs en ökad medvetenhet kring att synliggöra eventuella hinder för deltagande och fundera kring hur kommunikation, mötesformer och annat eventuellt kan utvecklas för att inkludera fler och förverkliga potentialen som finns.

Riktade integrationsinsatser kan göras av föreningar och dess medlemmar i samarbete med kommunernas integrationsinsatser. En dialog med tredje sektorn prioriteras inom landskapet särskilt för att samla in information om behov eller trender som kan vara av vikt för landskapets integrationsfrämjande åtgärder. Nordregios forskning *From Migrants to Workers* (2017), rapporterade att tredje sektorn kan spela en viktig roll i integrationen av invandrare, men att möjlighet att utnyttja tredje sektorns krafter är sårbar om ingen har ett uttalat ansvar för samordningen. Till kommunens lagstadgade uppdrag hör enligt integrationslagen en samordning och dialog med lokala föreningar.

---

²⁵ Läs mer om Ams roll i integrationsarbetet i Landskapslag (2012:74) om främjande av integration. Ams basservice beskrivs i Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

²⁶ Inriktning på arbetsmarknadspolitiken år 2024, ÅLR 2024/67

3 Migration - statistik

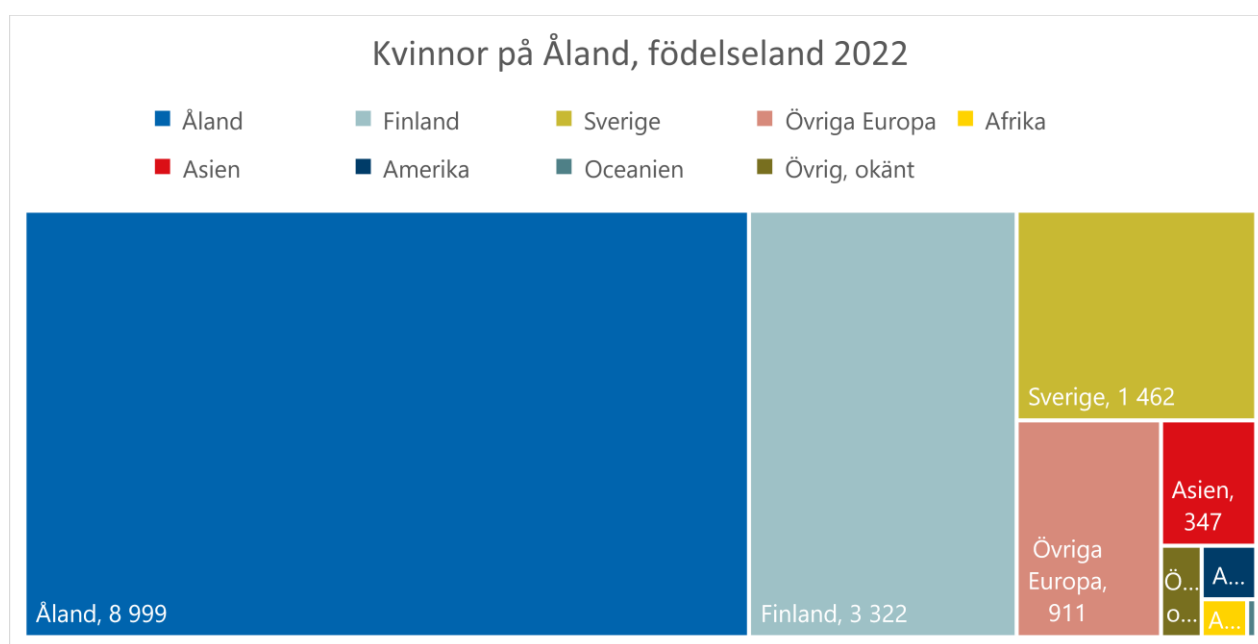
År 2020 bodde globalt sett cirka 281 miljoner människor utanför sitt födelseland, vilket utgör 3,6 procent av världens befolkning.²⁷ Majoriteten flyttar från sitt födelseland på grund av arbete, familjeband eller studier. Det finns många orsaker att flytta till Finland. De senaste åren har de viktigaste orsakerna i storleksordning varit familj, arbete, studier och internationellt skydd. I synnerhet arbetskraftsinvandringen från länder utanför Europa har ökat.

Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos kommer Finlands folkmängd att börja minska i början av 2030-talet. Utan nettoinvandring kommer den arbetsföra befolkningen i Finland att minska med över 150 000 personer fram till 2030. Om den årliga nettoinvandringen ökade med en tredjedel, skulle Finlands folkmängd börja minska först vid decennieskiftet 2040. Om nettoinvandringen ökade med hälften, skulle folkmängden nästan förbli oförändrad fram till 2060.²⁸

Invånarantalet på Åland den 31 december år 2023 uppgick till 30 547 personer. Närmare 11 500 av den åländska befolkningen är inflyttade (38 procent). Majoriteten är i arbetsför ålder. I Mariehamn är drygt 45 procent av invånarna födda utanför Åland, i skärgården närmare 38 procent och på landsbygden över 31 procent.

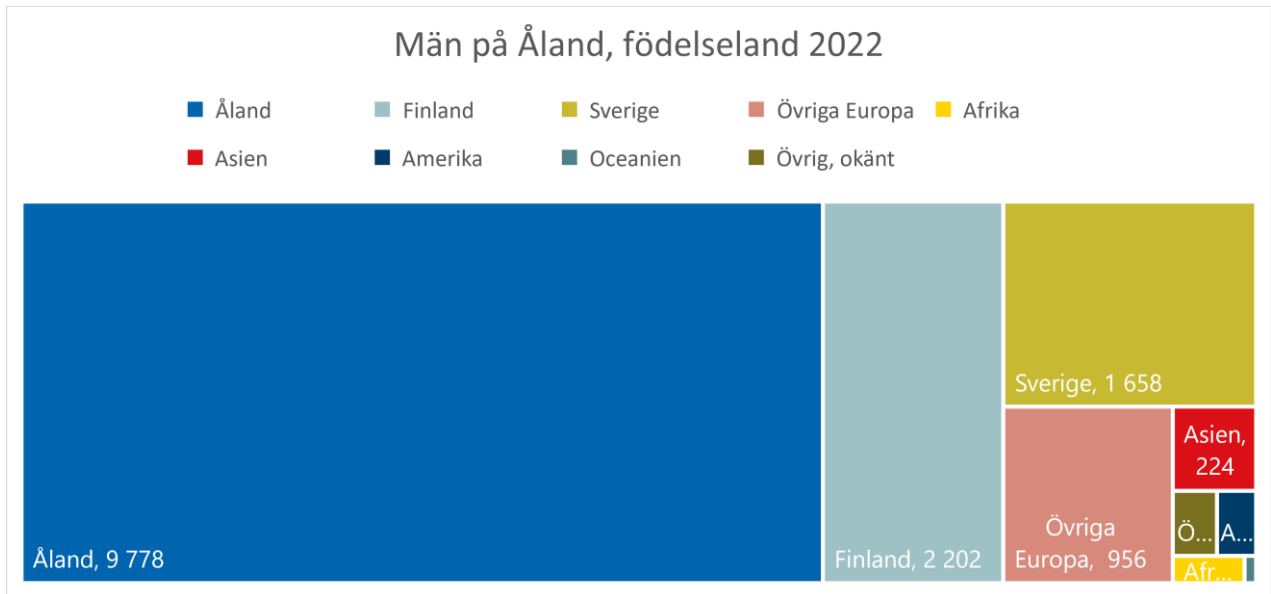
3.1 Födelseort och kön på Åland

2022 var fördelningen enligt födelseland; Åland 18 777 (Kvinnor: 8 999, Män: 9 778), Finland 5 524 (Kvinnor: 3 322, Män: 2 202), Sverige 3 120 (Kvinnor: 1 462, Män: 1 658), övriga Europa 1 867 (Kvinnor: 911, Män: 956), Afrika 112 (Kvinnor: 50, Män: 62), Asien 571 (Kvinnor: 347, Män: 224), Amerika 167 (Kvinnor: 85, Män: 82), Oceanien 20 (Kvinnor: 10, Män: 10) samt övriga/okända 201 (Kvinnor: 109, Män: 92).

²⁷ IOM, World Migration Report 2022, <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>

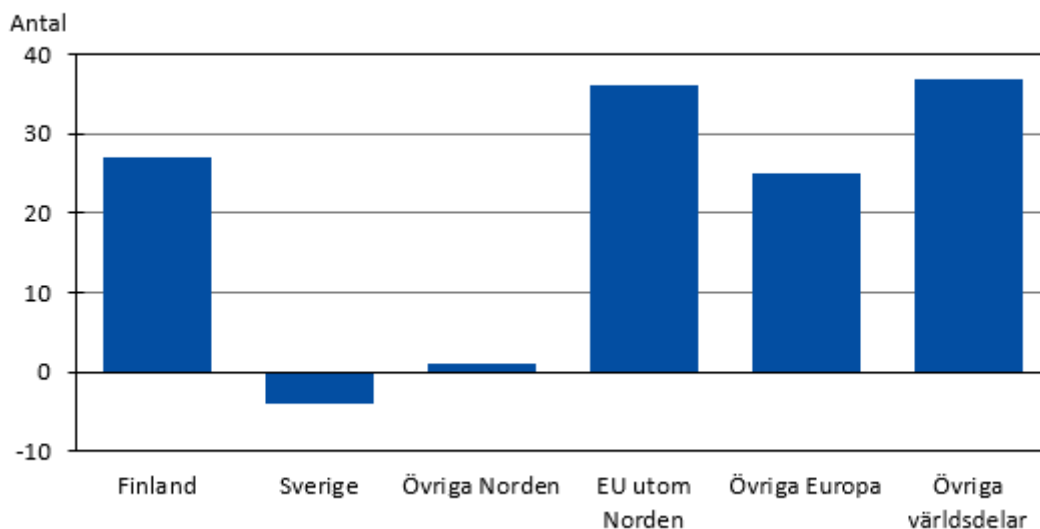
²⁸ Rotkirch, A. (2021). Syntyvyyden toipuminen ja pitenevä elinikä (Ökande fruktsamhet och längre livslängd, på finska). Statsrådets publikationer 2021:2.

År 2022 var inflyttningen från Finland 383 personer, en ökning med 80. Inflyttningen från Sverige minskade till 350 personer. Tio personer flyttade till Åland från övriga Norden, varav åtta från Danmark och två från Norge, ungefär lika många som året före. Från utomnordiska länder kom 172 personer, också det i stort sett på samma nivå som 2021.

Av den utomnordiska inflyttningen 2022 kom 74 personer från EU-länder, varav 17 från Tyskland. Nästan lika många flyttade in från Rumänien respektive Lettland, vilket särskilt för Lettlands del var mindre än året före. Ett tiotal personer flyttade till Åland från vardera Spanien, Serbien, Ukraina, Ryssland och Filippinerna. Att inte flera inflyttade noteras från Ukraina betyder att merparten av den stora mängd flyktingar som anlände 2022 inte ännu vid årsskiftet hade en åländsk hemkommun. Av den totala inflyttningen var könsfördelningen jämn, medan männen var 70 flera än kvinnorna bland de utflyttade. Flyttningen gav ett nettotillskott på 80 kvinnor och 30 män.²⁹

Flyttningsnetto efter in-/utflyttningsområde 2022

²⁹ ÅSUB, Befolkningsrörelsen 2022, slutliga siffror

I rapporten "Att leva och bo som inflyttad på Åland" framgick att de två vanligaste orsakerna bakom flytten till Åland bland inflyttade med utomnordiskt modersmål i första hand var arbete (50 procent) och i andra hand att partnern hade anknytning till Åland (27 procent). Detta var oavsett kön. Statistiskt fanns dock en markant skillnad mellan könen i de olika grupperna. Bland de som uppgav arbete som flyttningsorsak fanns en dominans av män, medan de som uppgivit anknytning som flyttningsorsak i större utsträckning representerades av kvinnor. Bland personer som flyttat inom Norden var den vanligaste orsaken till flytt att partnern hade anknytning till Åland och därefter arbetet, tryggheten och naturen.³⁰

3.2 Språk och åldersstruktur

Åläningar med annat modersmål än svenska fortsätter att öka och 2022 utgör 14 procent av befolkningen (4301 personer). Andelen med svenska som modersmål fortsätter minska och uppgick till 26 058 personer år 2022. Den enskilt största språkgruppen efter svenskan är finskan som i det närmaste konstant ligger kvar på runt 1400 personer (Kvinnor: 899, Män: 497).

År 2019 fanns den största andelen inflyttade i åldersgruppen 35–39 år där 18,5 procent hade annat modersmål än svenska och finska. Sett till hela befolkningen hade 8,8 procent annat modersmål än svenska och finska (4,7 procent). Mångfalden av språk är stor, 67 språk fanns registrerade på Åland år 2019.³¹ År 2023 hade det ökat till 72 olika modersmål på Åland.³²

År 2022 var återinflyttare över en femtedel av de inflyttade, det vill säga personer som är födda på Åland men som har bott utanför Åland en tid. Återflyttarna utgjorde 29 procent av de inflyttade från Sverige och 23 procent av de inflyttade från Finland. Av den totala inflyttningen var två tredjedelar svenskspråkiga. De svenskspråkiga som flyttade ut var lika många som de som flyttade in. För personer med andra språk bidrog till ett sammanlagt flyttningsöverskott på över 100 personer. Det största nettotillskottet kom för finska och engelska med ett tjugotal personer vardera, och för serbiska, portugisiska, spanska, tyska, ryska och tagalog med mellan 5 och 10 personer.³³

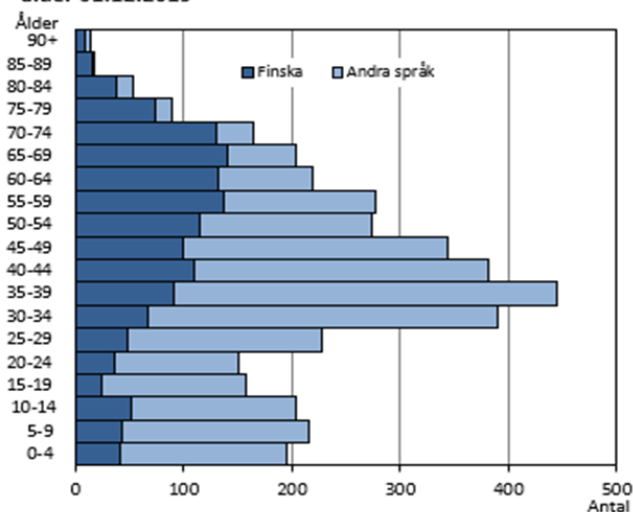
³⁰ ÅSUB Rapport 2020:3, s.3 ff

³¹ Utöver de namngivna språken uppgav ÅSUB två personer som var registrerade under "övriga språk" och 6 personer registrerade som "okänt språk".

³² ÅSUB, Åland i siffror 2023

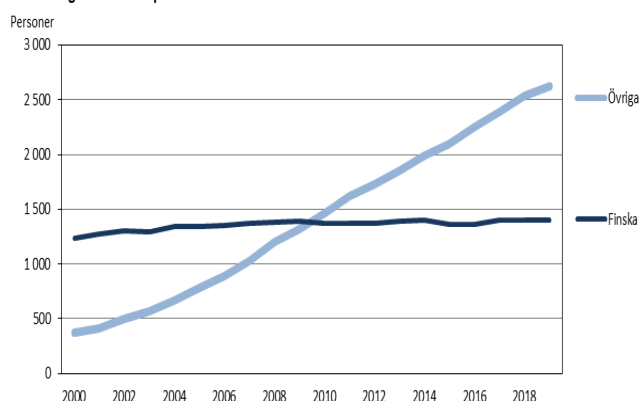
³³ ÅSUB, Flyttningsrörelsen 2022

Invånare med andra språk än svenska efter ålder 31.12.2019

Gällande personer som har annat modersmål än svenska var de som talar ett annat språk än finska i kategorin 50 år eller yngre i en majoritet jämfört med de som har finska som modersmål. I åldrarna 30–40 har totalt 22 procent annat modersmål än svenska; med en fördelning på 4 procent finska och 18 procent andra språk. Bland de icke-svenskspråkiga som har fyllt 60 år dominerar de finskspråkiga.³⁴

Befolkning med andra språk än svenska 2000-2019

Sedan 2011 har andelen elever med annat modersmål än svenska mer än fördubblats i grundskolan. Ökningen är en trend som märks i alla fyra utbildningsdistrikten. Mariehamn och övriga skärgården har konsekvent legat på en högre nivå än övriga distrikt. Ökningen har procentuellt sett varit störst inom Norra Ålands utbildningsdistrikt.³⁵ Hösten 2019 uppgick antalet till 330 elever, vilket utgör 11 procent av grundskoleeleverna. År 2019 fanns 33 olika modersmål representerade i grundskolan. Alla skolor har någon elev med främmande modersmål.³⁶ I och med att den nya läroplanen infördes 2021 tillkom nya former av språkstöd för elever med ett annat modersmål än svenska. Samtidigt fasades det tidigare stödet "stödundervisning i svenska" ut. Hösten 2022 får 94 elever förberedande undervisning och något fler flickor än pojkar erhåller detta språkstöd.

³⁴ ÅSUB, Befolkningens språk, födelseort och medborgarskap 31.12.2019

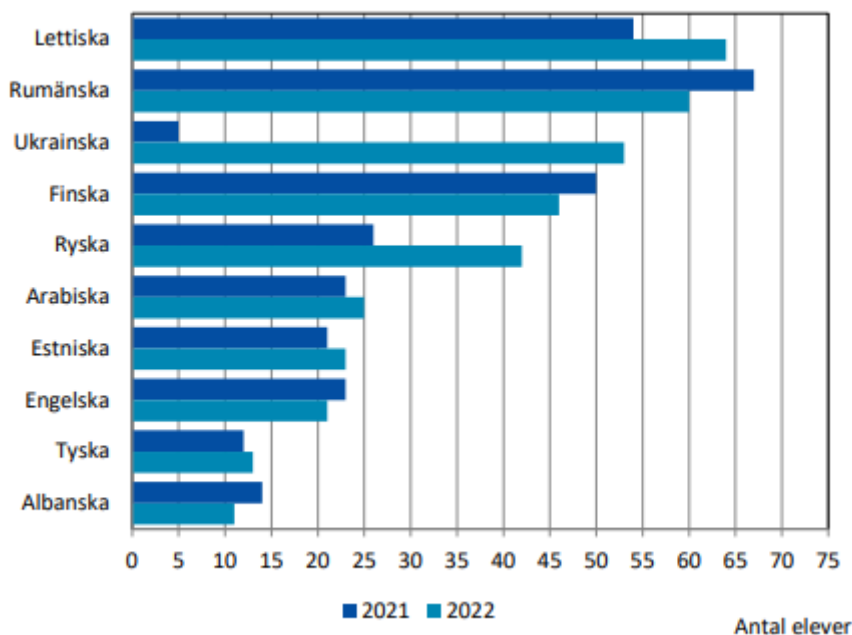
³⁵ ÅSUB, UT 2022:2

³⁶ Från 5 till 11% enligt ÅSUB:s statistikmeddelande om grundskolan:

https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/statistics/statistikmeddelande_grundskolan_2019.pdf

Förberedande undervisning ska ge eleven tillräckliga kunskaper i svenska och övriga färdigheter som behövs för att inleda allmän undervisning i grundskolan. Ett annat språkstöd som infördes var ämnesspecifikt språkstöd, vilket syftar till att ge eleven stöd i svenska för att kunna tillgodogöra sig undervisningen. Detta stöd får 42 elever hösten 2022 och även i detta fall är flickorna i majoritet. Bland elever med ett annat modersmål än svenska är det dubbelt så vanligt att få mångprofessionellt stöd i jämförelse med de som har svenska som modersmål.³⁷

Figur 2. De tio vanligaste modersmålen förutom svenska hösten 2021 och 2022

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

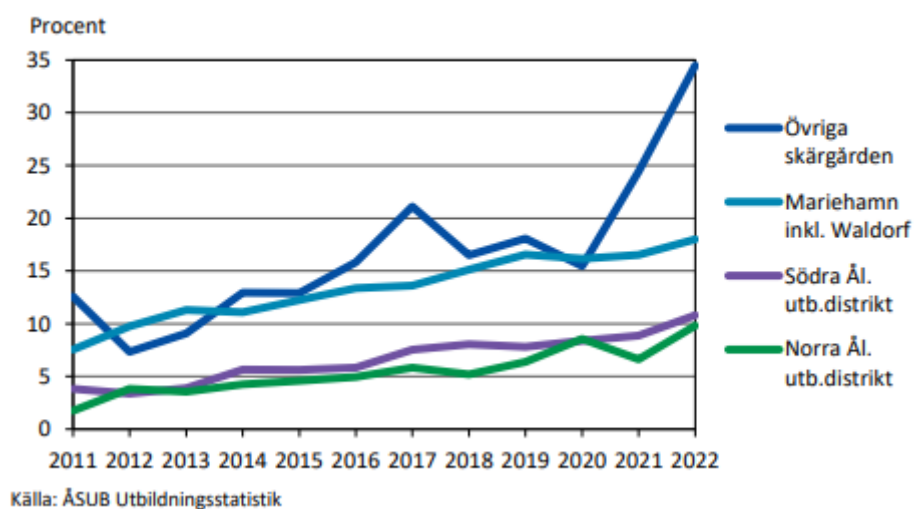
Andelen elever med ett annat modersmål än svenska uppgår till drygt 14 procent hösten 2023, en tydlig ökning i jämförelse med hösten 2010 då 4 procent hade ett annat modersmål. Hösten 2023 är de fem största språken förutom svenska i storleksordning: lettiska, rumänska, ukrainska, finska och ryska. Längre var finska det största modersmålet förutom svenska men på senare år har både lettiska och rumänska seglat upp som de två största språken. Utöver dessa språk är sedan förra året även de som talar ukrainska fler än de finsktalande.³⁸ Ökningen beror i huvudsak på att antalet barn med ukrainska och ryska som modersmål ökat kraftigt hösten 2022. Detta har resulterat i att ukrainska nu är det tredje vanligaste modersmålet förutom svenska. Skärgården har högst andel elever med ett annat modersmål än svenska, cirka 34 procent, följt av Mariefhamn med 18 procent.³⁹

³⁷ ÅSUB, UT 2022:2

³⁸ ÅSUB, Grundskolan hösten 2023, <https://www.asub.ax/sv/statistik/grundskolan-hosten-2023>

³⁹ ÅSUB, UT 2022:2

Figur 3. Andel elever med ett annat modersmål än svenska hösten 2011–2022, efter skoldistrikt

Antalet barn som får hemundervisning uppgår till 113 höstterminen 2023, 4 fler än året innan och en något lägre ökningstakt än tidigare år. Sett till hela den redovisade perioden, från 2012 och framåt, har dock antalet tiofaldigats. Könsfördelningen är jämn bland hemskoleeleverna. Nästan hälften bor på landsbygden, ca 30 procent i Mariehamn och resterande 20 procent i skärgården. Strax under 90 procent av de som får hemundervisning på Åland är födda i Sverige.⁴⁰

ÅSUB:s statistik över inflyttningen enligt åldersgrupp år 2022 visar att relativt få av de inflyttade är äldre. Generellt flyttar äldre inte i lika hög grad som yngre. På sikt kommer andelen äldre med främmande språkbakgrund att öka, vilket ställer krav på exempelvis omsorg och vård. Äldres mångfald, bland annat ursprung och språk, behöver beaktas inom äldreomsorg och vård till äldre. Även främmande språkbakgrund och språkkunskap hos personal inom vård och omsorg behövs beaktas. Andelen äldre med andra språk än svenska och finska är ännu liten på Åland.⁴¹

3.3 Medborgarskap och hembygdsrätt

Medborgarskap kan både ändras och vara dubbelt. År 2022 hade 3 678 personer utländska medborgarskap, vilket motsvarar 12,1 procent av den åländska befolkningen. Av dessa är drygt 1 700 medborgare i Sverige eller ett annat nordiskt land, närmare 1 500 i någon annan EU-stat och 500 i andra länder.

2022 hade totalt 26 033 personer hembygdsrätt (Kvinnor 13 116, Män 12 917). 24 263 personer med hembygdsrätt är bosatta på Åland (Kvinnor 12 184, Män 12 079).

I ÅSUB:s rapport Att leva och bo som inflyttad på Åland framgår att männen generellt har stort fokus på att snabbt hitta arbete. Männen får i större utsträckning arbete inom det privata och kvinnorna inom offentliga sektorn. De utomnordiska kvinnorna lyfter vikten av att få lära sig svenska och få bättre kunskap om den åländska kulturen och samhället, att få stöd av inflyttade från samma land, att barnen i framtiden ska hitta ett arbete och att hitta en lämplig bostad. De nordiskt inflyttade kvinnorna önskade i markant större utsträckning än männen från Norden att få bli finländska medborgare.⁴²

⁴⁰ ÅSUB, Grundskolan hösten 2023, <https://www.asub.ax/sv/statistik/grundskolan-hosten-2023>

⁴¹ Ett äldrevänligt Åland – Program för landskapsregeringens äldrepolitik 2023–2030

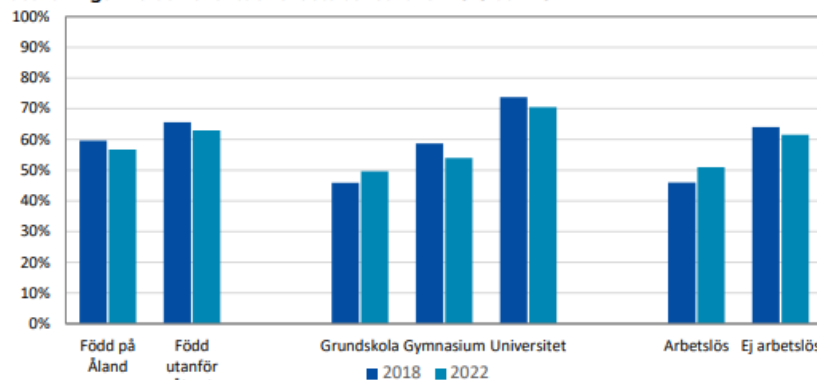
⁴² ÅSUB Rapport 2020:3, s. 34

3.4 Delaktighet och tillit

Delaktighet uppstår genom samspel mellan individ och miljö, men omfattar även personens autonomi och självbestämmande. Känslan av delaktighet uppstår då man får vara involverad i en situation, men också ur att man får delge andra sina tankar. Genom detta får man även uppleva möjligheten att påverka, fortsätter Molin (2004). Delaktighet kan dock inte mätas genom att isolerat kartlägga individens kapacitet och omgivningens tillfällen. Madsen (2001) poängterar att alla människor är berättigade till att få uppleva tillhörighet i sammanhang samt delaktighet i social gemenskap.⁴³

Tillit betraktas ofta som ett grundläggande byggmaterial för ett välfungerande samhälle och är ett begrepp som ofta dyker upp i nordiska samhällsdiskussioner där den höga nivån av tillit även ibland benämns som "det nordiska guldet". Diagrammet nedan visar andel med hög tillit beroende på de svarandes födelseort, utbildningsnivå och arbetsituation. Bland de svarande som är födda utanför Åland är andelen höglitare fortsättningsvis något högre jämfört med dem som är födda på Åland, skillnaden är dock inte statistiskt säkerställd. För hur lång tid de inflyttade personerna har varit bosatta på Åland kunde inga jämförelser i graden av tillit göras på grund av det låga antalet i gruppen som bott på Åland en kort tid (mindre än 3 år). Känslan av tillit, förtroende, delaktighet och att blomstra är svagare hos grupper som ofta har sämre förutsättningar, bland andra personer med sämre hälsa, ekonomiskt utsatta, arbetslösa och unga. Det är av stor vikt att följa upp tilliten i dessa grupper och kontinuerligt jobba medvetet för att upprätthålla hög tillit, förtroende, social och ekonomisk trygghet i hela samhället.⁴⁴

Figur 4. Andel (%) svarande som rapporterat hög mellanmännisklig tillit efter födelseort, utbildningsnivå och eventuell arbetslöshet för år 2018 och 2022

Not: Arbetslös: "Har du under de senaste 5 åren varit arbetslös sammanhängande minst 3 månader?" (enkätfråga 8, svarsalternativ Ja, Nej, Kan inte svara);
Källa: ÅSUB

⁴³ Jessica Svartström & Denice Gizettis, *Framtidstro och delaktighet : En kvalitativ studie om unga invandrare* (2014), Arcada - Nylands svenska yrkeshögskola

⁴⁴ ÅSUB Rapport 2022:6, Tillitsstudie för Åland 2022

4 Strategisk inkludering

Migration och flyttningsrörelse har i forskningen bland annat förklarats med push och pull-faktorer. Medan begreppen integration, inkludering och etablering handlar om steget efter flytten. Här ligger fokus på metoder som möjliggör för personen att bli delaktig och känna sig som en del av det åländska samhället. Viktiga nycklar till inkludering är att tillgängliggöra det åländska samhället genom att erbjuda information, kunskap och språk.

En stor del av ansvaret för integrationsarbetet görs inom ramen för landskapets och kommunernas ordinarie verksamhet inom barn- och äldreomsorg, grundskola, socialvård, utbildning, validering, vägledning, arbetsmarknadspolitik, sysselsättning samt hälso- och sjukvård.

Integration och inkludering grundar sig på alla människors lika värde och respekt oberoende av kön och samförstånd mellan människor med olika social, kulturell, språklig, religiös och etnisk bakgrund. Landskapsregeringen konstaterar att ett framgångsrikt integrationsarbete förebygger utanförskap och resulterar i rättvisa, demokrati och vinster för det åländska samhället.

Det övergripande målet för integration är att alla kvinnor, män, flickor, pojkar och icke-binära personer ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter på alla områden i livet. Åland ska vara ett inkluderande samhälle där alla garanteras en likvärdig behandling och fler har möjlighet att delta och bidra till en positiv samhällsutveckling.

De inflyttades levnadsförhållanden ska på centrala delområden (inkomst, utbildning, sysselsättning, hälsa och deltagande) vara på samma nivå som den övriga befolkningens. Detta mål kvarstår från det tidigare programmet.

I landskapslagen om främjande av integration beskrivs lagens syfte på detta sätt:

Syftet med denna lag är att stödja och främja invandrarkvinnors och invandarmäns samt invandrarflickors och invandrarpojkers utbildning, sysselsättning och annan integration samt deras möjligheter att aktivt delta i samhället. Lagens syfte är dessutom att främja jämlikhet och likabehandling och en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper.

Landskapsregeringens förvaltningspråk, myndighetsutövning och handläggning av ärenden ska enligt förvaltningslagen ske på svenska. I enlighet med integrationslagens föreskrifter ska landskapsregeringen upprätthålla allmän samhällsinformation på flera språk. Ambitionen är att alla inflyttade ska få en god introduktion till det åländska samhället.

4.1 Information och stöd

Ålands landskapsregering erbjuder sedan tidigare integrationsfrämjande åtgärder som en del av basservicen och ska, enligt lagstiftningen, dessutom bistå med information kring Åland och det åländska samhället till sina invånare. Informationen till inflyttade sprids via hemsidor, inom ramen för SFI-undervisningens samhällsorientering och informationskontoret Kompassen. Enskilda myndigheter och aktörer ansvarar för att tillhandahålla information, god service och gott bemötande. Tolkning ska användas vid myndighetsutövning när så krävs enligt lagstiftning och kan på Åland göras smidigt per telefon eller videolänk.

Sedan 2014 upprätthåller landskapsregeringen informationskontoret Kompassen som en integrationsfrämjande åtgärd. Kompassens verksamhet följs upp löpande och årligen fattas beslut om finansieringen av verksamheten. I ÅSUB:s rapport "Att leva och bo som inflyttad på Åland" lyftes informationskontoret Kompassen som en viktig plats för att få information och vägledning på en övergripande nivå. Kompassens verksamhet riktar sig huvudsakligen till utomnordiskt inflyttade personer och gör ingen skillnad på om

personen står till arbetsmarknadens förfogande eller inte. Kontoret erbjuder information och service samt hänvisar personer vidare till rätt instans i samhället. Kompassen kompletterar nordiska ministerrådets informationskontor "Info Norden" men som fokuserar på nordisk inflyttning.

Ålands landskapsregeringens arbetsmarknadspolitiska integrationsutbildning, svenska för inflyttade (SFI), erbjuds som ett stöd för den inflyttades integrationsprocess. Parallellt med språkstudierna informeras, utbildas och vägleds den studerande kring arbetslivsfrågor, samhällskunskap och kulturkännedom. Målet är att studerande ska få en realistisk och aktuell bild av det åländska samhället och av deras egna möjligheter till delaktighet som samhällsmedlem. Läroplanen lyfter att SFI ska innehålla grundläggande åländsk information om bland annat samhällets historia, olika institutioner, hälso- och sjukvård, socioekonomiska förhållanden samt om de åländska traditionerna och kulturen.

Utöver Ams ordinarie verksamhet finns även Åland living som kombinerar information om lediga jobb, med praktiskt stöd kring flytt, boende, fritid och berättelser om hur det är att leva och bo på Åland och för att leva och bo på Åland. Åland living riktar sig huvudsakligen till inflyttning och återinflyttning av svensktalande personer.

Tillgång till språk

Oavsett ålder är det svenska språket en viktig förutsättning för att fullt ut kunna delta i det åländska samhället.

Enligt lag ska kommunerna erbjuda invandrade kommuninvånare som inte står till arbetsmarknadens förfogande olika integrationsåtgärder, språkundervisning och kurser oavsett ålder och livssituation. Behoven fastställs i den inledande kartläggningen. Kommunerna redogör för hur språkbehovet ska tillfredsställas för de som inte omfattas av arbetsmarknadspolitiska åtgärder i det kommunala integrationsfrämjande programmet och genom individuella integrationsplaner. Kommunen kan till exempel ordna egna kurser genom att skriva in det i integrationsplanerna och bekosta kvällskurser, ordna språkpraktik eller språkbad inom kommunens ordinarie verksamheter eller genom sitt lagstadgade samarbete med föreningar. Ju fler möjliga vägar till svenskundervisning som står till buds, desto större chans att invandrare i olika livssituationer hittar något lämpligt alternativ. Kommunen har också rätt att ordna kurser för att stärka invandrades första språk. Kommunens integrationsfrämjande åtgärder fastställs i stora drag i det kommunala integrationsprogrammet.

Stöd i barnomsorg och skola

Barnomsorgslagen⁴⁵ ger barnomsorgsverksamheterna ett särskilt uppdrag att stödja barn med annat modersmål än svenska och att ge varje barn en god grund för sin språkliga och kulturella identitet. Landskapsregeringen anslår årligen särskilda medel som kommunerna kan ansöka om som stöd för barnets svenska språkinläring.

Barnomsorgen har en tydlig roll vad gäller att stödja barns språkutveckling. För en del barn kan det vara det första mötet med svenska språket. Studier visar att om det inom barnomsorg och skola finns en uppmuntrande inställning till barnets flerspråkighet och att det ses som en tillgång och resurs så kan det främja barnets språkutveckling.

Flerspråkiga barn är ofta bärare av fler kulturer. I artikel 2 i barnkonventionen fastställs att staten ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barn skyddas mot alla former av diskriminering. Barn som tillhör de nationella minoriteterna har bland annat rätt till sitt språk. Även barnkonventionens artikel 30 slår fast att barn som tillhör en minoritet ska ha rätt till sitt kulturliv, religion och språk. Barnomsorgspersonalens roll är att bekräfta barnets bakgrund. Vårdnadshavaren har det slutliga ansvaret för att barnet får tillgång till hemmets

---

⁴⁵ ÅFS 2020:32

kulturbakgrund. Kommunen kan med stöd av lag även lägga in kurser i barnets eller familjemedlemmarnas första språk när de upprättar integrationsplaner.

Oavsett var barnet är fött ska alla barn på Åland ha gynnsamma förutsättningar för en god skolstart. Detta gäller även barn som inte har finskt medborgarskap, kommunen bör genomföra en inledande kartläggning och vid behov också upprätta en individuell (eller för familjen) integrationsplan samtidigt som kommunen beaktar barnkonventionen. Ansvarsområdet ligger inom ramen för kommunernas verksamhet och lyfts särskilt i integrationslagstiftningen:

15§ Integrationsplan för en minderårig

[...] När behovet av en plan bedöms och planen utarbetas ska den minderårigas önskemål och åsikter utredas och beaktas [...] Planen samordnas med integrationsplanen för familjen och andra relevanta planer som utarbetas för den minderåriga.

Integrationsplanen utarbetas tillsammans med barnet eller den unga personen och hans eller hennes vårdnadshavare eller företrädare. [...]

16§ Integrationsplan för en familj

Kommunen utarbetar en integrationsplan för en familj, om familjens helhetsituation förutsätter det.

Vid bedömningen av behovet av en plan ska särskild uppmärksamhet fästas vid föräldrarnas förutsättningar att stödja och vägleda barnets eller den unga personens utveckling och vid föräldrarnas behov av stöd och utbildning.

Integrationsplanen för en familj ska utarbetas genom sektorsövergripande samarbete och samordnas med de personliga integrationsplanerna och andra relevanta planer som utarbetats för familjemedlemmarna.

Från hösten 2021 ersätts stödundervisning i svenska med ett tredelat system i grundskolan bestående av:

1. förberedande undervisning (max 4 terminer)
2. svenska som andraspråk
3. ämnesspecifikt språkstöd

Språkstöd ges för att stärka elevens möjligheter att ta till sig undervisningen i alla grundskolans ämnen. Svenska som andraspråk löper parallellt med allmän svenska. Inom ramen för den förberedande undervisningen får eleven ett individuellt studieprogram.

Som tidigare nämnts hade 11 procent av barnen i grundskolan år 2019 ett annat modersmål än svenska. Stödundervisning i svenska gavs till 60 procent av flickorna och 47 procent av pojkarna.

Sent anlända invandrarelever till grundskolan har ofta bristande språkfärdigheter när läroplikten fullgjorts. Resultatet kan bli att man går ut grundskolan med skiljebetyg, vilket begränsar möjligheterna att studera vidare på gymnasienivå. Ålands landskapsregering utreder formerna för utbildning inför fortsatta studier, något som också är inskrivet i regeringsprogrammet.⁴⁶ Syftet med den förberedande undervisning är att bättre förbereda

---

⁴⁶ MEDDELANDE nr 1/2023-2024, Ett tryggt, öppet och framtidssäkert Åland

studerande som inte har svenska som modersmål samt ge stöd till studerande som behöver ytterligare stöd och handledning för att genomföra en examen eller delexamen.

På gymnasienivå förekommer det oftare att de studenter som har svenska som andraspråk avbryter sina studier. Bland de med svenska som förstaspråk avbryter kvinnor sina studier i större utsträckning och männen tar sin examen. Hos de inflyttade studenterna med svenska som andra språk är bilden det omvända: flera män avbryter sina studier på gymnasienivå, medan flera kvinnor med svenska som andra språk avlägger sin examen.⁴⁷

En värdefull grund för att kunna utveckla och fördjupa sina kunskaper i ett nytt språk är goda kunskaper i sitt förstaspråk. Möjligheter till nätbaserad undervisning i olika språk finns både i Sverige och Finland. Kunskap och kompetens om flerspråk och andraspråk hos barnomsorgspersonal och pedagoger som arbetar med barn och unga med annat modersmål än svenska är fortsatt viktig för att kunna tillgodose barnens rätt till utbildning utifrån barnets bästa som princip. Det är viktigt att stöda flerspråkigheten bland barn och unga. Genom goda kunskaper i modersmålet kan lärandet av ett andraspråk underlättas. Genom integrationsplanen för barn och ungdomar⁴⁸ har kommunen möjligheten att lyfta undervisning i barnets modersmål. Språk bör ses som en viktig resurs för det åländska samhället.

Ålands landskapsregering rekommenderar att kommunerna i sina kommunala program beskriver att barnomsorgspersonal och skolpersonal i samband med inskrivning av nya barn bör fråga upp hur länge familjen bott på Åland och om kommunen har gjort någon aktuell integrationsplan för familjen. Kommunen har enligt lag också ett ansvar att informera om sin verksamhet och service.

Mål:

- Alla inflyttade erbjuds möjlighet att lära sig svenska.
- Alla inflyttade barn klarar av att genomföra grundskolan.
- Elever med annat modersmål än svenska bör kunna utveckla och fördjupa sina kunskaper i modersmålet, som en grund för att stärka sina kunskaper i svenska.

Åtgärder:

- ✓ Läroplan för svenska som andraspråk i grundskolan (samt införande av undervisning i svenska som andraspråk i grundskolan)
- ✓ Läroplan för SFI uppdateras
- ✓ Information om möjligheter till nätbaserad undervisning i/på olika språk förbättras
- ✓ Riktade åtgärder för att säkra att berörd personal inom barnomsorg och grundskola har en allmän insikt i andraspråksforskning och teorier om flerspråkighet så att stödet till inflyttade barn optimeras.

Ansvarig: Landskapsregeringens utbildningsbyrå

- ✓ Handledning/rådgivning bör vid behov erbjudas av arbetsgivaren till berörd personal inom barnomsorg och grundskola

Ansvarig: Landskapsregeringens utbildningsbyrå och specialsakkunnig vid regeringskansliet. Respektive kommun redogör för sitt uppdrag i sitt kommunala program för integrationsfrämjande.

---

⁴⁷ ÅSUB, Översikter och indikatorer 2020:5, Inflyttning och integration ur ett könsperspektiv

⁴⁸ ÅFS 2012:74 15 §

- ✓ Riktade åtgärder för att säkra att berörd personal inom barnomsorg och grundskola har goda baskunskaper om mångfald, mångkulturalism och flerspråkighet

Ansvarig: kan lyftas på övergripande nivå i samband med större träffar och bjudas in till föreläsningar som ordnas. Kommunen har ansvar att utbilda sin personal och beskriver närmare i sitt kommunala program för integrationsfrämjande om hur.

Aktörer: Landskapsregeringens utbildningsbyrå, grundskolorna i landskapet med stöd från landskapsregeringens utbildningsbyrå, kommunernas barnomsorg och eventuellt tredje sektor. Specialsakkunnig vid regeringskansliet.

Kompletterande satsningar som utförs av tredje sektorn kan stödjas med PAF-medel inom fastställda principer och kriterier.

Integrationsutbildning, SFI

Den arbetsmarknadspolitiska integrationsutbildningen – Svenska för inflyttade (SFI) syftar till att främja mångkulturalism och ge vuxna inflyttade med annat modersmål grundläggande baskunskaper i det svenska språket som redskap för kommunikation och aktivt deltagande i det åländska samhälls- och arbetslivet. Nuvarande och tidigare avtal är med Medborgarinstitutet i Mariehamn om ordnandet av arbetskraftspolitisk utbildning i svenska. De arbetsmarknadspolitiska SFI-kurserna riktar sig till inflyttade som är införsäkrade i Finland och registrerade vid Ams och erbjuds på CEFR-nivå A1-B1.1.

Landskapsregeringen konstaterar att tidig inkludering i samhället och på arbetsmarknaden och tillgång till det svenska språket skapar en bra grundförutsättning för inkludering och delaktighet i stort.

Varje läsår är det ungefär 100 antagna studerande vid SFI. Under läsåret 2022–2023 blev 93 personer antagna till SFI, varav 66 personer slutförde studierna. Statistik och uppföljning sköts av utbildningsbyrån.

Landskapsregeringen konstaterar att läsåret 2018–2019 studerade 51 män och 102 kvinnor, vid den arbetsmarknadspolitiska integrationsutbildningen SFI (svenska för inflyttade). Förklaringen bakom den starka representationen av kvinnor på SFI-utbildningen kan eventuellt hittas i ÅSUB:s rapport "Att leva och bo som inflyttad på Åland" där det framgår att kvinnorna i större utsträckning fokuserar på att lära sig språket och bli finska medborgare, medan männen lyfter att arbete är det viktigaste för att integreras i samhället. Statistiken bekräftar även att männen som är födda utanför Norden i större utsträckning än kvinnorna i samma målgrupp är i arbete (skiljer 3 procentenheter). Vad gäller alfabetiserings-kurserna har nästan alla deltagare varit kvinnor.

Landskapsregeringen konstaterar att SFI som ordnas för inflyttade som passerat läropliktsåldern ska lägga grunden för fortsatt utbildning på alla nivåer och för att komma in på arbetsmarknaden.

Mål:

- De personer som är arbetslösa och registrerade som arbetssökande vid Ams och ännu inte behärskar tillräcklig svenska ska få lära sig svenska

Åtgärd:

- ✓ Svenska för inflyttade (SFI) erbjuds fortsättningsvis kostnadsfritt som arbetsmarknadspolitisk integrationsutbildning för personer som uppgjort sin integrationsplan och är registrerade vid Ams.
- ✓ Samhällsinformation ges inom SFI och tryggas fortsättningsvis i läroplan

- ✓ Vid behov skapas språkkurser för personer som har annat alfabet eller är analfabeter (finansieras och arrangeras av Ålands landskapsregering för personer som uppgjort sin integrationsplan och är registrerade vid Ams enligt lag eller av kommun).

Ansvarig: Utbildningsbyrån vid Ålands landskapsregering

Svenska för inflyttade i arbete (SIA)

I samarbete med arbetsgivarna erbjuder Ålands landskapsregering de inflyttade arbetstagarna möjlighet att utveckla sina kunskaper i svenska genom att erbjuda s.k. SIA kurser. Kurserna är avgiftsfria för både arbetstagare och arbetsgivare och ordnas enligt överenskommelse mellan kursarrangör och arbetsplatsen. Utbildningen ordnas i moduler om 28 eller 36 lektioner enligt behov och flexibilitet finns för att studera intensivt en kort tid eller utspritt under en längre period. Kurserna kan antingen hållas på arbetsplatsen, i Medis lokaler eller virtuellt. Ålands landskapsregering står för finansieringen och läromedel.

Könsfördelningen för kurserna svenska i arbete har varit relativt jämn. Nuvarande avtal är med Medborgarinstitutet i Mariehamn. Kravet på deltagarna är att de ska vara införsäkrade vid FPA. Arbetsgivare som erbjuder undervisning i svenska för inflyttad arbetskraft gynnar arbetsgemenskapen och främjar i stort arbetstagarnas möjlighet till såväl delaktighet som personlig utveckling. Kurstiden fördelas så att halva kurstiden sker på arbetstid och halva på deltagarens fritid. Innehåll och nivå anpassas till deltagarna individuellt eller till mindre grupper om 2-10 personer. Kursen erbjuds på CEFR-nivå A1-C2 och avslutas med ett utvärderande utvecklingssamtal tillsammans med läraren. Intyg ges på begäran.

Mål:

- Personer i arbete skall kunna lära sig svenska under mer ordnade omständigheter. Kursdeltagarna får lära sig både yrkessvenska och vardagssvenska på nivåer enligt Europarådets referensram för språk och integrationsutbildningens läroplan upp till CEFR C2-nivå.

Åtgärd:

- ✓ Svenska för inflyttade i arbete (SIA) i samarbete med arbetsplatser (kostnadsfritt för arbetstagaren, arbetsgivare bidrar med att arbetstagaren får gå svenskurs delvis på arbetstid. Skräddarsys tillsammans med kursarrangören).
- ✓ Dialog med näringslivet och andra arbetsgivare för eventuell vidareutveckling av språkundervisningen för att på bästa sätt matcha arbetsmarknadens behov.

Ansvarig: Utbildningsbyrån vid Ålands landskapsregering

Kursarrangör: Aktuellt avtal Medborgarinstitutet (Medis)

Integrationsutbildning, SUAS

Utbildning i svenska för personer som har ett annat modersmål än svenska och som är utan arbetsmarknadsstöd. Det handlar om personer som omfattas av EU:s massflyktsdirektiv och asylsökande som är inregistrerade vid en flyktingförläggning samt andra personer som av någon orsak inte är berättigad till arbetsmarknadsstöd.

Utbildningen är i huvudsak en kvalificerad språkutbildning. Personer med annat modersmål än svenska ska inom utbildningen få lära sig att utveckla ett funktionellt andraspråk. I utbildningen ingår också annan undervisning som främjar tillträde till arbetslivet eller vidareutbildning såsom färdigheter i samhällsliv, kultur, grundläggande matematik samt användning av data- och kommunikationsteknik. Färdigheter för arbetslivet ska främjas bland annat med arbetslivsperioder integrerat i utbildningen

Mål:

- Utbildningsbyrån kartlägger behovet av SUAS.

Åtgärd:

- ✓ SUAS utreds och utbildningsbyrån fattar beslut om eventuell fortsättning.

Ansvarig: Utbildningsbyrån vid Ålands landskapsregering

Allmän språkundervisning i svenska

Medis ordnar också så kallade allmänna kurser i svenska för inflyttade. De här kurserna är ett bra alternativ för personer som inte vill, eller kan, gå en arbetskraftspolitisk SFI-utbildning. Dessa kurser är inte avgiftsfria, men kommuner kan som integrationsåtgärd välja att bekosta integrationsfrämjande åtgärder för personer som inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Kursarrangör: Medborgarinstitutet. Kursdeltagaren betalar en avgift, men om åtgärden ingår i en integrationsplan som upprättats med kommunen (person som inte står till arbetsmarknadens förfogande) kan kommunen bekosta kursen, förutsatt att det ingår i personens integrationsplan.

Arbetarnas bildningsförbund rf (ABF) genomför intensivkurser i vardagssvenska. Kurserna genomförs på två nivåer; nybörjare och avancerad. Syftet med kurserna är att på kort tid, 10 tillfällen, lära sig vardagssvenska.

Kursarrangör: Arbetarnas bildningsförbund rf. Kursdeltagaren betalar en avgift, men om åtgärden ingår i en integrationsplan som upprättats med kommunen (person som inte står till arbetsmarknadens förfogande) kan kommunen bekosta kursen, förutsatt att det ingår i personens integrationsplan.

Mål:

- Så många inflyttade kvinnor och män som möjligt erbjuds möjlighet att lära sig svenska.

Åtgärder:

- ✓ Kompletterande satsningar som utförs av tredje sektorn kan stödjas med PAF-medel inom fastställda kriterier.

Aktörer: Landskapsregeringens utbildningsbyrå, genomförare av integrationsutbildningar, kommuner och eventuellt tredje sektor. Kommunerna redogör för sina åtgärder och ansvarsområden i respektive kommunalt integrationsfrämjande program.

Livslångt lärande

Den åländska utbildningen på gymnasialstadiet ska sträva till att ge studerande beredskap och kompetens att klara sig i olika situationer. Den ska ge studerande möjlighet till personlighetsutveckling och därmed ökad livskvalitet. Studerande ska också få kunskap om åländsk kultur och den åländska självstyrelsen. Det utbildningspolitiska programmet "Kompetens 2025" ska prägla utvecklingen inom den åländska utbildningen fram till 2025. Programmet har sex ledord: hållbarhet, entreprenörskap, digitalisering, flexibilitet, jämlikhet och jämställdhet samt integration. I skolornas läroplaner, utformning av undervisning, skapande av lärmiljöer och bedömning ska dessa ledord beaktas

Under föregående programperiod har det ordnats riktade satsningar i form av integrationsutbildningar vid Ålands gymnasium. Yrkesutbildningar till närvårdare samt servitör har erbjudits med extra under-visning i svenska. En utvärdering av utbildningarna planeras och bör ligga till grund för ytterligare satsningar framöver. Val av inriktning på integrationsutbildningarna görs utifrån identifierat behov av ar-betskraft på Åland.

Möjligheten att bli antagen till övriga gymnasiala utbildningar, inklusive den teoretiska, för elever med annat modersmål, där kunskaperna i svenska efter avslutad grundskola inte är tillräckligt starka, behöver också förbättras. Det skulle kunna göras genom att införa en förberedande utbildning exempelvis vid Ålands folkhögskola för att läsa upp grundskolebetyg och stärka svenska språket. I dagsläget krävs bättre kunskap i svenska för att komma in på gymnasieutbildning än vad som krävs för att bli finsk medborgare.

Formerna för detta bör utvecklas så att alla har möjlighet att delta oavsett gruppstorlek (antalet individer som berörs). Kostnadseffektiviteten bör i det här fallet ses i ett längre samhällsekonomiskt perspektiv.

En integrerad skola är en skola som även fullvärdigt beaktar dem som p.g.a. bristande språkkunskaper har svårt att tillgodogöra sig skolans undervisning. Anpassningen till det åländska samhället och en ökad integration stärks genom insatser för att stärka hemspråket.

Mål:

- Flera studievägar för inflyttade kvinnor och män som inte omfattas av den åländska läroplikten.
- Förmågan att kommunicera och förstå arbetslivets och samhällets spelregler stärks hos studerande.
- Inflyttades möjlighet att delta som fullvärdiga medborgare stärks.
- Inflyttade barns förutsättningar att genomföra grundskolan stärks.
- Integrationsutbildningen ska lägga grunden för fortsatt utbildning på alla nivåer och för att komma in på arbetsmarknaden.
- Förbättra möjligheterna för individen att studera vidare på en yrkesutbildning eller en allmänbildande utbildning

Åtgärder:

- ✓ Förberedande undervisning för nyanlända ungdomar i gymnasieåldern
- ✓ Integrationsutbildningen kompletteras med kulturell kompetens
- ✓ Fler satsningar på integrationsutbildningar på gymnasienivå, framför allt Ålands lyceum
- ✓ Utbyte och dialog mellan berörda parter för vidareutvecklingen av insatser och åtgärder
- ✓ Utredda möjligheten för Åland att vara med i den nationella informationsresursen KOSKI för att bättre kunna följa upp och föra över uppgifter om individers utveckling och presentationer trots eventuell flytt.

Aktörer: Utbildningsbyrån vid Ålands landskapsregering, Ams, Ålands gymnasium vuxenutbildning, genomförare av integrationsutbildningar.

Insatserna som kommunerna gör inom grundskola och barnomsorg samt för vuxna som inte omfattas av läroplikten beskrivs närmare i respektive kommunala integrationsfrämjande program.

Samhälls- och hälsokommunikatörer

Under hösten 2019 - vintern 2020 utbildades Ålands första samhälls- och hälsokommunikatörer inom ramen för AMIF-projektet "En säker hamn – Kraftsamling för kommuner, myndigheter och tredje sektorn att utveckla

samarbetet vid flyktingmottagning och integration på Åland". Utbildningen hölls på svenska för inflyttade kursdeltagare som har svenska som andra språk, 13 personer fullföljde utbildningen.

Kursen möjliggör för det offentliga Åland att erbjuda tillfällen med grundläggande information kring hälsorelaterade frågor och om det åländska samhället, kulturen och miljön. Genom denna åtgärd kan samhällsinformationen även nå ut till en ny grupp av inflyttade personer såsom föräldralediga, pensionärer eller personer som arbetar, är sjukskrivna eller inte kan ta till sig information på svenska. Samhälls- och hälsokommunikatörerna (SHK) förmedlar information om hälsa och samhälle inom sina modersmål eller på svenska till andra inflyttade på Åland. Detta kan ske på uppdrag av bland annat landskapsregeringen, kommuner, näringsliv och tredje sektorn. Vid myndighetsutövning ska dock certifierade tolkar användas enligt förvaltningslagen.

Informationen som kommunikatörerna ger ut kan anpassas utgående från behov. Kommunikatörerna kan till exempel vara föreläsare för en grupp eller fungera som gruppleddare vid informationsinsamling från inflyttade grupper. På detta sätt kan nya kommuninvånare få grundläggande och uppdaterad information om det åländska samhället och lokalsamhället samt ge möjlighet att ställa frågor och få svar på eget modersmål.

Information och stöd till kommuner eller andra aktörer

Stödet till kommunerna och rådgivningen i frågor som gäller främjande av integrationen ska bland annat omfatta kommunens program för integrationsfrämjande. Ålands landskapsregering ska även ge stöd och rådgivning till kommuner och Ams kring integrationsfrämjande åtgärder. Dialogen och rådgivningen till Kommunernas socialtjänst (KST) och kommunerna fortsätter lyfta det tvärssektoriella ansvarsområdet integration för att tydliggöra hur kommunerna och KST tänker fördela de lagstadgade uppgifterna kring integrationsfrämjande åtgärder i alla livsskederna och -situationer. Vid Regeringskansliet finns en heltidsanställd specialsakkunnig inom integration som har en samordnande, rådgivande roll för olika aktörer, inte minst inom landskapets verksamhet, men också i kontakt med myndigheter, kommuner, KST och det civila samhället i stort.

Integration är tvärssektoriellt till sin natur varför frågorna bör belysas inom landskapets verksamhet i stort på samma sätt som jämställdhet. Nämnas kan exempelvis att näringsavdelningen har en central roll för dialogen med Ams och upprättande av årliga verksamhetsplaner medan utbildningsbyrån är central för läroplanen och upphandlingen av SFI-kurser.

Enligt integrationslagen ansvarar kommunerna för allmän information om det lokala samhället. Kommunerna ska se till att den kommunala servicen och informationen kring den är tillgänglig för alla. Kommunen ska också upprätta egna integrationsfrämjande program. Som ett utökat stöd finns möjligheten för kommunerna att anlita utbildade samhälls- och hälsokommunikatörer.

Mål:

- Landskapsregeringen förbättrar tillgängligheten till information och når ut med allmän grundläggande samhällsinformation till en bredare grupp av inflyttade personer.
- Allmänt stöd för att vägleda inflyttade till rätt instans/myndighet i samhället
- Informationspaket till inflyttade
- Minskat utanförskap
- De utbildade Samhälls- och hälsokommunikatörerna får avlönade uppdrag från olika aktörer för att informera andra inflyttade om flytten till Åland och Finland.

Åtgärder:

- ✓ Upprätthålla ett informationskontor främst för inflyttade födda utanför Norden
- ✓ Landskapsregeringen informerar kommuner, KST, myndigheter och tredje sektorn om Samhälls- och hälsokommunikatörer, vad de kan informera om och hur de anlitas

Ansvarig: Specialsakkunnig vid Regeringskansliet

- ✓ Ett informationspaket med grundläggande basinformation om Åland tas fram
- ✓ Hemsidan kompassen.ax införlivas i Åland living's hemsida

Ansvarig: Specialsakkunnig vid Regeringskansliet tillsammans med Näringsavdelningen, Åland living och Kompassen

- ✓ Utbildade samhälls- och hälsokommunikatörer erbjuds och kan bokas in via Kompassen som en flerspråkig informationstjänst när offentlig sektor, kommuner, KST och tredje sektorn vill rikta information till inflyttad målgrupp.

Ansvarig: Specialsakkunnig vid Regeringskansliet, administratör: Kompassen

Nordiska ministerrådet driver informationskontor Info Norden för att underlätta rörelse inom Norden. Info Norden kontor finns runt om i de nordiska länderna och självstyrda områden och kan ge uppdaterad information om nordiska länder och självstyrande områden. Ett kontor finns i Mariehamn.

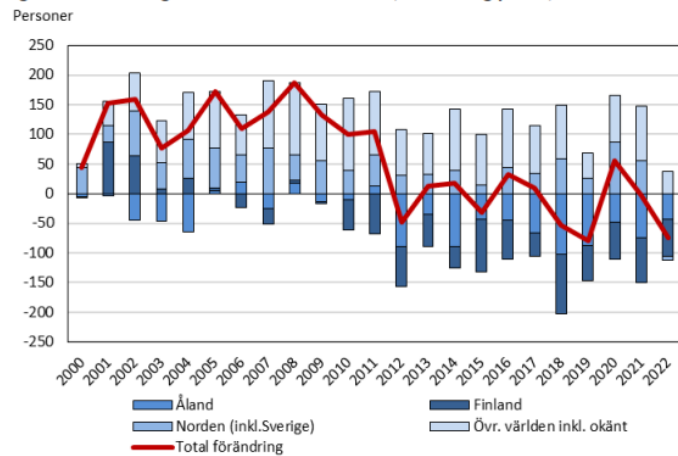
4.2. Förvärvsarbete

Migration spelar en avgörande roll för att bibehålla eller öka den åländska befolkningen i arbetsför ålder (18–64 år) på Åland.

Under det senaste decenniet har det skett en nedgång i den åländska födda befolkningen i arbetsför ålder, med en konsekvent minskning år efter år. Samtidigt har även antalet personer födda i Finland minskat kontinuerligt under samma period. Trots denna nedåtgående trend har en betydande nettoinflyttning från både nordiska och utomnordiska länder bidragit till att hålla befolkningen i arbetsför ålder på en relativt stabil nivå under det senaste decenniet.

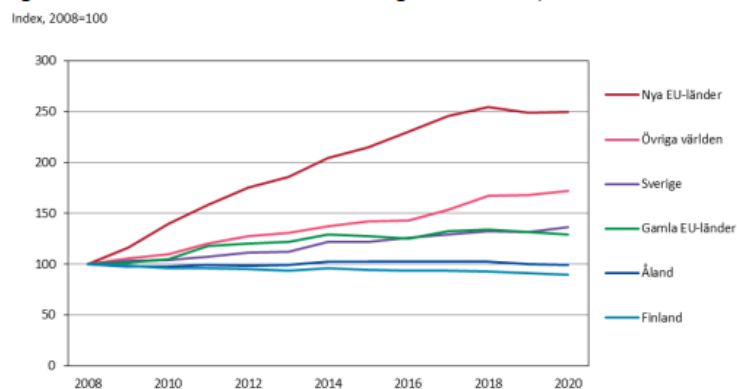
Det är värt att notera att under senare tid har vi sett en avmattning i nettoinflyttningen av personer födda i Sverige. Detta resulterade i den första nedgången av den Sverigefödda befolkningen sedan millennieskiftet. Sammantaget minskade befolkningen i arbetsför ålder med motsvarande 75 personer under år 2022.

Figur 13. Befolkning 18-64 år efter födelseort, förändring per år, 2000-2022

Med tanke på avgångarna från arbetsmarknaden under de kommande åren är ett positivt flyttningsnetto fortsättningsvis viktigt för att upprätthålla storleken på arbetskraften. Figuren nedan illustrerar betydelsen av inflyttning för arbetskraften. Om man ser till födelseort för de personer som ingår i arbetskraften, har invånare som är födda utanför Åland och Finland en starkare tillväxttakt. Inflyttade från de nya EU-länderna och från världen utanför EU har ökat mest.⁴⁹

Figur 14. Den åländska arbetskraftens utveckling efter födelseort, index 2008=100

Denna utveckling betonar vikten av att förstå integrationens roll för att upprätthålla och stärka arbetskraften på Åland. Fortsatt uppmärksamhet och strategiska åtgärder kan behövas för att säkerställa en hållbar tillväxt och mångfald i den åländska arbetskraften i framtiden.

Mål:

- Vägledningstjänster tillhandahålls för vuxna som bor på Åland

⁴⁹ ÅSUB Rapport 2023:2

Åtgärder

- ✓ Upprätthåller karriärvägledning

Ansvarig: Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (Ams)

4.3 Hälsa och välmående

Det finns en tydlig koppling mellan förutsättningarna att etablera sig i samhället och god hälsa. Hälsa och välmående är inte separata sakfrågor på något vis utan kräver precis liksom integrations ett tvärgående perspektiv som genomsyrar verksamheter och insatser inom flera områden. Hälsa definieras av Världshälsoorganisationen (WHO) som ett tillstånd av ett fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. Detta innebär att hälsa inte ska likställas med frånvaro av sjukdom utan ses som en resurs som aktivt stärker individens kapacitet i stort. Hur en individ mår kan påverkas av många olika faktorer; upplevelser av diskriminering, fysiskt ansträngande arbete, begränsning av ekonomiska och sociala möjligheter, tillgång till hälsovård, tillgång till tolk, bristande kunskap om sjukvårdssystemet, dåligt förtroende eller tillit till myndigheter, arbetslöshet, oro och ångest med mera. Med detta som grund förordar både WHO och EU ett bredare hälsoperspektiv "Health in All Policies".

I landskapsregeringens föregående integrationsfrämjande program tillkom hälsa som fokusområde, vilket under programperioden utvecklats på flera sätt. Landskapsregeringen noterar att "hälsa" var den faktor som tillsammans med "arbete" och att "barnen får gå i skola" rankades som viktigast för integration i den undersökning som ÅSUB genomförde år 2020 bland inflyttade till Åland. Landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård syftar till att främja och upprätthålla hälsa, välfärd, social trygghet och arbets- och funktionsförmåga för landskapets hela befolkning. Lagen syftar även till att minska hälsoskillnaderna mellan olika befolkningsgrupper i landskapet och säkerställa att hela befolkningen i landskapet har rätt till sådan hälso- och sjukvård som vars och ens hälsotillstånd förutsätter. God hälsa och tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster är en förutsättning för att kunna integreras och delta i samhället. Hälso- och sjukvårdstjänster bör därav vara lättillgängliga och kulturellt anpassade för att möta inflyttades behov.

Projektet Hälsokompetens bland invandrarkvinnor i Norden konstaterar att för att förbättra och upprätthålla god hälsa och livskvalitet livet igenom bör ett större fokus sättas på människors hälsokompetens. Hälsokompetens handlar om individens förmåga att förstå och använda hälsoinformation för att bibehålla, främja eller förbättra sin hälsa. Samband mellan låg hälsokompetens och ojämlikhet i hälsa har konstaterats.

I den svenska studien Utan hälsa ingen etablering var fokus på utmaningar och lösningar på folkhälsa, kvinnors hälsa samt barns hälsa. Resultatet var att mer hälsofrämjande insatser behövs, liksom kunskap och stöd hos de nyanlända samt vikten av att personal som möter personerna ges möjlighet till kompetensutveckling för att främja ett kultursensitivt bemötande, bättre helhetssyn och förståelse. Studien konstaterar att det visat sig bra att integrera hälsoinsatser inom SFI-undervisning. Utöver positiva effekter på hälsan, så främjar det även delaktighet. I det svenska ESF-projektet Hälsofrämjande etablering har samma aspekter lyfts, men även vikten av samverkan och samsyn kring målgruppen. Projektet som är ett samarbete mellan arbetsförmedling, försäkringskassa, samordningsförbund, kommuner och regioner organiserade sig utifrån lokala förutsättningar. Om en socialsekreterare i kommunen, lärare på SFI, arbetsförmedlare eller sjukvårdspersonal misstänkte att individen hade någon form av ohälsa eller funktionsnedsättning som kunde påverka etableringsprocessen fanns möjligheten att remittera personen till projektet.

För att patienten ska kunna vara delaktig i sin behandling, ta ansvar för sin hälsa och kunna fatta beslut om sin vård är det viktigt att hen får tillräcklig information som hen förstår och kan tillgodogöra sig. Ett begrepp som används i dessa sammanhang är hälsolitteracitet. Det handlar om människors egen förmåga och förutsättningar att kunna förstå information som handlar om hälsa. Faktorer som kan påverka den är språk,

läs- och skrivkunskap, utbildning och kännedom om strukturer, tillgång till medier, etcetera Graden av hälsolitteracitet beror inte bara på kunskap eller utbildning utan kan variera utifrån situation och sammanhang; hur man mår och i vilken livssituation, kultur eller omgivning man befinner sig. Det är viktigt att försäkra sig om att diagnoser och instruktioner förstås och att vara öppen för att individuella behov och insatser behövs.

I Sverige har det blivit lagstadgat att erbjuda hälsokommunikatörer som kan kommunicera på olika språk med nyinflyttade. På Åland utbildades de första Samhälls- och hälsokommunikatörerna som en integrationsfrämjande åtgärd inom ramen för AMIF-projektet En säker hamn. Målsättningen var bland annat en förebyggande satsning genom att de kan informera och via dialog med deltagarna göra hälso- och sjukvården mer tillgänglig.

Det kan finnas skillnader i hälsotillstånd som kan relateras till orsaker varför och varifrån man har migrerat. Bland personer som tvingats fly är psykisk ohälsa och posttraumatisk stress vanligare. Ca 30 % av de asylsökande i Sverige har fått diagnosen posttraumatiskt stresssyndrom, PTSD. I vissa länder är infektionssjukdomar så som hepatit B och C, tuberkulos och HIV vanligare än i Norden. Den livsstil man har med sig i form av kost-, motions-, tobaks- och alkoholvanor, liksom sociala faktorer spelar en stor roll för en persons hälsa. Att stå utanför arbetsmarknaden och uppleva att man diskrimineras är några faktorer som kan medföra stor och kontinuerlig stress och bidra till sämre hälsa. Det är också viktigt att vara medveten om att hälsosituationen och behoven kan se olika ut bland kvinnor, män, flickor, pojkar och icke-binära.

Folkhälsomyndigheten i Sverige har tagit fram ett kunskapsunderlag om hälsa hos migranter baserat på flera olika studier. I underlaget konstateras att de migrantgrupper som ingår i "utrikes födda" utgör en femtedel av befolkningen som generellt har en delvis sämre hälsa än den inrikes födda majoritetsbefolkningen. Myndigheten lyfter att detta inte enbart kan förklaras av förhållanden som migranterna genomlevt innan och eventuellt under migrationen till Sverige. Tvärtom tyder en del på att den delvis sämre hälsan hos migranterna beror på faktorer efter flytten till Sverige. Hos migranter som bott i Sverige fem år eller mer är välfärdssjukdomarna vanligare än hos nyanlända migranter.

Erfarenheter från Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) visar att den ökade inflyttningen till Åland också märks inom vården. Förutom uppenbara utmaningar så som kommunikation i de fall man saknar gemensamt språk, så kan det även finnas olikheter mellan hälsosystemen i olika länder och förförståelsen kring hälsa. I många länder finns till exempel inte förebyggande hälsovård. Det är rimligt att anta att möjligheterna att prioritera vård av sig själv, i likhet med övrig befolkning, varierar utifrån förutsättningarna exempelvis vad gäller att förstå systemet, klara av att boka och betala en läkartid, samt att ta sig till hälsocentral eller sjukhus.

ÅHS har erfarenhet av att det finns grupper som riskerar att hamna utanför hälsovården. Det handlar framför allt om yngre flickor och pojkar som inte har plats inom barnomsorg som inte är inskrivna i barnrådgivningen samt gravida kvinnor. De blivande föräldrarna med annat modersmål än svenska saknas i stor utsträckning på de föräldraförberedande kurser som ordnas av ÅHS och Folkhälsan. Det kan också handla om vuxna som inte har företagshälsovård eller studerandehälsa. Särskilda åtgärder för att fånga upp dem behövs. En annan sårbar grupp är så kallade EU-migranter och personer som väntar på uppehållstillstånd och som inte har rätt till sjukvårdstjänster.

Kunskapshöjande insatser om kultursensitivitet för personalen är avgörande för allas rätt till hälsovård och för jämställd hälsovård. Att arrangera integrationsutbildning till närvårdare kan också ses som en strategisk satsning av samhället för att det bidra till att öka mångfalden bland vårdpersonalen.

Mer kunskapshöjande åtgärder om hur hälsa påverkas och påverkas av migration och integration behövs. Det gäller myndigheter, beslutsfattare och personal som arbetar direkt med inflyttade. Att anamma olika perspektiv för att hitta brister eller utreda konsekvenser av olika insatser är nödvändigt.

Mer information om hur vården på Åland fungerar och var den finns att tillgå behövs. Samarbete med kommunerna med proaktiv information och kommunikation till nya kommuninvånare om serviceutbud och hälso- och sjukvårdstjänster samt vilka rättigheter man har, skulle kunna bidra till att öka kännedom om vården. Andra arenor där information om vården kunde inkluderas är på arbetsplatser, barnomsorgen, skolor, SFI-utbildningar, rådgivningar, liksom vid magistraten. Även vad gäller förebyggande arbete är det viktigt att inkludera så många som möjligt.

Statistiken visar att den inflyttade befolkningen är relativt ung. Vi vet att många flyttar till Åland för att arbeta, ofta inom fysiskt ansträngande yrken. Landskapsregeringen uppmärksammar att detta kan innebära en ökad risk för skador och förslitningar, med försämrad hälsa och försörjningsmöjligheter som följd.

Folkhälsostategin för Åland⁵⁰ konstaterar att det saknas övergripande information gällande hälsosituationen för ett flertal utsatta grupper, däribland asylsökande, flyktingar och andra utsatta migrantgrupper på Åland. En analys och eventuellt ytterligare datainsamling skulle förbättra kunskapen om särskilda hälsoutmaningar och hälsofrämjande insatser i dessa grupper. Olika insatser för att underlätta att man kommer in i samhället är av stor betydelse även ur ett hälsofrämjande perspektiv.

Mål:

- ✓ Meningsfull fritid för alla barn
- ✓ Studerandehälsovård för heltidsstuderande vid SFI
- ✓ Ökad tillgång till hälsovårdstjänster, hälsofrämjande samt förebyggande aktiviteter bland inflyttade.
- ✓ Ökad kännedom om patienters eller kunders kulturella bakgrunder och språkkunskaper hos personal inom vård samt barn- och äldreomsorg.
- ✓ Ökad beredskap hos ÅHS för krigstrauma
- ✓ Öka medvetenheten om hälsolitteracitet

Åtgärder:

- ✓ Förebyggande arbete genom hälsoskolning och/eller hälsorelaterad information inkluderas i SFI-kurser.
- ✓ En analys och datainsamling för att förbättra kunskapen om särskilda hälsoutmaningar och hälsofrämjande insatser för utsatta migrantgrupper på Åland.
- ✓ Mallen som Ålands landskapsregering understöder för genomförande av inledande kartläggningar (som genomförs av Ams och/eller kommunen) tar individens hälsa i beaktande och ligger till grund för vidare integrationsplaner.
- ✓ Mallen som Ålands landskapsregering lagt som grund för det kommunala integrationsfrämjande programmet lyfter hälsa och delaktighet.
- ✓ ÅHS genomför riktade fortbildningsåtgärder för vårdpersonalen inom bland annat bemötande, kulturkunskap och användande av bildstöd och tolk. Bildstöd och tolk används inom vården.
- ✓ ÅHS upprätthåller både sitt intranet och sin officiella hemsida med vård- och hälsorelaterad information och material som tagits fram inom projektet En säker hamn. Skriftligt material på olika språk och lättsvenska används inom vården.
- ✓ Verktygen Riva Hinder och Kulturformuleringsintervjun används inom ÅHS
- ✓ Utbildade samhälls- och hälsokommunikatörer bokas via Kompassen.
- ✓ Kommunerna ökar sin beredskap för att tillgodose att personal inom barn- och äldreomsorg har tillräckliga kunskaper om kultursensitivitet

---

⁵⁰ Folkhälsostategi för Åland 2023-2030

Aktörer: ÅHS, kommuner, KST, Ålands landskapsregering (hälso- och sjukvårdsbyrå, socialvårdsbyrå, utbildningsbyrå, specialsakkunnig vid regeringskansliet), utförare av integrationsutbildningar. Kommunerna redogör för sina åtgärder och ansvarsområden i respektive kommunalt integrationsfrämjande program.

4.4 Delaktighet och goda relationer

Delaktighet och goda relationer är viktiga aspekter att belysa för att förebygga främlingsfientlighet och diskriminering i samhället. Via samhälls- och hälsokommunikatörerna kan information förmedlas på flera språk, vilket underlättar samtal och kunskapsinhämtning och bidrar till tillit och delaktighet.

Ålands landskapsregering poängterar att de åländska aktörerna i sitt arbete för att främja delaktighet, skapa goda relationer och förebygga såväl främlingsfientlighet som diskriminering, aktivt ska beakta de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen och Istanbulkonventionen i sina verksamheter. Det är viktigt att främja likabehandling genom att upprätthålla kunskap och kompetens kring frågor som rör integration, mångfald, kön och jämställdhet⁵¹, intersektionalitet, delaktighet och icke-diskriminering hos personal. Syftet med landskapslagen om främjande av integration förklaras i 1§:

Syftet med denna lag är att stödja och främja invandrarkvinnors och invandarmäns samt invandrarflickors och invandrarpojkers utbildning, sysselsättning och annan integration samt deras möjligheter att aktivt delta i samhället. Lagens syfte är dessutom att främja jämlikhet och likabehandling och en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper.

Landskapsregeringen konstaterar att mångfald är att se individen och att kunna erbjuda alla barn ett likvärdigt bemötande. Att se flickor och pojkars olika bakgrund, kunskaper och erfarenheter som en tillgång och att se jämställdhet mellan könen som en självklar del av mångfaldsarbetet. Mångfald handlar inte bara om representation utan också om att tillvarata erfarenheter och se vinsterna av olikhet i samhället.

Hur Landskapslagen om främjande av integration ska tillämpas på barn förklaras i 4§ och särskild uppmärksamhet ska fästas vid barnets bästa och vid barnets utveckling. Integrationslagen lyfter även att barn som har fyllt 12 år ska ges tillfälle att bli hört i ett ärende som gäller barnet självt. Barnets åsikter bör utredas och barnet höras på ett språk som barnet förstår.

Valdeltagande

Medborgerligt deltagande är en viktig aspekt av integration och delaktighet i samhället. Genom att rösta och ställa upp som kandidat i våra val säkerställer vi en god representation i våra beslutsfattande och lagstiftande organ.

I analysen efter lagtings- och kommunalvalen 2011 konstaterades att valdeltagandet var markant lägre för gruppen unga röstare och bland inflyttade. Därför gjorde landskapsregeringen tillsammans med Mariehamns Stad en satsning inför valen 2015 för att informera om rätten att rösta, samt hur valen på Åland går till, riktad till dessa grupper. En webbsida med informationsmaterial togs fram på flera språk och informationsträffar ordnades. Statistik från ÅSUB visar att trots att valdeltagande ökade något jämfört med 2011, utnyttjade bara en knapp tredjedel av de röstberättigade födda utom Norden sin rösträtt i kommunalvalet 2015. Satsningar på att få unga och inflyttade personer att rösta gjordes inför valet 2019 av valadministratör samt ungdoms- och demokratisamordnaren. Liknande satsningar gjordes även inför valet 2023.

---

⁵¹ Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män

I lagtingsvalet 2023 var de som är födda utanför Åland något överrepresenterade bland kandidaterna, främst de som är födda i Sverige eller övriga Norden. Av de invalda utgör de som är födda på Åland ungefär lika stor andel som av de röstberättigade, medan de som är födda i Sverige och övriga Norden står för en något högre andel och de som är födda i Finland en något lägre andel.⁵²

I kommunalvalet 2023 utgjorde de som är födda utanför Norden tio procent av de röstberättigade. Av kandidaterna utgjorde personer som är födda utanför Norden fem procent och av de invalda två procent. Personer födda i Sverige och övriga Norden blev välrepresenterade bland både kandidater och invalda, medan de som är födda i Finland blev något underrepresenterade. De födda på Åland utgjorde en större andel av kandidater och invalda än bland de röstberättigade.⁵³

Mål:

- ✓ Ökat valdeltagande bland invandrare
- ✓ Valdeltagande och representation speglar befolkningen

Åtgärder:

- ✓ Demokratistrategi samt dess åtgärdsplan antas för Åland
- ✓ Ökat fokus på information till inflyttade gällande valfrågor
- ✓ En kommitté för etniska relationer inrättats för att fungera som en plattform mellan olika grupper och som rådgivande organ i integrationsfrågor
- ✓ Förbättra valinformationen inför nästkommande val.

Ansvarig: Regeringskansliet och kommunerna. Kommunerna redogör för sina åtgärder och ansvarsområden i respektive kommunalt integrationsfrämjande program. Arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland övervakar arbetsplatser och utvecklar arbetsskyddet på Åland.

Diskriminering

Landskapsregeringen poängterar vikten av att likabehandling och icke-diskriminering gäller i allt arbete. Förebyggande integrationsarbete förutsätter kunskap om likabehandling, inklusive kunskap om intersektionalitet och hur diskriminering och utanförskap riskerar att förstärkas i vissa fall. Landskapsregeringen betonar starkt myndigheters och berörda aktörers ansvar att följa dessa principer och främja ett öppet och inkluderande Åland där var och en garanteras en likvärdig behandling.

Diskriminering på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person är förbjuden i diskrimineringslagen.⁵⁴ Ändå förekommer sådan diskriminering i vårt samhälle. Rasism skadar samhället på många olika sätt och måste aktivt motverkas. Många invånare utsätts för diskriminering som påverkar deras mänskliga värdighet, möjligheter i livet, välbefinnande och även deras personliga säkerhet. Diskriminering är också ett misslyckande

---

⁵² ÅSUB rapport 2023:7

⁵³ ÅSUB rapport 2023:7

⁵⁴ ÅFS 2022:43 & FFS 2014/1325

att upprätthålla EU:s grundläggande värden. Alla människor i EU bör få åtnjuta sina grundläggande fri- och rättigheter och kunna delta i samhällslivet på lika villkor utan hänsyn till ras eller etniskt ursprung.

Landskapsregeringen konstaterar att det krävs aktivt arbete och åtgärder för att nå det övergripande målet för integrationspolitiken. I avseende för jämställdhet står att alla kvinnor, män, flickor och pojkar ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter på alla områden i livet. Åland ska vara ett inkluderande samhälle där alla garanteras en likvärdig behandling och fler har möjlighet att delta och bidra till en positiv samhällsutveckling.

Diskriminering och användandet av våld är förbjudet i lag, men ändå förekommer det i hemmen, skolan, på fritiden och på arbetsplatsen även på Åland. Insatser och medvetenhöjande åtgärder behövs på alla nivåer: individ, familj, grupp, samhälle och inom den offentliga, privata och tredje sektorn. Diskriminering och likabehandling är kopplade till alla människors lika värde och FN:s grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter och ska ses som ett uttryck för politisk vilja.

I ÅSUB rapport Att leva och bo som inflyttad på Åland⁵⁵ uppgav 14 procent av de utomnordiska svarande att de upplevt diskriminering för att de haft en utländsk bakgrund eller annan nationalitet, dåliga svenskkunskaper eller utländsk utseende. I samma undersökning noterades att 9% av invand-rare från Norden och med ett svenskt/skandinaviskt språk upplevt diskriminering kopplat till att de är inflyttade.

2020 gjorde ÅSUB en rapport kring upplevd diskriminering i det åländska samhället och då uppgav nästan hälften av respondenterna med annat nordiskt språk och icke nordiskt modersmål att de upplevt sig diskriminerade på Åland.⁵⁶

Landskapsregeringen konstaterar att det fortsatt finns behov av information kring arbetsgivares och arbetstagares rättigheter och skyldigheter. Det är viktigt att aktivt förebygga diskriminering och särbehandling på arbetsplatser.

Mål:

- Minskad förekomst av diskriminering
- Ökad kunskap om mänskliga rättigheter och konventioner
- Ökad kunskap och förståelse för olika kulturer

Åtgärd:

- ✓ Information, seminarier och fortbildningsinsatser ordnas för olika målgrupper på relevanta teman som till exempel normmedvetenhet, mångfald, likabehandling, diskriminering, etc.
- ✓ Åtgärder för att främja goda relationer och förebygga främlingsfientlighet och diskriminering.

Ansvarig: Regeringskansliet och kommunerna. Kommunerna redogör för sina åtgärder och ansvarsområden i respektive kommunalt integrationsfrämjande program.

---

⁵⁵ ÅSUB Rapport 2020:3

⁵⁶ ÅSUB Rapport 2020:7

4.5 Humanitära insatser

Flyktingsituationen i världen

År 2022 var 108,4 miljonär människor tvångsfördrivna i hela världen. Av dessa uppskattas 43,4 miljoner (40 %) vara barn. FN:s flyktingorgan UNHCR väddar till världens länder om att göra mer för att hjälpa människor som har tvingats på flykt från konflikter eller förföljelse. Drygt 62,5 miljoner av människorna på flykt flyr inom sitt eget hemland, närmare 36,4 miljoner har tvingats korsa sitt hemlands gränser. Över 6,1 miljoner människor runt om i världen inväntar besked på sin asylansökan.⁵⁷

Människohandel, tortyr, flykting- och asylmottagning faller utanför Ålands självstyrelse och regleras i rikslagstiftning. Åländska kommuner har möjlighet att erbjuda kommunplaceringar till kvotflyktingar och andra personer som sökt och fått skydd i Finland. Efter beslut i kommunfullmäktige tecknar kommunen ett särskilt avtal för flyktingmottagande direkt med riksmyndigheter (NTM-centralen). Under förutsättning att den åländska kommunen har tecknat avtal med NTM-centralen och har ett aktuellt kommunalt integrationsfrämjande program att söka tillbaka ersättningar från staten för integrationsfrämjande åtgärder kopplat till bland annat flyktingmottagandet.⁵⁸

Åland har sedan 1990-talet (genom Mariehamns stad) tagit emot kvotflyktingar. Under perioden 2015–2021 har Mariehamn, Jomala, Saltvik, Brändö, Sund, Kumlinge, Finström, och Lemland erbjudit kommunplatser för kvotflyktingar. Landskapsregeringen ser den pågående flyktingkatastrofen som ett globalt ansvar som Åland ska ta sin del av och stöttar kommunerna genom expertis och olika konkreta verktyg.⁵⁹

Asylsökande

En person som befinner sig på Åland och vill söka asyl hänvisas alltid till riket för att skriva in sig vid en flyktingförläggning. Åland har en förläggning. Personer som söker asyl har inte rätt att lämna landet under asylprocessen. Förläggningen står för eventuella kostnader för social- och hälsovård, medicin, tolk osv för personer under en asylprocess.

Personer med tillfälligt skydd

I alla EU:s medlemsländer ges tillfälligt skydd till ukrainska medborgare och deras familjemedlemmar, liksom till personer som har fått internationellt skydd i Ukraina och deras familjemedlemmar. Dessutom ges skydd till andra som var permanent bosatta i Ukraina och som inte kan återvända till sina hemländer. För att kvalificera sig för detta skydd måste personen ha bott i Ukraina och lämnat landet efter Rysslands invasion, det vill säga den 24 februari 2022 eller senare. Det tillfälliga skyddet baserar sig på EU:s direktiv om tillfälligt skydd, som nu används för första gången. Tillfälligt skydd är en nödmekanism som aktiveras vid exceptionella omständigheter med en massiv tillströmning av personer för att ge kollektivt skydd till fördrivna personer samt minska trycket på EU-ländernas nationella asylsystem.⁶⁰

I Finland omfattas också andra personer av tillfälligt skydd, nämligen ukrainska medborgare och deras familjemedlemmar som flydde från Ukraina kort före den 24 februari 2022 och som på grund av konflikten inte

---

⁵⁷ UNHCR, <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/> (uppdaterad 24 oktober 2023)

⁵⁸ Regleringen av flyktingmottagande på Åland tillkom under föregående period 2012–15. Tidigare har flyktingmottagningen på Åland bekostats av landskapet och inte direkt av staten.

⁵⁹ Till exempel genom föreläsningar, framtagande av informationspaket till kommunerna eller modeller på hur ett kommunalt integrationsprogram kan utformas. Landskapsregeringen har också varit huvudman för projektet "En säker hamn – kraftsamling för kommuner, myndigheter och tredje sektorn för att utveckla samarbetet vid flyktingmottagning och integration på Åland" 2018–2021 för att skapa bättre förutsättningar för flyktingmottagandet på Åland.

⁶⁰ <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/eu-migration-policy/refugee-inflow-from-ukraine/>

kan återvända till landet. Dessutom omfattas andra ukrainska medborgare som redan vistas i eller har anlänt till Finland och deras familjemedlemmar av detta tillfälliga skydd.

Personer som flytt från kriget i Ukraina har fram till 15.2.2023 lämnat in över 50 000 ansökningar om tillfälligt skydd i Finland. 4,2 miljoner flyktingar från Ukraina registrerade för tillfälligt skydd eller liknande i EU.⁶¹ Enligt rådets beslut som började gälla den 4 mars 2022 får medlemsländerna själva fatta ett närmare beslut om målgruppen för skyddet. Finlands beslut om att ge skydd omfattar ett större antal fördrivna personer än beslutet på EU-nivå. Statsrådet fattade beslutet den 7 mars 2022. EU har beslutat att förlänga det tillfälliga skyddet till den 4 mars 2025.⁶²

Förläggning på Åland

I landskapsregeringens föregående program för främjande av integration lyftes att möjligheten att förverkliga en flyktingförläggning på Åland i ett led att förbättra den åländska flyktingmottagningen. Juridiskt konstaterades att inga hinder fanns för att förlägga en flyktingmottagning på Åland, däremot är detta finländsk behörighet och beslut om inrättande av en förläggning fattas av Migrationsverket.⁶³

Den 10 mars 2022 uttryckte Ålands landskapsregering⁶⁴ behovet av att Migrationsverket snabbt etablerar en flyktingförläggning eller mottagningscentral på Åland av både humanitära och praktiska skäl. På grund av det ökande antalet nödställda från Ukraina och den befintliga kopplingen mellan många ukrainare och Åland, behövdes snabba och långsiktiga åtgärder för att säkerställa hjälp till personer med tillfälligt skydd. Under sommaren 2022 öppnar förläggningen på Åland och i slutet av 2023 har förläggningen ca 300 kunder.

Finlands Röda Kors har en avsiktsförklaring med Inrikesministeriet om att bistå i flyktingmottagning och det är ett av organisationens kärnuppdrag. I och med detta och att Röda Kors verksamheten regleras i lag⁶⁵ och förordning⁶⁶ med möjlighet att bistå med myndighetsutövning kan Finlands Röda Kors lyftas som en viktig aktör i integrationsarbetet.

Kommunplatser för kvotflyktingar

I Finland är det varje enskild kommun som i sitt fullmäktige har rätten att fatta beslut om kommunplatser för kvotflyktingar. Vid ett positivt beslut tecknar kommunen ett avtal direkt med staten (NTM-centralen). I denna process är inte Ålands landskapsregering involverad. Ekonomisk ersättning kopplat till flyktingmottagandet och stöd för personer som utsatts för människohandel utbetalas till kommuner, KST och ÅHS direkt från staten enligt ett etablerat förfarande.⁶⁷

Ersättningen består av två delar. En del av ersättningen utbetalas automatiskt till boendekommun i form av kalkylerad ersättning⁶⁸ per individ (baserat på ålder) och den andra delen är en fullkostnadsersättning⁶⁹ till antingen kommunen, KST eller ÅHS. Fullkostnadsersättningen betalas endast ut mot ansökan av respektive instans för de faktiska specialkostnader som uppstått för social- och hälsovård, småbarnspedagogik, tolknings-

---

⁶¹ <https://www.consilium.europa.eu/sv/infographics/ukraine-refugees-eu/> Uppgifter från november 2023.

⁶² <https://intermin.fi/sv/krisen-i-ukraina>

⁶³ FFS 746/2011 Lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel

⁶⁴ ÅLR 2022/1911, brevnr 3 Rk1c

⁶⁵ FFS 2000/238 Lag om Finlands Röda Kors

⁶⁶ Republikens presidents förordning om Finlands Röda Kors (827/2017)

⁶⁷ Ersättningsförfarandet är annorlunda för asylsökanden. Denna söks via flyktingförläggningen och tidsfristen för ersättningsförfarandet för denna grupp är kortare (1 år istället för 2 år)

⁶⁸ Betalas ut 3 eller 4 år. Notera nya lagen för främjande av integration som träder i kraft 1.1.2025.

⁶⁹ Vissa fullkostnadsersättningar kan betalas i 10 år eller tills dessa att personen blir finsk medborgare.

och översättningskostnader samt kostnader för utkomststöd. Enligt Finlands integrationslag har kommunerna rätt till ersättningar för att de ordnar integrationsåtgärder för denna målgrupp. Ett grundläggande krav för att detta ska ersättas är att kommunen har ett avtal med NTM-centralen och ett aktuellt integrationsfrämjande program.⁷⁰ Alla kommuner på Åland har inte ett giltigt integrationsfrämjande program.

Den centrala aktören vid mottagandet av kvotflyktingar är kommunen. På Åland finns en stor variation vad gäller kommunernas storlek och kapacitet att svara upp mot allt som krävs för ett flyktingmottagande, enligt lagstiftningen finns det också utrymme att flera kommuner ingår ett samarbete kring integrationsåtgärder. Formerna för hur det kan se ut är en fråga för politisk dialog och beslutsfattande inom kommunen. Sedan januari 2014 har Egentliga Finlands närings, trafik- och miljöcentral (NTM-centralen) behörighet att sluta avtal med åländska kommuner, dialogen om flyktingmottagande sker direkt mellan kommun och NTM-central.

Under perioden 2015–2022 har kommunplatser erbjudits för planerat flyktingmottagande i åtta åländska kommuner.⁷¹

2015	Mariehamn	Totalt: 20 personer
2016	Jomala Saltvik Brändö	Totalt: 16 personer
2017	Kumlinge Sund	Totalt: 11 personer
2018	Finström Jomala Lemland Mariehamn	Totalt: 26 personer
2019	Ingen åländsk kommun erbjöd kommunplats.	Totalt: 0 personer
2020	Ingen åländsk kommun erbjöd kommunplats.	Totalt: 0 personer
2021	Mariehamn	Totalt: 10 personer
2022	Ingen åländsk kommun erbjöd kommunplats.	Totalt: 0 personer
2023	Ingen åländsk kommun erbjöd kommunplats.	Totalt: 0 personer
2024	Mariehamn	Mottagande sker i slutet av året
		Totalt: 83 personer

Under föregående programperiod har ramarna för kommunernas flyktingmottagning utretts och klargjorts. En checklista till kommunerna har tagits för att underlätta för kommunerna.⁷² Flera åländska kommuner har under de senaste åren fattat beslut att bereda kommunplats åt kvotflyktingar. Landskapsregeringen välkomnar dessa beslut och uppmuntrar fler kommuner att bereda kommunplaceringar. Landskapsregeringen bistår vid behov inom ramen för sitt uppdrag med kunskap, fortbildning och samordning eftersom mottagningen omfattar många offentliga aktörer på Åland.

Hjälpssystemet mot människohandel

Om kommunen behöver ordnar särskilda tjänster för en kommuninvånare som fallit offer för människohandel är det möjligt för kommunen, KST och ÅHS ansöka om fullkostnadsersättning för kostnader som orsakas av

⁷⁰ <https://kotouttaminen.fi/sv/ersattningar-till-kommunerna>

⁷¹ OBS! Personer med flyktingstatus får flytta fritt inom landet

⁷² <https://www.regeringen.ax/demokrati-jamstalldhet/integration/flyktingmottagande>

hälso- och socialvårdstjänster som ordnas på grund av specialbehov till följd av en persons ställning som offer för människohandel.⁷³ De särskilda tjänsterna kan omfatta exempelvis sjukvård, terapitjänster, inkvartering på skyddshem och tolk. Offer för människohandel får inte hjälpas mot deras vilja, om inte något annat föreskrivs i barnskyddslagen. Hjälpssystemets uppgift är att fokusera på personen som blivit utsatt och dessutom stöda minderåriga barn samt personer som medverkar i utredningen av människohandelsbrott. I brådskande fall kan ett eventuellt människohandelsoffer inkluderas i hjälpåtgärderna redan på basis av ett samtal.

Hjälpssystemet för offer för människohandel är en riksomfattande myndighet med syfte är att hjälpa såväl finländska som utländska medborgare, som kan ha blivit offer för människohandel. Hjälpssystemet utbildar och ger råd även till åländska kommuner, myndigheter och parter som deltar i arbetet mot människohandel inom alla sektorer. Beslut fattas i hjälpssystemet i Joutseno eller av en av denne förordnad tjänsteman.

Personer utanför det sociala skydds nätet

Inom EU råder fri rörlighet av personer. Det innebär att EU medborgare har rätt att vistas upp till 90 dagar i ett annat EU land utan att anhålla om uppehålls rätt, förutsatt att man tar eget ansvar för att ordna sin försörjning och boende. Man har inte rätt att ta del av det sociala skydds nätet som finns i vistelseslandet och tillgång till hälsovårdstjänster förutsätter att man har ett europeiskt sjukförsäkringskort. Alla EU medborgare som vistas på Åland har dock inte dessa förutsättningar. Ofta handlar det om personer som är utsatta medborgare i annat EU-land, som saknar försörjning och tillgång till det sociala skydds nätet i hemlandet och ofta varit utsatta för lång och systematisk diskriminering. Dessa personer faller utanför systemet och blir beroende av privatpersoners, föreningars och församlingarnas goda vilja att hjälpa. Som exempel har bland andra Socialmissionen sedan 2008 genomfört hjälpinsatser riktade till personer ur gruppen som kommit till Åland. Emmaus på Åland inledde under hösten 2015 en verksamhet i form av en arbetspool där EU-migranter och andra personer anställs av Emmaus.⁷⁴

Landskapsregeringen konstaterar att den här situationen är svår och komplex och att det inte finns någon skyldighet för det offentliga Åland att bistå inom ramen för befintlig lagstiftning. Exemplet ovan visar på vilken roll tredje sektorn kan spela för insatser där ramverket för offentliga aktörer är begränsande.

Landskapsregeringen välkomnar dessa initiativ och fortsatt diskussion för att hitta lösningar som möjliggör ett värdigt liv för alla som vistas på Åland. Att upprätthålla och respektera allas mänskliga rättigheter är något som hela samhället mår bra av i förlängningen.

Mål:

- Åland stöder humanitära insatser i en värld av förändring
- Alla som vistas på Åland ska ha ett värdigt liv

Åtgärder:

- ✓ Kunskapshöjande insatser hos tjänstemän vid Ålands landskapsregering, Ams ÅHS, ÅPM
- ✓ Landskapsregeringen erbjuder rådgivning till ÅHS, KST och kommuner i utformandet av sina verksamheter som berör integration.
- ✓ Landskapsregeringen har övergripande dialog med NTM-centralen, Migrationsverket, Inrikesministeriet och Arbets- och näringsministeriet

---

⁷³ Kommunernas rätt att ansöka om ersättning från staten i samband med människohandel grundar sig på 53 § i FFS Lagen om främjande av integration (1386/2010).

⁷⁴ Verksamheten har upphört men Emmaus bedriver andra arbetsmarknadsprojekt

Landskapsregeringen erbjuder och upprätthåller⁷⁵:

- Checklista för mottagande av flyktingar
- Kommunernas ersättningsförfarande gentemot finska staten
- Mall för fullmaktsavtal mellan kommun och ÅHS

Ansvarig: Specialsakkunnig vid regeringskansliet. Kommunerna redogör för sina åtgärder och ansvarsområden i respektive kommunalt integrationsfrämjande program.

5 EU:s programperiod 2021–2027

Aktörer på Åland har, som en del av EU, också en möjlighet att söka olika former av stöd och partnerskap för att utveckla sina verksamheter. Landskapet ställer sig positiv till samverkansprojekt med inriktning på integration. Det är inget krav att detta ska ske med landskapsregeringen som huvudman.

AMIF-fonden

I Finland är Inrikesministeriet förvaltande myndighet för AMIF-fonden (Asyl-, migrations- och integrationsfonden). Inrikesministeriet ansvarar också för beredningen, uppföljningen och övervakningen av de åtgärder som stöds genom fonden. AMIF-fonden beviljar understöd för att stärka, rationalisera och utveckla det administrativa arbetet inom migrationsprocesser för myndigheter, organisationer och andra aktörer som arbetar med tredjelandsmedborgare. Åtgärderna som kan få understöd inkluderar utveckling av gemensamma arbetsmetoder, strategier och samarbete, anpassning av tjänster för att tillgodose tredjelandsmedborgares behov, förstärkning av kunskapsbasen genom exempelvis utveckling av statistik, utbildning och introduktion för att stärka det kunnande som behövs i arbetet. Dessutom innefattar det utveckling av verktyg och system som behövs för arbetet samt informationsåtgärder och informationskampanjer till stöd för arbetet.

Ur AMIF-fonden kan aktörer också ansöka om understöd för åtgärder för tredjelandsmedborgare. Åtgärderna inkluderar säkerställande och tillhandahållande av skraddarsyddad rådgivnings-, hjälp- eller stödtjänster i olika skeden av migrationsprocessen, effektivisering av handlednings- och rådgivningstjänsterna genom exempelvis distansmöjligheter och digitalisering, samt stärkande av tredjelandsmedborgares sociala färdigheter och undanröjande av hinder för integration. Därutöver omfattar det förstärkning av tillgången till handlednings- och rådgivningstjänster, identifiering och hänvisning av utsatta klienter till stödtjänster samt förstärkning och modernisering av infrastrukturen under mottagningsfasen.

Dessutom kan man ur fonden ansöka om understöd för åtgärder för att främja tredjelandsmedborgares välbefinnande, delaktighet och verksamhet samt för att förebygga marginalisering.

Från och med vår 2024 kan finansiering till landskapet Åland beviljas för projekt, inom specifika mål 2 laglig migration och integration, som innefattar integrationsåtgärder som inte är öppna under en pågående utlysning. I de fall där en projektansökan inkommer från Åland som innehåller åtgärder som inte är öppna under en pågående utlysning, behandlas ansökan utgående från den finansiering som finns tillgänglig.

Mål:

- Förbättra integrationen och vidarebosättningsmöjligheterna på Åland

---

⁷⁵ <https://www.regeringen.ax/demokrati-hallbarhet/integration/integration-kommunerna>

- Upprätthålla möjligheten för åländska aktörer bland annat myndigheter, kommuner, organisationer och tredje sektorn att fortsättningsvis via inrikesministeriet kunna söka medel från EU:s AMIF-fond på samma villkor som resten av Finland.

Åtgärd:

- ✓ Specialsakkunnig har nära kontakt med inrikesministeriet för att bistå med information, rådgivning och samarbete utåt särskilt i samband med ansökningstider.

Ansvarig: Specialsakkunnig vid regeringskansliet

ESF+

Målsättningen med ESF+ är att stöda individer som är utanför arbetskraftsmarknaden att återvända eller ta sig in på arbetsmarknaden, att minska risken för marginalisering och att främja återhämtning efter Covid 19 pandemin samt stöda ett fortsatt livslångt lärande. Åtgärder som kan finansieras kan vara sysselsättningsfrämjande åtgärder, utbildning, fortbildning, karriärcoachning, anställning, examensgivande utbildningar, fortsatta satsningar på svenska för inflyttade samt stöd för branschspecifika utbildningar inklusive satsningar på jämställdhet miljökunskap och digitalisering.

Huvudsakliga målgrupperna är tredje sektorn, företag, branschorganisationer och offentliga aktörer.

Mål:

- Fortsatt stöd från EU:s ESF-program på Åland.

Åtgärd:

- ✓ Upprätthålla det åländska ESF+-programmet

Ansvarig: Näringsavdelningen vid Ålands landskapsregering

ERASMUS +

Erasmus+ är Europeiska unionens program för utbildning, ungdomsområdet och idrott för åren 2021–2027. Under denna tid kan flera miljoner europeiska ungdomar, studerande och vuxna utbilda sig, studera och genomföra praktik utomlands med stöd av programmet och på så sätt utvidga sina kunskaper. Erasmus+ erbjuder också läroinrättningar och organisationer möjlighet till samarbete med sina internationella partner.

Målen för programmet Erasmus+ är att

- stöda människors utbildning, yrkeskarriär och personliga utveckling inom utbildnings-, ungdomsverksamhets- och idrottsbranscherna i Europa.
- främja hållbar tillväxt, sysselsättning, social kohesion och innovationer
- stärka den europeiska identiteten och ett aktivt medborgarskap.

Erasmus+ främjar dessutom:

- mobilitet med inriktning på elevers, studerandes, lärares och utbildares lärande samt samarbete, delaktighet, spetskompetens, kreativitet och innovativitet i utbildningsbranschens organisationer
- icke formellt lärande och aktivt deltagande bland unga och ungdomsarbetare samt samarbete, delaktighet, kreativitet och innovativitet i ungdomsorganisationerna
- mobilitet med inriktning på idrottstränares och idrottspersonalens lärande samt samarbete, delaktighet, kreativitet och innovativitet i motions- och idrottsorganisationer

Ansvarig: Utbildningsstyrelsen i Finland

6 Uppföljning

Ett bra integrationsarbete kräver samverkan, samarbete, kunskap och modeller. Myndigheter och övriga aktörer bör erbjudas kontinuerlig utbildning och kompetensutveckling för att förståelsen kring frågor som gäller integration, delaktighet och mångfald ska öka och fördjupas. Verktyg och modeller ska omsätta teori till praktik. Ett bra integrationsarbete kräver också mod att pröva och ompröva modeller, att tänka i nya banor och vara öppen för innovation. Genom att systematiskt samla erfarenheter och statistik kan integrationsarbetet vidareutvecklas och skräddarsys för åländska förhållanden. Det praktiska arbetet skapas genom en arbetsfördelning mellan olika myndigheter och genom samarbete och samverkan. Landskapsregeringens specialsakkunnige i integration ska erbjuda rådgivning i specialfrågor gällande inflyttade och ska därför ses som en resurs i det åländska integrationsarbetet.

Under programperiod 2012-2015 togs indikatorer fram för att följa integrationen av personer av utomnordiskt ursprung över tid. Statistik har beställts från ÅSUB för att mäta indikatorerna, samt en undersökning riktad till alla inflyttade av utomnordiskt ursprung i åldern 18-75 som genomfördes under 2014.⁷⁶ Landskapsregeringen lyfte i föregående program upp en uppföljande undersökning som planerades till 2019. ÅSUB:s uppföljande undersökning presenterades i juni 2020. Målgruppen breddades till all inflyttning då även personer som flyttar från andra nordiska länder har rätt till integrationsfrämjande åtgärder. Integrationslagstiftningen och tillhörande åtgärder kan även omfatta de personer som ännu inte blivit finska medborgare, men flyttar inom landet.

Som landskapsregeringen konstaterat inledningsvis i detta program att migration och integrationsfrågor ett utvecklingsområde. Det är viktigt att kontinuerligt samla information, erfarenheter och perspektiv från alla nivåer och sektorer i samhället för att se vilka behov som finns och hur fortsatta åtgärder bör utformas.

Inflyttning och mångfald bidrar till utvecklingen av det åländska samhället. Det kan också betyda att nya frågeställningar och utmaningar uppstår och samhället i stort tjänar på att ha en samsyn på hur de besvaras och bemöts på bästa sätt. Landskapsregeringen konstaterar att de grundvärderingar så som de är uttryckta i det demokratiska system, lagarna och de mänskliga rättigheterna behöver kontinuerlig bekräftelse och inte kan tas för givet. Diskussion och reflektion om hur befolkningsförändringar eventuellt påverkar vårt samhälle på sikt är nödvändiga för att informera politiken och åtgärder som sätts in.

Det är en nyckel i arbetet för en hållbar demokratisk samhällsutveckling och ett hållbart Åland.

En del av landskapsregeringens övergripande samordning av integrationsfrågor kommer under programperioden vara att bjuda in till olika former av dialogmöten och forum för mer långsiktigt strategiska frågor kring samverkansformer.

---

⁷⁶ ÅSUB 2015:2, ÅSUB 2014:9

Mål:

- Kvalitetssäkra att det lagstadgade integrationsfrämjande arbetet utförs
- Skapa en god faktagrund inför utveckling av området
- Samordna och samverka integrationen på Åland

Åtgärder:

- ✓ Enkätundersökning till kommuner, KST och Ams
- ✓ Kontinuerlig uppföljning av målgruppens levnadsförhållanden, statistik och annan information med kön som övergripande grund följs upp i samarbete med ÅSUB.
- ✓ Kontinuerlig uppföljning kring Migrationsverkets verksamhet på Åland
- ✓ Kontinuerlig uppföljning med Egentliga Finlands NTM-central kring de åländska kommunernas, KST och ÅHS verksamhet
- ✓ Dialog med andra samhällsaktörer kring det integrationsfrämjande arbetet.
- ✓ Kontinuerlig dialog med Arbets- och näringsministeriet

Ansvarig: Specialsakkunnig vid Regeringskansliet i samarbete med övriga aktörer.

7 Slutord

Integrationsfrågorna är ett brett och komplext område. De åländska aktörerna som arbetar integrationsfrämjande har både olika uppdrag och perspektiv. Vissa aktörer har lagstiftade delar som ska uppfyllas, men även aktörer från den tredje sektorn och den fria bildningen spelar en viktig roll för den enskilde individen. Integrationsprocessen behöver därför vara flexibel för att ge stöd till individen att utforma sitt nya liv baserat från vilka erfarenheter, behov och önskemål hen har. En viktig del i etableringen handlar om att skapa förutsättningar för individen att göra informerade val. Genom att samhället bidrar med information och tydliga vägar in i samhällets gemenskap förstärks förutsättningarna för individen att känna sig välkommen och kunna bygga upp en tillit till såväl samhällets institutioner som invånare.

En viktig faktor som behöver tas i beaktande för det fortsatta arbetet är att migrationsströmmar till följd av konflikter, politiska förändringar och klimatrelaterade problem. De senaste årens händelser har påverkat både mängden och karaktären av människor som söker skydd och en ny framtid i andra länder, inklusive på Åland. Ett exempel på en aktuell händelse är den pågående kriget i Ukraina, som har lett till en betydande ökning av flyktingar och asylsökande i grannländer, andra delar av världen och på Åland. Detta sätter press på våra integrationsresurser och kräver en effektiv respons för att möta de nya behoven. Landskapsregeringen poängterar att det integrationsfrämjande arbetet inte når hela vägen fram till målgruppen per automatik endast genom att erbjuda insatser. Arbetet kräver kompetens, bra bemötande och aktiva insatser och tydlig information för att nå målgruppen.

I en tid av ökande nationalism och främlingsfientlighet har också behovet av att främja en inkluderande och tolerant samhällsinställning blivit alltmer aktuellt. Integrationsinsatser måste därför fokusera på att bygga broar mellan olika kulturella och etniska grupper samt främja förståelse och respekt för mångfald. Genom att fortsätta arbeta tillsammans, stödja varandra och lära av varandras perspektiv kan Åland bygga en framtid där integration inte bara är en målsättning, utan en naturlig del av vårt samhälle. Med öppenhet, förståelse och viljan att lyssna och lära av varandra kan vi skapa en värld där alla människor kan blomstra och uppnå sin fulla potential.

Låt oss fortsätta att sträva efter ett åländskt samhälle där varje individ känner sig välkommen, respekterad och inkluderad, oavsett var de kommer ifrån eller vilken resa de har gjort. Genom att arbeta tillsammans kan vi göra integrationsprocessen till en positiv och berikande upplevelse för alla inblandade.

8 Begreppslista

Enskilda personer

Asylsökande

En person som begär skydd och uppehållsrätt i en främmande stat. Personen får flyktingstatus om asyl beviljas. Eftersom kriterierna för flyktingskap ännu inte har utretts klassas en asylsökande inte som en flykting. Under asylofförandet utreds också om uppehållstillstånd kan ges på någon annan grund.

EU-medborgare och en därmed jämförbar person

Medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen (EU) eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz. EU-medborgare har rätt att röra sig fritt på unionens territorium. Bestämmelserna om fri rörlighet tillämpas också på medborgare i Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz. Isländska, liechtensteinska och norska medborgare får röra sig fritt med stöd av EES-avtalet, och med Schweiz har EU ingått ett separat avtal om fri rörlighet.

Finsk medborgare

En person som vid födelsen eller senare på annat sätt förvärvat finskt medborgarskap.

Flykting

En person som har välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin etnicitet, nationalitet, (icke-)religiösa övertygelse, politiska uppfattning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp (definieras i FN:s flyktingkonvention). Flyktingstatus får en person som beviljas asyl i någon stat eller som FN:s flyktingorganisation (UNHCR) konstaterar vara flykting.

Flykting sur place

En flykting vars behov av skydd har uppstått först efter att hen har lämnat sitt hemland.

Kvotflykting

En person som UNHCR beviljat flyktingstatus och som har beviljats inresetillstånd och uppehållstillstånd inom ramen för en flyktingkvot som årligen fastställts i statsbudgeten. Beslut om vilken kommun som kvotflyktingen placeras i sker i dialog mellan kommun som tecknat avtal och NTM-centralen i Finland.

Invandrare/immigrant/inflyttad/utlänning

Olika samlingsbegrepp som används för person som flyttat till Åland oavsett ursprungsort och orsak bakom flytt. I den åländska och finländska lagen om främjande av integration används ordet invandrare. En invandrare eller utlänning är enligt utlänningslagen en person som ännu inte blivit finsk medborgare.

Migrant

En person som flyttar från ett land till ett annat. Migrant är ett samlat begrepp för både in- och utvandrare; immigrant och emigrant.

Irreguljär migrant / papperslös

En person som saknar rättslig status i ett transit- eller värdland. Personer kan ha rest in i ett land utan tillstånd eller kommit in i landet lagligt och därefter förlorat sitt tillstånd att stanna kvar. Människor som ännu inte sökt asyl räknas in i gruppen irreguljära migranter. Barn till papperslösa föräldrar räknas också till gruppen.

Tredjelandsmedborgare

En utlänning/invandrare som inte är EU-medborgare eller en därmed jämförbar person, dvs. en medborgare i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz.

Tillståndsfrågor

Asyl

Uppehållstillstånd som beviljas en utlänning i asylprocessen på grund av flyktingstatus.

Humanitärt skydd

Uppehållstillstånd kan beviljas på grund av humanitärt skydd, när villkoren för beviljande av asyl eller alternativt skydd inte uppfylls men när sökanden inte kan återvända till sitt hemland eller sitt permanenta bosättningsland. Grunderna för detta beslut kan vara en miljökatastrof eller att säkerhetsläget i landet är dåligt till följd av en väpnad konflikt eller en allvarlig situation för de mänskliga rättigheterna.

Permanent uppehållstillstånd

En utländsk medborgare som beviljat ett permanent uppehållstillstånd har tillstånd att bo och arbeta under obegränsad tid. Tillståndet gäller så länge som utlänningen är bosatt i landet.

Resedokument för flykting

Ett resedokument som utfärdas till en utlänning som fått flyktingstatus. Resedokumentet för flykting är inte en officiell identitetshandling.

Tidsbegränsat uppehållstillstånd

Beviljas en utlänning som inte har för avsikt att permanent stanna i Finland. Tillståndet ska förnyas innan dess giltighetstid går ut.

Tillfälligt uppehållstillstånd

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Beviljas en utlänning som inte har för avsikt att permanent stanna i Finland. Tillståndet ska förnyas innan dess giltighetstid går ut. I ett tillfälligt uppehållstillstånd antecknas bokstavskoden B.

Det tillfälliga skyddet baserar sig på EU:s direktiv om tillfälligt skydd och är avsett för personer som flyr kriget i Ukraina.

Uppehållskort

Ett av polisen beviljat kort med vilket en person som är familjemedlem till en EU-medborgare men som själv inte är EU-medborgare bevisar sin uppehållsrätt i Finland.

Uppehållsrätt

EU-medborgare har rätt att fritt vistas och arbeta i landet i högst tre månader utan att registrera sig. Därefter behöver man registrera sin uppehållsrätt vid polisen. För registrering av uppehållsrätt krävs i princip att personen har tillräckliga tillgångar för egen och för sina familjemedlemmars räkning. Några specifika belopp har inte definierats för detta försörjningskrav, utan varje fall prövas för sig med beaktande av personens individuella omständigheter.

Uppehållstillstånd

Tillstånd att återkomma upprepade gånger till landet och vistas här. Beviljas för olika anledningar (arbetstagare, näringsidkare, studier, familjeband, permanent eller tidsbegränsat).

Uppenbart ogrundad ansökan

En asylansökan kan anses vara uppenbart ogrundad om:

1) den inte motiveras med allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna eller andra grunder som har anknytning till förbudet mot tillbakasändning eller om påståendena är klart icke-trovärdiga

- 2) sökandens uppenbara avsikt är att missbruka asylförfarandet eller
- 3) sökanden har kommit från ett säkert ursprungsland dit han eller hon kan sändas tillbaka

Allmänna begrepp

Assimilering

En grupp överger sin gamla kultur för att fullt ut bli en del av den nya.

Emigration/emigrera

Utvandring, att utvandra, flytta från ett land.

Immigration/immigrera

Invandring, att invandra, flytta in i ett land. Immigration = invandring

Inledande kartläggning

En inledande kartläggning påbörjas av kommunen för invandrare som är i behov av utkomststöd eller av Ams då invandraren är arbetslös arbetssökande. En inledande kartläggning kan utarbetas även för en annan invandrare, om hen begär det och bedöms vara i behov av det för att integrationen ska främjas.

Integration

Att mötas, anpassas och påverkas av varandra för att samspela, fungera och leva tillsammans. Invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandraren de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samtidigt som invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds.

Integrationsfrämjande

Sektorsövergripande främjande och stödande av integration med hjälp av myndigheters och andra aktörers åtgärder och tjänster.

Integrationslagen

I integrationsprogrammets löpande text används begreppet "integrationslagen", och avser då landskapslag om främjande av integration (ÅFS 2012:74). För flyktingar och personer som söker humanitärt skydd.

Integrationsplan

En individuell plan som upprättas av boendekommun för invandrare som är i behov av utkomststöd eller av Ams då invandraren är arbetslös arbetssökande. En integrationsplan kan utarbetas även för en annan invandrare, om han eller hon med stöd av den inledande kartläggningen bedöms vara i behov av en plan för att integrationen ska främjas.

Kommunens program för integrationsfrämjande

Kommunens plan görs upp för fyra år i taget och godkänns i fullmäktige. Planen ska innehålla planer för åtgärder och tjänster, samt information om vem som ansvarar för samordningen och informationen av kommunens integrationsfrämjande åtgärder.

Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande

Beslutar om utvecklandet av integrationen i landskapet genom att för fyra år i sänder utarbeta ett program för integrationsfrämjande. I programmet uppges målen och åtgärderna för främjandet av integrationen. Landskapet ska även följa upp hur kommunerna uppfyller sina program.

Segregation

När olika folkgrupper lever skilda från varandra inom samma område.

Utvisning

Förfarande för avlägsnande ur landet. När en utlänning har eller har haft uppehållstillstånd och ett beslut fattas om att personen ska avlägsnas ur landet, blir personen utvisad.

Definitioner hämtade från: Migrationsverket, Landskapslag om främjande av integration (ÅFS 2012:74), polisen.

Målsättningar och riktlinjer för digitaliseringen för Ålands landskapsregering

Landskapsregeringen har satt upp målsättningar och riktlinjer för att använda digitalisering för att utveckla verksamheten. Landskapsregeringens målsättningar med digitalisering syftar till att förenkla medborgarnas vardag, introducera moderna arbetssätt, säkerställa effektivitet och rättvis behandling samt tillhandahålla offentliga tjänster dygnet runt. Detta innefattar att öka transparensen och servicegraden genom smart användning av data, stärka medborgardeltagandet, minska digitala klyftor, främja innovation, kompetensutveckling, samarbete och använda befintliga data effektivt för att undvika onödigt arbete. Genom digitala plattformar strävar regeringen efter att göra tjänster mer tillgängliga, vilket leder till en smidigare och säkrare tillgång till samhällsservice för alla medborgare.

Genom att sätta upp målsättningar och riktlinjer för användningen av digitalisering, kan vi utveckla verksamheten på ett strukturerat och enhetligt sätt. Detta hjälper oss att göra tjänsterna enklare att använda, säkerställa hög kvalitet, förbättra samarbetet, undvika juridiska problem och göra det lättare för användarna. Riktlinjerna är framtagna i enlighet med landskapsregeringens värdegrund och har inspirerats av utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Detta stärker förtroendet från allmänheten och bidrar till hållbar utveckling. Genom att omfamna innovationer och hållbarhet i linje med dessa principer främjar man ett samhälle som är bärkraftigt på lång sikt, vilket inte bara gynnar nuvarande utan också framtida generationer.

Målsättningar för digitaliseringen

Mål 1. En enklare vardag för våra medborgare

Vi vill vara en förvaltning som är öppen, effektiv och inkluderande – en förvaltning som gör skillnad i medborgarnas vardag. Vi skapar en förvaltning som är mer inkluderande, snabbare och mer kvalitativ genom ökad transparens och insyn, höjd servicegrad genom data, stärkt medborgardeltagande samt digital inkludering.

Mål 2. Moderna arbetssätt ger nya möjligheter

I en värld där teknik och samhällsutveckling ständigt skapar nya möjligheter, står vi inför förändring. Vår vision är att vara en förvaltning som inte bara hanterar uppgifter, utan som aktivt formar framtiden för vårt samhälle. Detta gör vi genom att förnya våra arbetssätt, investera i kompetensutveckling samt samarbeten både i djup och bredd.

Mål 3. Vi gör både rätt saker och gör saker rätt

Vi skapar en förvaltning som gör både rätt saker och gör saker rätt. Vi strävar mot att varje steg är välgrundat och varje handling är meningsfull, vi tar fram tydliga målsättningar och utvärderar de steg vi tar. Vår digitalisering handlar alltså inte om digitalisering för digitaliseringens skull, utan om att lösa verkliga problem. Vi ser på hela tjänsteproduktionen och förbättrar processer. Vi förbättrar dem steg för steg, så att de blir smidiga och effektiva. Vi vill vara en förvaltning som inte bara samlar data, utan också använder den för att fatta kloka beslut och undvika onödig repetition.

Mål 4. Offentliga tjänster tillgängliga dygnet runt

Digitala plattformar spelar en avgörande roll i modern samhällsservice. Dessa plattformar gör att offentliga tjänster är tillgängliga dygnet runt, oavsett var användaren befinner sig. Landskapsregeringen bygger en digital medborgarportal för hela myndighets-Åland. Detta möjliggör en smidigare, snabbare och mer anpassad serviceupplevelse för alla, oavsett tid och plats. Genom att samla tjänster och information på ett och samma ställe och genom att samarbeta med relevanta aktörer, kan plattformen effektivisera tillgången till viktiga samhällsfunktioner och därmed förbättra livskvaliteten för medborgarna.

Riktlinjer för digitaliseringen

Sammanfattning

Riktlinjerna för digitaliseringen av Ålands landskapsregering baseras på en strävan om att skapa ett samhälle där digital förändring bidrar till mervärde, effektivitet, tillgänglighet och innovation. Dessa kärnvärden är centrala i ansträngningarna att uppnå önskat resultat. Målet är att integrera digitala lösningar i alla aspekter av livshändelser i olika sektorer för att tillföra värde till de tjänster som erbjuds. Detta innebär inte bara en förbättrad medborgarupplevelse och ökad servicenivå för Ålands invånare och besökare utan även kostnadsbesparingar på längre sikt för både den offentliga och privata sektorn. Digitalisering kräver omfattande förändringar i förvaltningens verksamhet, struktur och kultur, samt kompetenser, attityder och beteenden hos individer inom offentlig sektor. Effektiv implementering av riktlinjer innebär även betydande ekonomiska åtaganden, effektiv organisering och samarbete. Utnyttjandet av de möjligheter som digitalisering erbjuder bidrar till att höja livskvaliteten för alla som bor på eller besöker Åland.

Att öka effektiviteten genom digitalisering är avgörande. Automatisering av processer och optimering av arbetssätt frigör tid och resurser, vilket tillåter en mer ansvarsfull förvaltning av offentliga medel och främjar en hållbar utveckling av den åländska ekonomin. Mer effektiva processer underlättar vardagen för såväl företag som privatpersoner och förstärker Ålands kapacitet att möta framtida utmaningar.

Förbättrad tillgänglighet utgör en central del av riktlinjerna. Genom att digitalisera information och tjänster samt göra dem tillgängliga oavsett tid och plats kan utmaningar som fysiska avstånd övervinnas, särskilt för en ö-region som Åland. Digital tillgänglighet är avgörande för att främja inkludering och möjliggöra för alla att delta fullt ut i samhället.

Slutligen är främjandet av innovation centralt för digitalisering. Att skapa en miljö där nya idéer och tekniska framsteg kan blomstra är avgörande för regionens långsiktiga framgång och välbefinnande. Innovation driver fram nya affärsmodeller, stimulerar ekonomisk tillväxt och skapar jobb, vilket positionerar Åland som en ledande region inom digital utveckling.

Genom att följa dessa riktlinjer och arbeta mot dessa övergripande mål, lägger Ålands landskapsregering grunden för en framtid där digitalisering inte bara stärker vår

---

Åländska ekonomi och samhällsservice utan även berikar livet för varje individ som lever på och besöker våra öar.

Vad är digitalisering och varför behövs det?

Digitalisering är ett bredare koncept som omfattar inte bara digitaliseringen av information utan också den omstrukturering av organisationer och samhällen som krävs för att fullt ut dra nytta av digital teknik.¹ Det innefattar att integrera digital teknologi och digitala processer i alla områden av en organisation, vilket fundamentalt förändrar hur man opererar och levererar värde till medborgarna. Det är också en kulturell förändring som kräver att förvaltningen ständigt utmanar status quo, experimenterar och blir bekväm med misslyckanden som en del av lärandeprocessen.

Målet med digitalisering är att skapa mervärde, öka effektiviteten, förbättra tillgängligheten av information och tjänster samt främja innovation. I en alltmer uppkopplad värld, möjliggör digitalisering även bättre analys och beslutsunderlag, mer engagerande användarupplevelser och nya sätt att samarbeta på ett effektivt sätt. Genom att anamma digitalisering kan förvaltningen effektivisera sin verksamhet, förbättra servicekvaliteten och vara mer anpassningsbar i en snabbt föränderlig värld.

Digitalisering av Ålands landskapsregering och dess förvaltning är en omfattande förändring och process som påverkar varje aspekt av hur invånare och myndigheter interagerar och utför sina uppgifter. Denna digitala förändring är inte begränsad till en enstaka åtgärd eller projekt; snarare är det ett kontinuerligt arbete som måste pågå på alla nivåer av samhället.² Det är en integrerad ansträngning som utvecklas både i det dagliga arbetet och genom större mer strategiska utvecklingsprojekt.

För att framgångsrikt hantera de utmaningar som digitaliseringen medför, är det oundgängligt att arbetet inte ses som en isolerad händelse. Det krävs en ständig strävan efter förbättring och anpassning. Detta innebär att rutinmässiga arbetsflöden ständigt måste utvärderas och uppgraderas med digitalisering för att förenkla processer och öka tillgängligheten till tjänster för alla ålänningar. Med denna förståelse undersöker vi det nuvarande läget där digitalisering spelar en allt större roll för både enskilda medborgare och för samhället i stort.

---

¹ Gradillas, M., & Thomas, L. D. W. (2023). Distinguishing digitization and digitalization: A systematic review and conceptual framework. *Journal of Product Innovation Management*. <https://doi.org/10.1111/jpim.12690>

² Fischer, C., Heuberger, M., & Heine, M. (2021). The impact of digitalization in the public sector: A systematic literature review. *dms – der moderne staat – Zeitschrift für Public Policy, Recht und Management*, 14(1), 3-23. <https://doi.org/10.3224/dms.v14i1.13>

Dock innebär digitaliseringsprocessen betydande anpassningar inom förvaltningens verksamhet, struktur och kultur samt kompetenser, attityder och beteenden hos individer inom offentlig sektor. Effektiv implementering innebär dessutom betydande ekonomiska åtaganden, effektiv koordinering och prioritering.

Styrkor, svagheter, möjligheter och utmaningar

I arbetet med vägen framåt för digitaliseringen inom Ålands landskapsregering och dess förvaltning är det viktigt att noggrant överväga styrkor, svagheter, möjligheter och utmaningar för förvaltningen. Genom att göra det kan vi säkerställa att våra riktlinjer inte bara är robusta och framåtblickande utan också flexibla nog för att anpassa till den ständigt föränderliga digitala miljön.

Styrkor

Ålands litenhet ger oss den flexibilitet som krävs för att snabbt fatta och genomföra beslut om digitala insatser. Tack vare självstyrets lagstiftningsmakt kan vi forma skräddarsydda digitala regelverk som främjar nyskapande. Detta samarbete mellan sektorerna driver fram innovativ utveckling och stärker Ålands ekonomiska tillväxt. Genom att arbeta nära medborgarna säkrar vi en bred acceptans för digitala framsteg och förstärker Ålands ledande ställning i den digitala eran.

Svagheter

Trots våra starka sidor står vi inför utmaningar som kräver noggrann uppmärksamhet. Den omfattande förändring som krävs inom organisationens struktur och kultur samt behovet av att utveckla nya kompetenser utgör betydande hinder. Dessutom kräver effektiv implementering av vår digitaliseringsstrategi stora ekonomiska investeringar och en hög grad av koordinering och prioritering, vilket kan vara utmanande att uppnå.

Möjligheter

Digitaliseringen erbjuder Åland en rad spännande möjligheter. Genom att förbättra tillgängligheten och kvaliteten på våra tjänster kan vi öka livskvaliteten för alla som bor på eller besöker våra öar. Dessutom ger den snabba teknologiska utvecklingen oss

chansen att utforma flexibla riktlinjer som främjar innovation utan att begränsa framtida möjligheter. Detta sätter oss i en stark position att dra nytta av nya teknologier och förbättra vår globala konkurrenskraft.

Utmaningar

Samtidigt står vi inför utmaningar som hotar att begränsa vår digitalisering. Bland dessa återfinns risker för cyberattacker och behovet av robusta säkerhetsåtgärder. Dessutom utgör den snabba takten i samhällelig och teknologisk utveckling en risk för att våra nuvarande strategier snabbt blir föråldrade. Detta understryker vikten av att skapa dynamiska riktlinjer som kan anpassa sig och förbli relevanta över tid.

Samordning och koordinering för digitalisering

Ett koordinerat tillvägagångssätt är centralt för framgången av digitaliseringsprocessen. Det är av yttersta vikt att förvaltningen antar en roll som digital ledare för att effektivt leda utvecklingsprojekten på ett sätt som främjar samhällets välfärd. Denna ledarroll är väsentlig för att samla den erforderliga spetskompetensen för att hantera det komplexa landskapet som den digitala eran presenterar. Genom att koordinera ansträngningarna säkerställs en effektiv användning av resurser, vilket i sin tur bidrar till långsiktiga och hållbara förbättringar genom digitalisering. Misslyckande i att koordinera och prioritera dessa ansträngningar kan leda till överlappande initiativ, resursödande och ett fragmenterat tillvägagångssätt som försvagar de potentiella fördelarna med digitalisering.³ En brist på samordning och koordinering kan resultera i missade möjligheter till synergier, vilket i sin tur kan bromsa innovation och effektivisering. För att undvika dessa fallgropar är det avgörande med sammanhängande riktlinjer och prioriteringar som omfattar hela organisationen, stöder en kultur av kontinuerlig förbättring och uppmuntrar till samarbete över gränserna.

Målsättningen är att genom digitalisering skapa en förvaltning som effektiviserar sin verksamhet, höjer servicekvaliteten och blir mer anpassningsbar i en snabbt föränderlig värld. Genom att integrera digitala lösningar i alla aspekter av livshändelser över olika sektorer är målet att tillföra betydande värde till de tjänster som erbjuds, vilket möjliggör en mer sammanhängande och effektiv upplevelse för alla användare.

Vad ligger som grund för riktlinjerna?

I utformningen av riktlinjer för digitalisering har dokument och strategier på EU-nivå, nationell nivå samt lokal nivå beaktats. Dessa riktlinjer syftar till att främja en

---

³ Kitsios, F., Kamariotou, M., & Mavromatis, A. (2023). Drivers and outcomes of digital transformation: The case of public sector services. *Information*, 14(1), 43. <https://doi.org/10.3390/info14010043>

koordinerad och effektiv digital omvandling som berör samtliga samhällssektorer, höjer medborgarnas livskvalitet och förbättrar beslutsfattandet genom en mer effektiv användning av digitalisering.

EU:s digitala strategi, COM 2020, har varit ett centralt underlag för detta arbete.⁴ Strategin framhäver Europas ambition att använda digitalisering och data mer effektivt för att förbättra livskvaliteten och effektivisera beslutsfattandet och att Europa tar ledningen i den globala digitala ekonomin genom att effektivisera digitalt. Målet är att främja innovation och tillväxt samtidigt som medborgarnas rättigheter och integritet skyddas.

Finlands Digitala Kompass 2030 har också använts som referens. Denna strategi beskriver vägen mot ett digitaliserat samhälle där teknologins fördelar utnyttjas för att stödja hållbarhet, inkludering och välfärd. Betoningen ligger på digital kompetens, infrastruktur och säkerhet som centrala faktorer för att uppnå dessa mål.⁵

På den lokala nivån har Digital agenda för Åland (2012) och "Vision Åland 2.0" inkluderats för att reflektera de unika behov och möjligheter som finns inom regionen. Genom att integrera dessa riktlinjer och visioner garanteras att de bredare målen för digitalisering anpassas för att möta specifika lokala förhållanden och därigenom säkerställa att digitaliseringens fördelar når alla samhällsområden.

Riktlinjerna är framtagna i enlighet med landskapsregeringens värdegrund och har inspirerats av utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. I landskapsregeringens värdegrund slås följande fast: 'Landskapsregeringen är en lagbyggare som tjänar allmänheten öppet, jämlikt och professionellt. Det gör vi genom att förvalta och utveckla självstyrelsen och samhällsresurserna för en hållbar framtid.'

I Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland står: 'Förmågan att identifiera och tillämpa nya innovationer och tekniska lösningar, som bidrar till ett hållbart och bärkraftigt samhälle, är god. Det åländska samhällets litenhet möjliggör snabb implementering, vilket bidrar till förstärkning av attraktionskraften (mål 5).' Att följa en värdegrund och låta sig inspireras av utvecklings- och hållbarhetsagendan är avgörande för att säkerställa ett öppet, jämlikt och professionellt agerande inom organisationer.

---

⁴ Europeiska kommissionen. (2020). Shaping Europe's digital future [COM(2020)]. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/shaping-europes-digital-future>

⁵ Finansministeriet (2022). Statsrådets redogörelse - Finlands digitala kompass. <https://vm.fi/delegate/file/111540>

De nya riktlinjerna för digitalisering baseras på en noggrann granskning och integration av befintliga styrdokument. Den nya inriktningen ersätter tidigare lokala riktlinjer med en uppdaterad och mer fokuserad riktning. Denna förändring markerar en övergång till en mer integrerad och omfattande digitalisering, som inte bara tar hänsyn till de senaste utvecklingarna och bästa praxis inom digitalisering utan också säkerställer att digitaliseringen främjar en inkluderande och hållbar utveckling på hela Åland.

Digitalisering och dess relevans för Åland

Digitaliseringen representerar en viktig komponent i utvecklingen av moderna samhällen och ekonomier världen över och Åland är inget undantag. Denna process omfattar integrationen av digitalisering i alla aspekter av livshändelser, vilket omvandlar konventionella arbetsmetoder samt skapar nya nivåer av effektivitet, möjligheter och tillväxt. Med en livshändelse avses en situation där förändringar i en individs liv leder till behovet av att interagera med flera offentliga myndigheter för att utnyttja diverse tjänster.

Samhällets och förvaltningens digitalisering innebär en mycket omfattande förändring och process. Det är inte möjligt att lösa utmaningarna som hör ihop med digitaliseringen inom ramen för ett enda projekt. I stället är en kontinuerlig strävan på alla nivåer av samhället en förutsättning för framgång. Den digitala utvecklingen förverkligas inte bara i det dagliga arbetet utan även genom större strategiska utvecklingsprojekt. För att effektivt koordinera dessa projekt och samla den spetskompetens som krävs, är det nödvändigt att Ålands landskapsregering tar ett aktivt och ledande ansvar för digitaliseringen på Åland.

Genom att anta de nya uppdaterade riktlinjerna till digitaliseringen kan Åland säkerställa att dess invånare och näringsliv drar full nytta av de möjligheter som digitaliseringen för med sig. Detta innebär att omsorgsfullt överväga allas behov och inkludera medborgarna i utformningen av digitala lösningar samt att främja en kultur av ständigt lärande och anpassningsförmåga. På så vis kommer Åland att kunna säkerställa att regionen inte bara håller jämna steg med den globala utvecklingen, utan även är en attraktiv plats för både nuvarande och framtida generationer.

Väg framåt för digitalisering

Integrationen av digitala lösningar i alla aspekter av livshändelser över olika sektorer, för att öka värdet på de tjänster som erbjuds, är en utmanande uppgift som kräver riktlinjer, samordning och noggrann planering. Genom att dela in riktlinjerna i tio delar, erbjuds en strukturerad vägledning i den digitala förändringen.

Dessa delar inkluderar:

1. Digitalisering av processer och arbetssätt, vilket fokuserar på att använda digitalisering för att effektivisera och förbättra befintliga processer och arbetsmetoder.
2. Samordning och prioritering, som säkerställer att digitaliseringsinitiativ är koordinerade och i linje med övergripande mål.
3. Automation, där teknologi tillämpas för att automatisera repetitiva och tidskrävande uppgifter, frigörande tid för mer värdeskapande aktiviteter.
4. Strukturerad datahantering, som innebär organiserad och effektiv hantering av data för att göra informationen lättillgänglig och användbar.
5. Användarcentrerade lösningar, där utvecklingen av tekniska lösningar utgår från användarens behov och upplevelser för att skapa mer värde.
6. Öppen data som främjar tillgänglighet och återanvändning av data, vilket underlättar innovation och transparens.
7. Data-drivet beslutsfattande, där beslut baseras på dataanalys för att öka precisionen i beslutsprocesserna.
8. Kompetensutveckling, som fokuserar på att utveckla färdigheter för att möta de nya kraven som digitaliseringen för med sig.
9. Förvaltning av digitalisering, vilket innebär effektiv hantering och styrning av digitaliseringsprojekt för att säkerställa deras långsiktiga framgång.
10. Cybersäkerhet som är kritisk för att skydda digital infrastruktur, data och system mot cyberhot och attacker.

Dessa delar kommer inte bara att optimera interna processer utan också förbättra användarupplevelsen, stärka datadrivet beslutsfattande och garantera cybersäkerhet i den digitala tidsåldern. Dessa tio riktlinjer för digitalisering diskuteras mera ingående nedan.

1. Digitalisering av processer och arbetssätt

Det är avgörande att arbetsprocesser och metoder anpassas till de nya möjligheter och utmaningar som skapas av framstegen inom teknologi i den digitala utvecklingen. Digitaliseringen spelar en central roll i att omvandla traditionella, ofta manuella, arbetssätt till digitala lösningar. Genom digitalisering förbättras effektiviteten och flexibiliteten i arbetsprocesserna, vilket är avgörande för att hålla jämna steg med det snabbföränderliga teknologiska landskapet. Digitaliseringen strävar efter att höja kvaliteten på de tjänster som erbjuds till medborgarna genom effektivare processer.

En av de mest betydande delarna är i riktlinjerna är digitalisering av processer och arbetssätt. Målet med riktlinjen för digitalisering av processer och arbetssätt är att maximera potentialen av ny digital teknik, inklusive molnbaserade lösningar. Detta innebär att omfatta teknologiska innovationer för att utveckla arbetsmetoder som inte bara är snabbare och mer anpassningsbara, utan som även möjliggör en större fokusering på värdeskapande aktiviteter. Ett kritiskt element i denna omvandling är automatiseringen, vilken tillåter maskiner eller programvara att utföra uppgifter automatiskt samt därmed frigör tid för mer innovativa och medborgarcentrerade initiativ. Genom att strategiskt implementera automatisering i digitaliseringsinitiativ kan tidskrävande och repetitiva uppgifter hanteras effektivt, vilket möjliggör en djupare fokusering på arbete som direkt bidrar till att höja livskvaliteten för individer.

2. Samordning och prioritering

I takt med att digital teknologi utvecklas i en allt snabbare takt, genomgår samhället en omvandling som berör alla aspekter av det dagliga livet. Denna förändring påverkar hur människor lever, arbetar och interagerar med varandra. Digitaliseringen öppnar upp för nya möjligheter att förbättra tjänster, effektivisera arbetsprocesser och främja innovation inom olika sektorer. För att kunna dra full nytta av dessa möjligheter är det dock viktigt att agera på ett samordnat sätt och prioritera digitala initiativ strategiskt.

Målsättningen med digitalisering är att säkerställa en effektiv och integrerad digital omvandling av samhället. Detta understryker vikten av att främja samarbete genom att skapa delade forum och plattformar för utbyte av kunskap samt att initiera projekt som engagerar olika förvaltningsnivåer, myndigheter och internationella partners. Genom att prioritera projekt och initiativ baserade på deras potential att skapa mervärde och effektivisering samt genom att samordna tillgängliga tjänster och dataflöden, optimeras användningen av resurser.

Samordning och prioritering kräver att vi skapar samarbetsstrukturer för att underlätta interoperabilitet – förmågan för olika system och organisationer att arbeta tillsammans – och datautbyte. Gränsöverskridande digitala lösningar kan leda till förbättrade tjänster och ökad effektivitet. Detta möjliggör för olika delar av förvaltningen att dra nytta av varandras expertis, dela bästa praxis och påskynda den digitala innovationen. Att främja standarder för att möjliggöra detta är av yttersta vikt.

Riktlinjerna betonar vikten av att prioritera åtgärder som stöder en sammanhängande digital omvandling och en effektiv samordning av tjänster och data, för att maximera nytta och innovation på ett sätt som gynnar hela samhället.

---

3. Automation

Mot bakgrund av den kontinuerliga teknologiska utvecklingen, utgör automation en väsentlig del i strävan efter att omdefiniera och optimera arbetsprocesser och som kärnpunkt i digitalisering. Digitalisering innefattar automation som en central del för att uppnå ökad effektivitet och innovation inom alla sektorer.

Genom att avlasta individer från monotona uppgifter och möjliggöra ett fokus på mer värdefulla åtaganden, kan offentlig förvaltning stimulera innovation och förbättra de tjänster som tillhandahålls till medborgarna. Genom att minska beroendet av manuella arbetsinsatser och utnyttja potentialen som automatisering erbjuder, eftersträvas en förbättring av produktiviteten, en effektivisering av arbetsflöden och skapandet av en arbetsmiljö som är mer stimulerande och tillfredsställande inom förvaltningen.

Implementationen av automatisering, speciellt i samband med avancerade teknologier som artificiell intelligens (AI), innebär potentialen att markant minska den tid som krävs för manuella och rutinmässiga uppgifter, vilket inte enbart leder till förbättrad effektivitet utan även till kostnadsbesparingar, eftersom mindre tid och resurser behövs för dessa arbetsprocesser. Med ett starkt fokus på att integrera automatisering i den dagliga verksamheten, är ambitionen att utveckla en offentlig förvaltning som är mer dynamisk, responsiv och inriktad på kundens behov.

Övergången till automatisering ska inte bara ses som en teknologisk investering, utan även i organisationens framtida förmåga att expandera, innovera och utveckla en mer dynamisk, responsiv och kundcentrerad förvaltning.

4. Strukturerad datahantering

Dessa riktlinjer för digitalisering betonar betydelsen av att etablera en grund för hantering av data - från insamling till lagring och användning - på ett sätt som är säkert och effektivt. Fokus ligger på att utveckla en enhetlig struktur för datalagring och -hantering, med målet att optimera datans potential att understödja beslutsfattandet och samtidigt minimera riskerna associerade med datahantering.

Strukturerad datahantering innefattar processer för att samla in, lagra och göra data tillgänglig och säker för användning. Detta omfattar standardisering och optimering av metoder för datalagring för att stödja effektivt beslutsfattande och skydda mot risker relaterade till data. Genom att implementera enhetliga standarder för datalagring, syftar man till att säkerställa hög datakvalitet och förenkla processen för dataanalys.

Målsättningen med denna riktlinje är att skapa en säker och skalbar infrastruktur som kan hantera den växande mängden data, samtidigt som den säkerställer datans integritet och tillgänglighet över tid. Detta innebär att det finns ett tydligt fokus på att bygga system som inte bara kan lagra stora mängder information effektivt utan också skydda denna information mot obehörig åtkomst och förlust, samtidigt som datan förblir tillgänglig för de som behöver den för att fatta välgrundade beslut.

5. Användarcentrerade lösningar

En avgörande faktor i utvecklingen av framtidens digitala tjänster och system är inriktningen på användarcentrerade lösningar. Dessa lösningar utgör kärnan i digitalisering och syftar till att omforma hur tjänster designas och levereras. Genom att placera slutanvändaren i centrum av all utveckling, är målet att skapa digitala lösningar som inte bara är tekniskt framstående utan också uppskattade av användare.

Målsättningen med en användarcentrerad riktning är att varje digital tjänst ska uppfylla och helst överträffa användarnas behov och förväntningar. Detta kräver en djupgående förståelse för användarnas beteenden och preferenser, vilket möjliggör utvecklingen av lösningar som är intuitiva och effektiva. Genom att noggrant analysera och förstå användarnas beteenden och preferenser, är ambitionen att leverera tjänster som inte bara är enkla att använda utan också bidrar till en förbättrad användarupplevelse samt främjar en mer inkluderande och tillgänglig digital miljö.

6. Öppen data

En central del av digitaliseringen är konceptet med öppen data, vilket utgör en grundpelare för en mer inkluderande och innovativ digital framtid. Öppen data refererar till att data görs tillgänglig för allmänheten på ett sätt som är fritt att använda, återanvända och distribuera utan restriktioner annat än att källan ska anges och datan delas på liknande villkor.

Målsättningen med att fokusera på öppen data är varierad. För det första, genom att göra data tillgänglig för alla främjas samarbete över gränserna mellan olika sektorer, vilket i sin tur driver på innovation och kreativitet. Denna delning av information underlättar utvecklingen av nya lösningar och tillämpningar, vilket kan bidra till ekonomisk tillväxt och samhällelig välfärd. För det andra, öppen data spelar en avgörande roll i att stärka demokratiska värden genom att öka transparensen inom offentliga tjänster. Genom att göra information från offentliga förvaltningar tillgänglig kan medborgarna lättare hålla dessa förvaltningar och myndigheter ansvariga, vilket bidrar till ett ökat allmänt förtroende. För det tredje, är etableringen av standarder för

---

datadelning och skapandet av plattformar för fri informationsutbyte avgörande för att främja samarbete och innovation, särskilt inom forskning och utveckling. Detta bidrar till att stärka ett ekosystem där kunskap kan spridas fritt och därmed gynna samhällsutvecklingen.

För att uppnå dessa mål är det avgörande för att säkerställa att data inte bara delas, utan att det görs på ett sätt som är tillgängligt och användbart för så många som möjligt. Genom att prioritera öppenhet och tillgänglighet i hanteringen av data, läggs grunden för digitalt samhälle där data kan flöda fritt.

7. Data-drivet beslutsfattande

I en värld som alltmer präglas av digitalisering och där mängden tillgänglig data växer med en aldrig tidigare skådad hastighet, framstår förmågan att basera beslut på data i informationstäta miljöer som allt viktigare. Mot denna bakgrund utgör data-drivet beslutsfattande en viktig komponent för digital förändring. Genom att fokusera på insamling, analys och metoder som behövs för att effektivt tolka och utnyttja data samt praktisk tillämpning, är målet att omforma konventionellt beslutsfattande. Data-drivet beslutsfattande underlättar identifiering av mönster, trender och insikter som annars skulle förbli outnyttjade, vilket stödjer en mer strategisk och evidensbaserad beslutsprocess. Utmaningen ligger i att implementera dessa principer i förvaltningen, vilket kräver tillgång till både strukturerad och öppet delad data. Strukturerad data avser information som är organiserad på ett sätt som gör den lätt bearbetbar och analyserbar av system, medan delning av data innebär att information görs tillgänglig och användbar för ett brett spektrum av allmänheten (se även strukturerad datahantering och öppen data).

Strävan efter att förbättra datahantering och främja öppenhet i datadelning utgör således inte enbart en strategisk prioritet utan även en grundläggande förutsättning för att möjliggöra ett mer effektivt, rättvist och transparent beslutsfattande i den digitala eran.

8. Kompetensutveckling

I takt med att digitaliseringen blir alltmer central i alla aspekter av samhället, är det av största vikt att personer inom förvaltningen inte enbart är engagerade men även utbildade och kunniga. Behovet att kontinuerligt anpassa sig till det dynamiska digitala landskapet står som en kritisk komponent för digitalisering. För att framgångsrikt navigera i denna omvandling är det nödvändigt att förvaltningen engagerar sig i att

utveckla medarbetarnas digitala kompetenser och lägga en solid grund för att skapa en förvaltning som effektivt kan bidra till och dra nytta av den digitala eran.

Målsättningen är att investera i personalens förmåga att effektivt använda och utnyttja digitalisering, vilket i sin tur förbereder förvaltningen för att möta och övervinna framtida utmaningar i en alltmer digitaliserad värld. Denna investering i kompetensutveckling ses inte bara som en fördel för den nuvarande arbetskraften, utan också som en nödvändighet för att säkerställa organisationens långsiktiga framgång och anpassningsförmåga.

9. Förvaltning av digitalisering

Det är av yttersta vikt att etablera en robust förvaltningsstruktur som stödjer och underhåller dessa digitala förändringar. Genom att optimera och standardisera digitalisering strävar man efter att inte bara möta uppsatta standarder utan även skapa en mer strömlinjeformad och säkrad digital arbetsmiljö. Förvaltning av digitalisering innebär att implementera förvaltningsstrukturer som främjar uppprepbarhet och effektivitet i processerna. Dessa processer spelar en kritisk roll i att garantera att verksamheten är optimerad för att vara kostnadseffektiv, tillförlitlig och säker.

Målet är att införa och vidmakthålla förvaltningsstrukturer som inte bara effektiviserar och standardiserar operationella processer och initiativ men även säkerställer att dessa genomförs på ett kostnadseffektivt, tillförlitligt och säkert sätt. Genom strategisk förvaltning av digitaliseringen kan en hållbar och framgångsrik digitalisering säkerställas.

10. Cybersäkerhet

I en värld där cyberhot blir allt mer sofistikerade och frekventa, är det av största vikt att aktivt arbeta för att skydda känslig information. EU har markerat att offentliga myndigheter inom unionen behöver förbättra sin resiliens mot cyberattacker. Detta understryker vikten av att förbereda och anpassa sig till de nya direktiven och lagförslagen från EU inom området för cybersäkerhet, med syfte att agera förebildligt inom offentlig sektor genom efterlevnad av dessa nya riktlinjer och lagstiftningar. Cybersäkerhet är oundgänglig för att skydda känslig information och för att bevara användarnas förtroende i en era där cyberhoten kontinuerligt eskalerar. Målsättningen omfattar etableringen av strikta dataskyddsprocesser och robusta säkerhetsåtgärder och syftar till att skydda förvaltningen samt öka resiliensen mot cyberattacker.

Indikatorer för uppföljning och handlingsplaner

För att effektivt övervaka och styra implementeringen av de nya digitaliseringsriktlinjerna, är det viktigt att utveckla tydliga handlingsplaner. Dessa planer ska stödja riktlinjernas syften och säkerställa att de strategiska målen nås. Inledningsvis föreslås följande initiala indikatorer för att påbörja en strukturerad uppföljning. Det är dock viktigt att notera att dessa indikatorer ska vidareutvecklas och anpassas i takt med att handlingsplanerna implementeras och erfarenheter samlas:

1. **Andelen innovationsaktiva myndigheter** - Mätt som antalet myndigheter som rapporterar att de har utfört minst en innovationsaktivitet under det senaste året. Detta ger en indikation på hur aktivt nya idéer och processer utforskas inom förvaltningen.
2. **Andelen innovativa myndigheter** - Mätt som antalet myndigheter som har infört minst en ny innovation i sin verksamhet. Denna indikator speglar förvaltningens förmåga att implementera nya lösningar som förbättrar effektivitet och servicekvalitet.
3. **Samarbete över myndighetsgränserna** - Andelen anställda som uppger att de under den senaste månaden har arbetat tillsammans med anställda vid en annan myndighet för att lösa en uppgift. Detta mäter graden av inter-myndighetssamarbete, vilket är avgörande för en koordinerad och enhetlig digitalisering.
4. **Samarbete med kommunal förvaltning** - Andelen anställda som rapporterar att de under den senaste månaden har samarbetat med en kommun eller. Denna indikator är viktig för att förstå omfattningen av samarbete på olika förvaltningsnivåer och dess inverkan på serviceleveransen.
5. **Nyttjande av automation och AI** - Mäter hur omfattande automation, inklusive användningen av artificiell intelligens, är inom förvaltningen. Detta är en nyckelindikator för att bedöma hur teknologiska framsteg tas till vara för att effektivisera processer och öka produktiviteten.

Dessa indikatorer är tänkta att fungera som en grund för uppföljningen av digitaliseringsarbetet och kommer att utvärderas och finjusteras i samband med att handlingsplanerna utvecklas och genomförs. Detta tillvägagångssätt garanterar att uppföljningsprocessen är dynamisk och anpassar sig efter såväl interna som externa förändringar i samhället och digitaliseringen.

Avslutning

Riktlinjerna för digitalisering framställs som en långsiktig målsättning, vars inverkan på samhället och ekonomin förväntas vara djupgående. Genom att följa dessa riktlinjer garanteras att både landskapsregeringen och dess förvaltningar inte bara håller jämna

---

steg med den globala utvecklingen, utan också tar täten mot en framtida tillvaro som är både hållbar och framgångsrik. Detta avspeglas i en förhöjd livskvalitet för invånarna, en ekonomi som är starkare och mer konkurrenskraftig samt en offentlig förvaltning som kännetecknas av effektivitet och allmän tillgänglighet.